

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

โดย

นางสาวเต็มทิพย์ พานิชพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน

ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

โดย
นางสาวเต็มทิพย์ พานิชพันธุ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน
ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**FACTORS CONTRIBUTING TO AGGRESSIVE BEHAVIORS OF MALE CHILDREN
AND YOUTHS IN THE DEPARTMENT OF OBSERVATION AND PROTECTION,
REGIONAL CENTER OF JUVENILE TRAINING SCHOOL II,
RATCHABURI PROVINCE.**

**By
Termthip Panitchapan**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF ARTS

Department of Psychology and Guidance

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2007

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี” เสนอโดย นางสาวเต็มทิพย์ พานิชพันธุ์ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ชินะตังกูร)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลณี ประเสริฐสุข
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมทรัพย์ สุขอนันต์
3. อาจารย์ ดร.นงนุช โรจนเลิศ

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุรวิรัตน์ บุรณวัฒน์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(นายสุพจน์ สวนอินทร์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลณี ประเสริฐสุข)

...../...../.....

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมทรัพย์ สุขอนันต์)

...../...../.....

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.นงนุช โรจนเลิศ)

...../...../.....

47256303 : สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน

คำสำคัญ : การใช้ความรุนแรงในครอบครัว / การเห็นคุณค่าในตนเอง / อิทธิพลจากเพื่อน / การเลียนแบบสื่อ / พฤติกรรมก้าวร้าว / เด็กและเยาวชน

เดิมทีพญ์ พานิชพันธุ์ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร. นวลฉวี ประเสริฐสุข, ผศ.ดร. สมทรัพย์ สุขอนันต์ และ อ.ดร. นงนุช โรจนเลิศ. 136 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ และพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย เมื่อจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ที่มาของรายได้ สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 3) การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน และการเลียนแบบสื่อ เป็นตัวแปรในการทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวน 234 คน ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมก้าวร้าว การใช้ความรุนแรงในครอบครัว อิทธิพลจากเพื่อน และการเลียนแบบสื่อของเด็กและเยาวชนชายอยู่ในระดับน้อย ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กและเยาวชนชายอยู่ในระดับมาก
2. เด็กและเยาวชนชายที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การใช้ความรุนแรงในครอบครัว อิทธิพลจากเพื่อน และการเลียนแบบสื่อ สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายได้ร้อยละ 68.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนักศึกษา .....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1..... 2..... 3.....

47256303 : MAJOR : COMMUNITY PSYCHOLOGY

KEY WORD : VIOLENCE IN THE FAMILY / SELF ESTEEM / INFLUENCE FROM FRIENDS / IMITATION
FROM THE MEDIAS / AGGRESSIVE BEHAVIOR OF THE MALE CHILDREN

TERMTHIP PANITCHAPAN : FACTORS CONTRIBUTING TO AGGRESSIVE BEHAVIORS
OF MALE CHILDREN AND YOUTHS IN THE DEPARTMENT OF OBSERVATION AND PROTECTION,
REGIONAL CENTER OF JUVENILE TRAINING SCHOOL II, RATCHABURI PROVINCE.

THESIS ADVISORS : ASST. PROF. NUANCHAVEE PRASERTSUK, Ph.D., ASST. PROF. SOMSAP
SOOKANAN, Ph.D., NONGNUCH ROCHANALERT, Ed.D. 136 pp.

The purposes of this research were 1) to study the level of violence in the family, self esteem, influence from friends, imitation from medias and aggressive behaviors of the male children and youths, 2) to compare aggressive behaviors of the male children and youths as classified by age, education level, children's monthly allowance, type of accommodation, family economic status and duration of staying in the department of observation and protection's regional center of juvenile training school, 3) to study violence in the family, self esteem, influence from friends, imitation from medias as predictors of aggressive behaviors. Samples were 234 male children and youths derived by stratified random sampling technique. Construction questionnaires were used to collect data. Data were analyzed for percentage, mean, standard deviation, t-test, One-Way ANOVA and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The results were :

1. The aggressive behaviors in the family, influence from friends, imitation from medias of male children and youths were at minimal level and self esteem was at high level.
2. Aggressive behaviors of the male children and youths with different age was significantly different at a statistic level of .05.
3. The violent in the family, influence from friends and imitation from medias can predicted the aggressive behaviors of male children and youths at a percentage of 68.8 with a statistical significant level of .001.

Department of Psychology and Guidance Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2007

Student's signature .....

Thesis Advisor' signature 1 ..... 2 ..... 3 .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นไปด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลวิ ประเสริฐสุข ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมทรัพย์ สุขอนันต์ อาจารย์ ดร.นงนุช โรจนเลิศ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุริรัตน์ บุรณวิณะ และ คุณสุพจน์ สวนอินทร์ ที่ได้เสียสละเวลาให้ความช่วยเหลือ คอยให้คำปรึกษาและให้คำแนะนำในด้านต่างๆ ตลอดจนช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนวิทยานิพนธ์เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน รวมถึงให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

และท้ายที่สุดขอกราบขอบพระคุณครอบครัวที่ข้าพเจ้ารัก ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริม การศึกษามาโดยตลอด ขอขอบคุณเพื่อนๆ พี่ๆ และทุกคน ที่คอยให้กำลังใจ ตลอดจนให้ความ กรุณาช่วยเหลือเป็นอย่างดีและสุดความสามารถ รวมถึงช่วยทำให้ข้าพเจ้าได้มีกำลังใจและมีความ เข้มแข็ง ตลอดจนสามารถต่อสู้กับทุกสิ่ง ทุกอย่าง มาจนถึงวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
ข้อคำถามการวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน.....	10
ความหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน	10
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี	20
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว	26
ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว	26
ประเภทของพฤติกรรมก้าวร้าว	27
ทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความก้าวร้าว.....	30
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวและข้อมูลส่วนบุคคล	36
แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว	39
แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว	39
ปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้เกิดความรุนแรงต่อเด็ก	41
ผลกระทบจากการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว	46

บทที่	หน้า
แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	47
ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง	47
แนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	48
พัฒนาการของการเห็นคุณค่าในตนเอง	51
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง	53
ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ	55
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง	58
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลจากเพื่อน	59
ความหมายของการเลียนแบบเพื่อน	59
ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลียนแบบเพื่อน	59
อิทธิพลของตัวแบบ	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลจากเพื่อน	61
แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบสื่อ	62
การเลียนแบบสื่อ	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบสื่อ	64
กรอบแนวคิดในการวิจัย	67
3 วิธีดำเนินการวิจัย	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
ตัวแปรที่ศึกษา	69
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	70
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล	76
การวิเคราะห์ข้อมูล	77
4 การวิเคราะห์ข้อมูล	78
ตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	79
ตอนที่ 2 การศึกษาระดับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว	
การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน	
การเลียนแบบสื่อ พฤติกรรมก้าวร้าว	
ของผู้ตอบแบบสอบถาม	81

ตอนที่ 3 การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและ เยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอายุ ที่มาของรายได้ สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจ ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และ ระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน	82
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ตัวแปรการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ ที่สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าว ของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี	87
5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	91
สรุปผลการวิจัย	91
อภิปรายผลการวิจัย	92
ข้อเสนอแนะของการวิจัย	101
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	102
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	119
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย	112
ภาคผนวก ข ค่าความถี่และค่าร้อยละรายข้อของแบบสอบถาม	125
ประวัติผู้วิจัย	136

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง แบ่งตามประเภทคดี ของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี	69
2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนชาย จำแนกตามอายุ ที่มาของรายได้ สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้า สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจในครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนด ให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	79
3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับ จำแนกตาม การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อและพฤติกรรมก้าวร้าว ของเด็กและเยาวชน ที่ตอบแบบสอบถาม	81
4 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าวของ เด็กและเยาวชนชาย จำแนกตามอายุ	82
5 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าว ของเด็กและเยาวชนชาย จำแนกตามที่มาของรายได้	83
6 แสดงการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าวของ เด็กและเยาวชนชาย จำแนกตามสถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัว เข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	83
7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าว ของเด็กและเยาวชนชายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	84
8 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวของ เด็กและเยาวชนชาย จำแนกตามระดับการศึกษา	85

ตารางที่	หน้า
9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมก้าวร้าวของ เด็กและเยาวชนชายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสภาพ เศรษฐกิจของครอบครัว	85
10 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าว ของเด็กและเยาวชนชายที่จำแนกตามสภาพเศรษฐกิจของ ครอบครัว	86
11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก และเยาวชนชายที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลา ที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	86
12 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าว ของเด็กและเยาวชนชายที่จำแนกตามระยะเวลา ที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	87
13 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง การใช้ความ รุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ และพฤติกรรมก้าวร้าว ของเด็กและเยาวชนชาย	88
14 แสดงการวิเคราะห์ การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็น คุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย	89
15 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละรายข้อของการใช้ ความรุนแรงในครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	126
16 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละรายข้อของการเห็น คุณค่าในตนเองของผู้ตอบแบบสอบถาม	128
17 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละรายข้อของอิทธิพล จากเพื่อนของผู้ตอบแบบสอบถาม	130
18 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละในรายข้อของ การเลียนแบบสื่อของผู้ตอบแบบสอบถาม	132
19 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละรายข้อของพฤติกรรม ก้าวร้าวของผู้ตอบแบบสอบถาม	134

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยมีประชากรที่เป็นเด็กและเยาวชน ที่มีอายุอยู่ในช่วง 10 ปี ขึ้นไป ถึง 18 ปี จำนวนประมาณ 9,412,040 คน เทียบเป็นร้อยละ 15.07 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2548 : 1) ส่วนหนึ่งกำลังศึกษาเล่าเรียนและอีกส่วนหนึ่งไม่ได้เรียนหนังสือ ประชากรเหล่านี้เป็นชุมพลอันสำคัญยิ่งของประเทศไทย ในการพัฒนาประเทศในอนาคต ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ถ้าเด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นประชากรที่ขาดคุณภาพ มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก็จะส่งผลให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต ซึ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและพบว่าเป็นปัญหาในปัจจุบัน ได้แก่ พฤติกรรมการเล่นการพนัน การเที่ยวกลางคืน ความก้าวร้าวรุนแรง การติดเล่นเกม (ทวิศัลป์ วิษณุ โยธิน 2549 :8)

ในสังคมไทยปัญหาของเด็กและเยาวชนที่สืบเนื่องมาจากพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงนั้น นับวันจะยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซึ่งถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ จากการเปรียบเทียบจำนวนคดีที่ถูกดำเนินคดีทั้งหมดระหว่างปี พ.ศ.2547 และ พ.ศ.2548 พบว่า ในปี พ.ศ.2547 มีจำนวนคดีทั้งหมด 33,308 คดี ส่วนในปี พ.ศ.2548 มีจำนวนคดีเพิ่มขึ้นถึง 36,080 คดี คิดเป็นร้อยละของการเพิ่มขึ้นเท่ากับ 8.32 และเมื่อจำแนกคดีตามการพิจารณา พบว่า เป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นเยาวชนอายุระหว่าง 15-18 ปี ซึ่งเป็นเด็กนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมากที่สุด สำหรับฐานความผิดที่พบมากที่สุดเป็นความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน รองลงมา คือ ยาเสพติด และอันดับต่อมา ก็เป็นความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ได้แก่ การฆ่าผู้อื่น การข่มขืนโดยใช้กำลังบังคับขืนใจ การทำร้ายร่างกาย การปล้น การลักขโมย (สำนักงานพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน 2548) ซึ่งพฤติกรรมความก้าวร้าวรุนแรงทั้งหลายเหล่านี้ส่วนใหญ่มักมาจากครอบครัวและสังคมของเด็กนั่นเอง จากครอบครัวเป็นการใช้อำนาจความรุนแรงของพ่อแม่ในการอบรมเลี้ยงดู จากโรงเรียนเป็นการเลียนแบบเพื่อนที่เด็กต้องการการยอมรับจากกลุ่ม หรือจากสื่อต่างๆ ได้แก่ การ์ตูน ภาพยนตร์ที่โหดร้ายและรุนแรง รวมถึงเกมคอมพิวเตอร์ด้วย (กิติกร มีทรัพย์ 2543 : 9-11)

การใช้ความรุนแรงในครอบครัวเป็นสาเหตุหนึ่งของความก้าวร้าวรุนแรงในเด็ก เด็กที่เติบโตขึ้นมาจากครอบครัวที่มีความรุนแรงย่อมมีจิตใจหยาบกระด้าง ก้าวร้าวรุนแรงหรือมีอารมณ์

ไม่มั่นคงในด้านจิตใจ บ้างต้องหนีออกจากบ้านไปเผชิญกับความรุนแรงภายนอก ต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่อเอาชีวิตรอด (วิหามหาคุณ 2542 : 1) ลักษณะความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นกับตัวเด็กมีหลายรูปแบบ ได้แก่ 1. การทำร้ายร่างกายโดยการใช้อำนาจ เช่น ตบ ถีบ รวมทั้งการใช้อาวุธจนได้รับบาดเจ็บ 2. การทำร้ายจิตใจ โดยการใส่ร้ายหาป้ายยา คดโกงเหยียดหยามมีผลให้ผู้ถูกกระทำขาดความเชื่อมั่นและนับถือตนเอง 3. การใช้ความรุนแรงทางสังคม ละเลยไม่ให้ความสำคัญ 4. การใช้ความรุนแรงทางเศรษฐกิจ ควบคุมชีวิตทรัพย์สินจำกัดค่าใช้จ่าย 5. การทำร้ายทางเพศ เชิงอนาจารทำให้อับอายและเสื่อมเสีย และ 6. การถูกบังคับให้ค้าประเวณี (คณะกรรมการกิจการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุวุฒิสภา 2549 : 8) โดยส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากบิดามารดา และสมาชิกในครอบครัวตัวเด็กเองรวมถึงสภาพแวดล้อมในสังคม การกระทำรุนแรงต่อเด็กซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเด็กด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา (Martin 1992; อัมพล สุอำพัน 2538; สำหริ จิตตินันท์ 2539 : 8) ผลกระทบของความรุนแรงที่มีต่อเด็กทำให้เกิดความเครียด สะเทือนใจ รู้สึกเจ็บปวดทรมานบาดเจ็บ พิกุลและเสียชีวิต เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ยากต่อการรักษาให้หายขาดได้ ส่วนหนึ่งกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวมากขึ้น (สำหริ จิตตินันท์ 2539) สำหรับ ปราณิต ปิยสิริานนท์ และคณะนักจิตวิทยา ศูนย์ให้คำปรึกษาปัญหาเยาวชนและครอบครัวสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง (2543) ได้มองภาพสะท้อนของกลุ่มเด็กที่กระทำรุนแรงว่า ปัญหาของเด็กเริ่มจากครอบครัว พ่อแม่ที่เลี้ยงดูลูกแบบผิดๆ ไม่เข้าใจธรรมชาติความต้องการของเด็ก มีปฏิกิริยาตอบโต้เด็กในทางไม่ถูก หรือชอบลงโทษแรงๆ นอกจากเด็กจะลอกเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงแล้ว เด็กยังต้องเก็บกดแสดงออกไม่ได้ จะเกิดการต่อต้านผู้ใหญ่ ต่อต้านสังคม มีความก้าวร้าวและสร้างปัญหาให้แก่สังคม เด็กที่มีประสบการณ์ถูกกระทำรุนแรงตั้งแต่วัยเด็กจะมีลักษณะเป็นเด็กเก็บกด โดยเด็กจะเรียนรู้การใช้ความรุนแรงและเก็บความรู้สึกสะสมไว้ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่เด็กจะแก้ปัญหาด้วยการใช้ความรุนแรงแทนการใช้เหตุผล (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ 2533, อ้างถึงใน อัมพล สุอำพัน 2538 : 8) ส่วนเด็กบางส่วนจะเลือกใช้ชีวิตหนีออกจากบ้าน ใช้ชีวิตเร่ร่อน จนกลายเป็นเด็กจรจัด ประพฤติผิด และสร้างปัญหาให้แก่สังคม (สุนันทา กาญจนพงศ์ 2540 : 8)

การเห็นคุณค่าในตนเอง ถือเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้เด็กต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตได้ อย่างไรก็ตามการเห็นคุณค่าในตนเองนี้ไม่สามารถเกิดขึ้นได้เอง หากแต่เกิดจากการประเมินคุณค่าในตนเอง จากการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น จากนั้นเด็กจึงจะยอมรับและนับถือตนเอง (อุมาพร ตรังคสมบัติ 2543: 16-17) ความรู้สึกนี้มีพลังผลักดันให้เด็กได้พัฒนาตนและเรียนรู้การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว มีการแสดงออก มีความรู้สึก

ความคิดหรือพฤติกรรมต่างๆ เด็กที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มักเป็นเด็กที่ไม่มีความสุขในชีวิต รู้สึกว่าตนเองไร้ค่า ไม่มีความหมาย ขาดแรงจูงใจ มีแนวโน้มทำลายตนเอง รวมทั้งมีพฤติกรรมก้าวร้าว นอกจากจะทำลายสุขภาพและความสุขในชีวิตของตนเองแล้ว บ่อยครั้งที่เด็กเหล่านี้ยังได้ย้อนกลับไปทำลายหรือสร้างความเสียหายให้แก่คนรอบข้างหรือสังคมอีกด้วย (ธีระ ชัยยุทธขรรณ 2542 : 68-70)

อิทธิพลจากเพื่อน เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็ก จากสถิติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ปี 2548 พบว่า การคบเพื่อนเป็นสาเหตุของการกระทำผิดอันดับที่ 2 รองจากการเลียนแบบสื่อ โดยเด็กจะสนใจคบหาเพื่อนทั้งเพศเดียวกันและต่างเพศ ถ้าเพื่อนส่วนใหญ่ในกลุ่มมีการแสดงความรู้สึกในทางก้าวร้าว การแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กกลุ่มนั้นก็จะมีแนวโน้มในทางรุนแรงและอันตราย ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมพร สุทัศนีย์ (2530 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าตัวแปรที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับสูงสุด ได้แก่ อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน

การเลียนแบบสื่อ การนำเสนอเรื่องราวหรือภาพที่มีความรุนแรงแฝงอยู่ตลอดเวลาของสื่อมวลชนส่งผลโดยตรงต่อการรับรู้ของเด็ก ดังจะเห็นได้จากผลการสำรวจภาคสนาม ของสำนักวิจัยเอแบคโพล มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ปี 2549 ในเรื่องสื่อโทรทัศน์กับการใช้ความรุนแรงในกลุ่มเยาวชน ซึ่งได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียน นักศึกษาที่มีอายุระหว่าง 14-25 ปี จำนวนทั้งสิ้น 1,569 ตัวอย่าง เมื่อจำแนกกลุ่มเด็กและเยาวชนเหล่านี้ออกตามความถี่ที่เคยเห็นภาพความรุนแรงผ่านสื่อทางโทรทัศน์ พบว่า เด็กและเยาวชนที่เคยเห็นภาพความรุนแรงบ่อยๆ มีจำนวนเด็กที่นิยมใช้ความรุนแรงตอบได้ แก่คนอื่นผู้อื่น ในระดับมาก ถึงมากที่สุด สูงกว่ากลุ่มเด็กที่ไม่ค่อยเห็น หรือไม่เคยเห็นเลย คือร้อยละ 28.6 ต่อย้อยละ 19 ในทางตรงกันข้ามกลุ่มเด็กที่ไม่ค่อยเห็น หรือไม่เคยเห็นภาพความรุนแรงในโทรทัศน์ มีจำนวนคนที่ใช้ความรุนแรงตอบได้ แก่คนอื่นผู้อื่นเพียงเล็กน้อยหรือไม่ตอบได้เลย เป็นจำนวนที่มากกว่าเด็กที่เคยเห็นหรือดูการใช้ความรุนแรงในโทรทัศน์บ่อยๆ คือร้อยละ 70.5 ต่อย้อยละ 56.1 ผลการสำรวจชี้ให้เห็นว่า สิ่งที่น่าเป็นห่วงของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย คือ การนิยมใช้ความรุนแรงที่อาจเป็นผลมาจากการลอกเลียนแบบภาพความรุนแรงที่เคยเห็นในสื่อโทรทัศน์และสื่ออื่นๆ ผ่านทางละคร การ์ตูน ภาพยนตร์ ภาพข่าว และการโฆษณาสินค้าบริการต่างๆ (นพดล ธรรมิการ์ 2549) การบริโภคสื่อที่มีความรุนแรงอย่างเสรีและไม่มีขีดจำกัดของเด็ก ตั้งแต่เด็กจนเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ ทำให้เด็กมองเห็นความรุนแรงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมเป็นเรื่องปกติ

จากการบูรณาการเอกสารและวรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน พบว่า พฤติกรรมก้าวร้าว นั้น มีเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องร่วมกันหลายประการ เริ่มต้นตั้งแต่ครอบครัว ทั้งนี้

เพราะเด็กจะเริ่มซึมซับ ความคิด ความรู้สึก การกระทำ และรับผลของการกระทำจากพ่อแม่และผู้
 เด็กใกล้ชิดมากที่สุด แต่ถ้าเด็กอยู่ในครอบครัวที่มักใช้ความรุนแรงตลอดเวลาแล้ว เด็กก็จะซึมซับ
 จนมองเห็นความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กจึงมีความสำคัญเป็นอย่าง
 มากที่จะส่งผลให้เด็กแสดงออกด้านพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน และ
 เนื่องจากเด็กวัยนี้เป็นวัยที่ติดเพื่อนและต้องการการยอมรับจากกลุ่มเป็นอย่างมาก เด็กจึงเลียนแบบ
 ค่านิยมต่างๆจากกลุ่ม รวมถึงพฤติกรรมที่กระทำเพื่อให้เกิดการยอมรับจากกลุ่ม ทางด้านสื่อต่างๆ ก็
 มีส่วนที่ส่งเสริมให้เด็กรับรู้และเลียนแบบความรุนแรงได้อีกทางหนึ่ง เห็นได้จากในปัจจุบันเด็ก
 และเยาวชนร้อยละ 40.0 ใช้เวลาส่วนมากอยู่กับสื่อ ถ้าเป็นโทรทัศน์เด็กจะใช้เวลาเฉลี่ยในการดู
 ประมาณ 3-5 ชั่วโมงต่อวัน (สำนักวิจัยเอแบคโพล 2549) แต่ถ้าเป็นการอ่านหนังสือการ์ตูนและเล่น
 เกมคอมพิวเตอร์เด็กจะใช้เวลา 3 ชั่วโมงขึ้นไปต่อวัน (อรณลิน ไชยวสุ 2547)

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็น
 คุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน และการเลียนแบบสื่อ ต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน
 ที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดจาก
 พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน และเพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มี
 คุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง
 อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อและพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและ
 อบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก
 และเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ อายุ ที่มาของรายได้ สถานที่
 พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ
 เยาวชน ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์
 ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
3. เพื่อศึกษาว่าการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพล
 จากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ เป็นปัจจัยที่สามารถทำนาย พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย
 ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

ปัญหาในการวิจัย

1. การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับใด
2. เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรีที่มีข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ที่มาของรายได้ สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมที่ก้าวร้าวแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ เป็นปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ได้หรือไม่ อย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

1. เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน
2. เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีที่มาของรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน
3. เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีสถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน
4. เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน
5. เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน
6. เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน

7. การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จึงได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนชาย ที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำนวนทั้งสิ้น 566 คน

2. ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กและเยาวชนชายที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำนวน 234 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างจากการคำนวณตามสูตรของยามานะ (Yamane 1973 : 725, อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปริดาภิสุทธิ์ 2540 : 71) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ มีดังนี้

3.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

3.1.1.1 อายุ

3.1.1.2 ที่มาของรายได้

3.1.1.3 สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

3.1.1.4 ระดับการศึกษา

3.1.1.5 สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

3.1.1.6 ระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

3.1.2 การใช้ความรุนแรงในครอบครัว

3.1.3 การเห็นคุณค่าในตนเอง

3.1.4 อิทธิพลจากเพื่อน

3.1.5 การเลียนแบบสื่อ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าว

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด หมายถึง เด็กและเยาวชนชายไทยในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่ถูกศาลเยาวชนและครอบครัวกลางตัดสินว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

2. พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง พฤติกรรมที่ทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ ได้รับความเสียหายทั้งทางร่างกายหรือทางจิตใจ และ/หรือ เป็นพฤติกรรมทำลายสิ่งของ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมามากมาย โดยไม่รวมถึงความก้าวร้าวทางความคิดต่างๆ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ความก้าวร้าวทางร่างกาย หมายถึง การใช้ร่างกายทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ ได้รับความเสียหายทั้งทางร่างกายหรือจิตใจ หรืออาจเป็นการกระทำให้อับอายหรือใช้อำนาจบังคับจิตใจ รวมทั้งพฤติกรรมทำลายสิ่งของ ซึ่งยกเว้นการกระทำตามหน้าที่หรืออุบัติเหตุ ได้แก่ ขวางทางเดิน ขัดขาให้ล้ม ดึง กระชากเสื้อ กางเกง หรือกระโปรง การใช้ท่าทางล้อเลียนความผิดปกติหรือบกพร่องของเพื่อน ขว้างปาของให้โดนผู้อื่น ริดไถเงิน บังคับให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่เขาไม่เต็มใจ บังคับให้ทำตาม ถ้าไม่ทำตามก็ทำให้ได้รับบาดเจ็บทางกายหรือทางจิตใจ ต่อสู้ทำร้ายกัน

2.2 ความก้าวร้าวทางวาจา หมายถึง การพูด การใช้วาจาที่ทำให้บุคคลได้รับความกระทบกระเทือนทางด้านจิตใจ ได้แก่ การพูดนินทา พูดเยาะเย้ย พูดประชดประชัน พูดยุให้เพื่อนทะเลาะกัน พูดคำหยาบเมื่อโต้เถียงกัน ตวาด ตะคอกผู้อื่น พูดขู่ซึ่งแสดงความก้าวร้าว เป็นต้น

3. การใช้ความรุนแรงในครอบครัว หมายถึง ครอบครัวที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ได้แก่ การทำร้ายร่างกาย เช่น หักจนเขียว ตบ ตะขี้เกียจ ทุบตี ผลัก เหวี่ยง กระชาก มัด ขัง ขว้างปาสิ่งของใส่ มีผลให้เกิดบาดแผลและรอยฟกช้ำ การทำร้ายจิตใจ เช่น การขู่ตะคอก คำว่า ตวาดด้วยเสียงดัง มองด้วยสายตาไม่เป็นมิตร รังเกียจ บังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ ถูกเหยียดหยาม เปรียบเทียบกับคนอื่น เป็นต้น

4. การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การตัดสินใจคุณค่าตนเองตามความคิด ความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในและมีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรม ตลอดจนแนวทางในการดำเนินชีวิตของเด็ก โดยการประเมินคุณค่าตนเองตาม ลักษณะทางกายภาพ ความสามารถ การประสบความสำเร็จในการกระทำสิ่งต่างๆ รวมทั้งการยอมรับตนเอง การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การได้รับการยอมรับจากบิดามารดาทั้งทางด้านบวกและด้านลบ

5. อิทธิพลจากเพื่อน หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาและทางกายของเด็กเช่นเดียวกับเพื่อนที่คบหาอยู่ด้วยกันโดยการเลียนแบบอย่างพฤติกรรม ได้แก่ การพูดคำหยาบ นินทา ข่มขู่ การชกต่อย การทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือการทำตามอย่างเพื่อให้กลุ่มยอมรับ ส่งผลให้เป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว ได้แก่ การทำสิ่งผิดกฎหมายต่างๆ

6. การเลียนแบบสื่อ หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและทางวาจาของเด็กที่ทำตามอย่างสื่อต่างๆ ที่นำเสนอเรื่องราวที่มีภาพเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่แสดงถึงการบังคับทางร่างกายต่อตนเองและต่อผู้อื่น การใช้อาวุธและไม่ใช้อาวุธและเป็นการแสดงการบังคับที่มากเกินไปต่อบุคคลอื่น ทำให้ได้รับความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจ ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุ เกมต่างๆ อินเทอร์เน็ต

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบระดับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี
2. ทำให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี
3. ผลการศึกษาสามารถใช้เป็นแนวทางในการป้องกันปัญหา (Prevention) ไม่ให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงก่อปัญหาให้กับชุมชน และสังคม โดยการนำผลของการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งขอเสนอตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน
  - 1.1 ความหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน
  - 1.2 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี
2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว
  - 2.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว
  - 2.2 ประเภทพฤติกรรมก้าวร้าว
  - 2.3 ทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความก้าวร้าว
  - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวและข้อมูลส่วนบุคคล
3. แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว
  - 3.1 แนวคิดของการใช้ความรุนแรงในครอบครัว
  - 3.2 ปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้เกิดความรุนแรงต่อเด็ก
  - 3.3 ผลกระทบจากการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก
  - 3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว
4. แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
  - 4.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง
  - 4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
  - 4.3 พัฒนาการของการเห็นคุณค่าในตนเอง
  - 4.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง
  - 4.5 ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ
  - 4.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง
5. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลจากเพื่อน
  - 5.1 ความหมายของการเลียนแบบเพื่อน
  - 5.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลียนแบบเพื่อน

5.3 อิทธิพลของตัวแบบ

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลจากเพื่อน

6. แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบสื่อ

6.1 การเลียนแบบสื่อ

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบสื่อ

1. แนวความคิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน

1.1 ความหมายเกี่ยวกับการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้น ตรงกับคำว่า “Juvenile Delinquency” ซึ่งในทางวิชาอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา ไม่ถือว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นอาชญากรรม แต่จะเรียกการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนว่า “การกระทำผิด” และไม่เรียกเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดว่าเป็นอาชญากร

แม้ในกฎหมายไทย จะไม่ได้นิยามศัพท์ “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน” ไว้ว่า หมายความว่าอย่างไร แต่เมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 มาตรา 11 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า

ศาลเยาวชนและครอบครัวมีอำนาจพิพากษาคดีหรือมีคำสั่งในคดีต่อไปนี้

1. คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด
2. คดีอาญาที่ศาลซึ่งมีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ออามาตามมาตรา 61 วรรค

แรก

3. คดีที่ศาลจะต้องพิพากษาหรือสั่งเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนตามบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลครอบครัว

จากบทมาตราดังกล่าวจึงพอสรุปได้ว่า การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนนั้น หมายถึงการกระทำความผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา และการกระทำความผิดต่อกฎหมายอื่น ๆ ซึ่งบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลเยาวชนและครอบครัวจะพิพากษาหรือมีคำสั่ง

นอกจากนี้ มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว ยังได้นิยามของคำว่า “เด็ก” และ “เยาวชน” ไว้ว่า

เด็ก หมายความว่า บุคคลอายุเกินเจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกินสิบสี่ปีบริบูรณ์

เยาวชน หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบสี่ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2522 : 7) ได้กล่าวเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดว่าเด็กกระทำความผิดหรือเด็กเกรจะแสดงพฤติกรรมออกมาในลักษณะต่อต้านสังคม เป็น ภัยต่อสังคม

ชัยพร วิชาวุธ (2523 : 433) กล่าวถึง บุคลิกภาพที่ฝ่าฝืนสังคมว่า เป็นบุคลิกภาพ จิตทรมอาการสำคัญของบุคลิกภาพฝ่าฝืนสังคม คือ การกระทำที่ขัดกับศีลธรรมจรรยาของสังคม ตลอดจนกฎหมาย บ้านเมือง โดยปราศจากความรู้สึกว่าได้กระทำความผิดหรือเกรงกลัวต่อผลทางลบที่จะเกิดตามมา ไม่มีความรับผิดชอบ ไม่สามารถควบคุมความอยากของตน ยึดตนเองเป็น ศูนย์กลาง ไม่อาทรในความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น อารมณ์ไม่มั่นคง ไม่เรียนรู้จากประสบการณ์หรือ จากการลงโทษ ไม่เปลี่ยนแปลง พฤติกรรมเหล่านั้น

ประธาน วัฒนวานิชย์ (2530: 8) กล่าวว่ากระทำความผิด โดยพื้นฐานมีลักษณะ คล้ายคลึงกับการประกอบอาชญากรรม เพียงแต่กระทำความผิดของเด็กและเยาวชน ใช้เกณฑ์ อายุเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาลงโทษ เนื่องจากเด็กและเยาวชนยังไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบ เหมือนกับผู้ใหญ่ไม่รู้จักแยกระหว่างความดีกับความชั่ว ความถูกต้องกับความผิดเช่นผู้ใหญ่ จึงมีวิธีการ ปฏิบัติตามกฎหมายที่แตกต่างกัน เริ่มตั้งแต่การสืบสวนการพิจารณาคดีและการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยเยาวชนผู้กระทำความผิดจะถูกส่งตัวไปยังสถานฝึกและอบรม แต่ผู้ใหญ่อาจต้องโทษ จำคุก

วารุณี ภูริสินสิทธิ์ (2531: 21, อ้างถึงใน เสรีน ปุณณะหิตานนท์ ม.ป.ป.) กล่าวว่ากระทำความผิดของเยาวชน เป็นพฤติกรรมบางรูปแบบที่ขัดแย้งหรือต่อต้านสังคมทำให้เกิดการเสีย ระเบียบทั้งในทางสังคม และตัวบุคคล และมีนัยครอบคลุมไปถึงผลการใช้ค่านิยมวินัยความ ประพฤติว่าเป็นสิ่งที่พึงปรารถนาหรือไม่พึงปรารถนา ภายในกรอบบรรทัดฐานและกฎหมายของ สังคม

บาร์ทอล (Bartol 1991 : 126-127) กล่าวว่านักจิตวิทยาส่วนใหญ่เชื่อว่า การกระทำความผิดของเด็ก และเยาวชนเป็นปัญหาการปรับตัวทางจิตใจและทางอารมณ์ของวัยรุ่น ที่ต้องการ การบำบัดแก้ไข การกระทำความผิดเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้พฤติกรรมหนึ่ง เหมือนพฤติกรรม อื่นๆ ที่เกิดจากการเรียนรู้เช่นกัน ดังนั้นพฤติกรรมจึงเป็นปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสิ่งแวดล้อมกับ สภาพบุคคลและในระยะ 2 ทศวรรษที่ผ่านมาการศึกษาของนักจิตวิทยาเกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ที่มุ่งศึกษาปัจจัยทางบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดก็เปลี่ยนแปลงไป จากเดิม ที่มุ่งศึกษาปัจจัยทางบุคลิกภาพของผู้กระทำความผิดว่ามีผลต่อพฤติกรรมการกระทำ ความผิดอย่างไร มาเป็นการมุ่งศึกษาพัฒนาการทางจิตใจ และพัฒนาทางจริยธรรมของผู้กระทำความผิด

สรุปได้ว่าการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กและเยาวชนไทยที่มีอายุเกินเจ็ดปีแต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีที่กระทำความผิดทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญา หรือการกระทำความผิดต่อกฎหมายอื่น ๆ และได้ถูกศาลเยาวชนและครอบครัวกลางตัดสินว่ากระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

ปรัชญาในการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด

แนวความคิดหรือปรัชญาในเชิงอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (สมพร อมรชัยนพคุณ 2551:4) สามารถแบ่งแยกได้เป็น 2 แนวหลัก ๆ ได้แก่

ปรัชญาที่มุ่งต่อการลงโทษ เพื่อเป็นการแก้แค้นต่อผู้กระทำผิด ป้องกันและปราบปรามมิให้มีการกระทำความผิด มักพบแนวความคิดเช่นนี้ในสังคมที่ประชาชนส่วนใหญ่เป็นพวกอนุรักษนิยม แนวความคิดนี้ จะกำหนดโทษและลงโทษผู้กระทำผิดเหมือนกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านอายุของผู้กระทำผิด

ปรัชญาที่มุ่งเน้นต่อการแก้ไขฟื้นฟู เพื่อช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดบางจำพวกซึ่งได้พิจารณาแล้วเห็นว่ายังพอที่จะเยียวยาได้โดยปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขความประพฤติได้แทนที่จะลงโทษ

การจับกุมเด็กหรือเยาวชน

การจับกุมเด็กนั้น ไม่ว่าจะเป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวหรือไม่จะกระทำเฉพาะใน 3 กรณีเท่านั้น คือ

1. เด็กนั้นได้กระทำความผิดซึ่งหน้า ดังบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 80

2. มีผู้เสียหายชี้ตัวและยืนยันให้จับ

3. มีหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

นอกจาก 3 กรณีดังกล่าว กฎหมายห้ามมิให้จับกุมเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ไม่ว่ากรณีใด ๆ แม้จะมีเหตุอันสมควรสงสัยว่าเด็กได้กระทำความผิดมาแล้ว และกำลังจะหลบหนี หรือพบเด็กกำลังพยายามกระทำความผิด ก็จับกุมเด็กนั้นไม่ได้ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 23) ส่วนการจับกุมเยาวชนนั้นไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษ คงใช้หลักเกณฑ์ทั่วไปตามประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา

การสอบสวนเด็กและเยาวชน

การสอบสวนคดีเด็กและเยาวชนนั้น พนักงานสอบสวนต้องดำเนินการไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา แต่มีบทบัญญัติเพิ่มเติม อยู่ 2 ประการ

1. อำนาจในการควบคุมผู้ต้องหา เมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชน ซึ่งอยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวแล้ว พนักงานสอบสวนต้องสอบถามปากคำ เด็กหรือเยาวชนให้เสร็จสิ้นภายใน 24 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ผู้ต้องหามาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนเมื่อสอบถามปากคำแล้วให้ส่งเด็กหรือเยาวชนไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผู้อำนวยการสถานพินิจจะควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ยังสถานพินิจ หรือจะปล่อยชั่วคราวโดยมอบตัวเด็กหรือเยาวชนให้แก่บิดามารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยโดยไม่มีประกันหรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ หรือจะมอบตัวหรือเยาวชนไว้กับบุคคล หรือองค์การซึ่งเห็นสมควรก็ได้

2. การสอบสวนคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว มีบทบัญญัติเร่งรัดให้ทำการสอบสวนเหมือนกับคดีที่อยู่ในอำนาจของศาลแขวง แตกต่างกันเพียงเรื่องระยะเวลาเท่านั้น คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว พนักงานสอบสวนจะต้องส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อยื่นฟ้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัวภายใน 30 วัน นับแต่วันที่มีการจับกุม หากมีความจำเป็นขอคัดฟ้องได้ 2 ครั้ง ละ 15 วันรวมแล้วไม่เกิน 60 วัน เว้นแต่คดีซึ่งมีอัตราโทษอย่างต่ำ ให้จำคุกตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ขอคัดฟ้องได้ 4 ครั้ง รวม 90 วัน ถ้าพ้นกำหนดนี้แล้วห้ามมิให้ฟ้อง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอัยการสูงสุด

การควบคุมตัวเด็กและเยาวชน

การควบคุมผู้ต้องหาในคดีที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนและครอบครัวมีวิธีการแตกต่างไปจากการควบคุมผู้ต้องหาในคดีอาญาธรรมดา กล่าวคือ

การควบคุมก่อนส่งตัวผู้ต้องหาไปยังสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ห้ามมิให้ควบคุมเด็กหรือเยาวชนนั้นไว้ปะปนกับผู้ใหญ่ และห้ามมิให้ควบคุมไว้ในห้องขังที่จัดไว้สำหรับผู้ต้องหาที่เป็นผู้ใหญ่

การควบคุมโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เมื่อได้รับตัวผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนไว้แล้ว อาจจะพิจารณาให้ปล่อยชั่วคราวก็ได้ ถ้าไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว การควบคุมผู้ต้องหาไว้ในสถานที่ดังต่อไปนี้

1. ควบคุมตัวไว้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
2. ส่งตัวเด็กและเยาวชนที่มีความประพฤติไม่ดี อันจะเป็นภัยต่อเด็กและเยาวชนคนอื่นไปกักไว้ในสถานที่จัดไว้โดยเฉพาะหรือในเรือนจำ

3. ถ้าเด็กหรือเยาวชนเจ็บป่วย อาจส่งเข้ารักษาพยาบาลในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือสถานพยาบาลอื่นตามที่เห็นสมควร

การควบคุมผู้ต้องหาที่เป็นเด็กหรือเยาวชน สถานที่ดังกล่าวถือว่าเป็นการควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ไม่ให้ถือว่าเป็นการควบคุมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

การสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตัวผู้ต้องหา

เมื่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้รับตัวผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนจากพนักงานสอบสวนแล้ว จะต้องส่งให้พนักงานคุมประพฤติ สืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องอายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญญา การศึกษาอบรม สุขภาพภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพและฐานะของเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องหาว่าการกระทำความผิด และของบิดา-มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่ผู้ต้องหาอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงที่เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้นรวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิด แล้วทำรายงานแสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนที่สืบเสาะมาได้ นั้นไปยังพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณี

การฟ้องคดี คดีเด็กและเยาวชน

การฟ้องคดีเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับเรื่องเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว เพราะจำเป็นจะต้องพิจารณาเป็นเรื่องแรกว่า เป็นคดีที่อยู่ในเขตอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัวหรือไม่ เพื่อจะได้ฟ้องคดีได้ถูกต้อง

ผู้มีสิทธิฟ้องคดี ได้แก่ พนักงานอัยการและผู้เสียหาย แต่มีหลักเกณฑ์พิเศษบางประการกรณีที่ผู้เสียหายฟ้องคดีเองมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ผู้เสียหายจะฟ้องเด็กหรือเยาวชนต่อศาลเยาวชนและครอบครัวจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการสถานพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่เด็กหรือเยาวชนนั้นอยู่ในเขตอำนาจเสียก่อน มิเช่นนั้นห้ามผู้เสียหายฟ้องคดี
2. ถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ไม่อนุญาตให้ฟ้องคดี ผู้เสียหายต้องขออนุญาตต่อศาลก็ได้
3. ในกรณีผู้เสียหายได้รับอนุญาตให้ฟ้องคดีแล้ว จะต้องให้ผู้ต้องหาซึ่งเป็นเด็กหรือเยาวชนอยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

การพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน

การพิจารณาคดีในศาลเยาวชนและครอบครัว เป็นหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้ โดยเฉพาะแตกต่างจากศาลธรรมดา โดยยึดหลักที่คำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนในการพิจารณาคดี ศาลจะต้องถือว่า อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัยและอาชีพของจำเลย และของบิดา-มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่ด้วย ตลอดจนบุคคลสิ่งแวดล้อม ทั้งปวงเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชน ข้อความในประเด็นที่จะต้องพิจารณาด้วยเสมอ ข้อเท็จจริงเหล่านี้ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจะต้องจัดให้มีการสืบเสาะข้อเท็จจริงแล้วเสนอรายงานพร้อมทั้งความเห็นต่อศาล

องค์คณะผู้พิพากษาคดีเด็กและเยาวชน

ศาลเยาวชนและครอบครัว จะต้องผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า 2 คน และผู้พิพากษาสมทบอีก 2 คน และผู้พิพากษาสมทบนี้ต้องเป็นสตรีอย่างน้อยหนึ่งคน จึงจะเป็นองค์คณะพิจารณาคดีได้ โดยถือเป็นเสียงข้างมากของผู้พิพากษาทั้งหมด การพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนทุกคดี ให้กระทำโดยทางลับเฉพาะบุคคลต่อไปนี้นั้นมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้คือ

1. จำเลย ที่ปรึกษาทนายของจำเลย และผู้ควบคุมจำเลย ถ้ามี
2. บิดา – มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่จำเลยอาศัยอยู่
3. พนักงานศาลและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย
4. โจทก์
5. พยาน ผู้ชำนาญการพิเศษและล่าม
6. พนักงานคุมประพฤติ พนักงานอื่นของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน
7. บุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควร (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัว

มาตรา 73)

กฎหมายห้ามมิให้ผู้ใดถ่ายภาพ ลงรูปของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดในนิตยสารหรือหนังสือพิมพ์หรือลงข้อความ ซึ่งปรากฏทางการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาล ซึ่งอาจทำให้คนอื่น รู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนวัน แต่เพื่อประโยชน์ของทางราชการ (พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวมาตรา 78)

การพิพากษาคดีเด็กและเยาวชน

การพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนมีหลักการว่า ศาลจะต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็ก ซึ่งควรจะได้รับการศึกษาอบรมสั่งสอนและสงเคราะห์ให้กลับตัวเป็นพลเมืองดียิ่งกว่า

การที่จะลงโทษเด็กหรือเยาวชน การพิพากษาคดีนั้นให้ศาลคำนึงถึงบุคลิกลักษณะ สุขภาพและ ภาวะแห่งจิตของเด็กและเยาวชน ซึ่งมีความแตกต่างกันเป็นคน ๆ ไปและลงโทษ หรือใช้วิธีการให้ เหมาะสมกับตัวเด็กหรือเยาวชนและพฤติการณ์เฉพาะเรื่องแม่เด็กหรือเยาวชนนั้นได้กระทำผิด ร่วมกัน ในคดีที่มีการ สืบเสาะข้อเท็จจริง ศาลจะพิจารณาพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็ก และเยาวชนได้ ต่อเมื่อได้รับทราบรายงานและความเห็นจากผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชน และถ้าผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครอง เด็กและเยาวชนขอแถลงการณ์ด้วย วาจาหรือเป็นหนังสือให้ศาลรับไว้ประกอบการพิจารณา ผู้รายงานหรือแถลงการณ์ จะเสนอ คำแนะนำว่าควรลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างไรก็ได้

ก่อนศาลจะพิพากษาลงโทษหรือใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน จะต้องได้ พิจารณารายงานและความเห็นการสืบเสาะข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยประกอบทุกครั้ง เว้นแต่คดีที่ไม่ มีการสืบเสาะข้อเท็จจริง แต่ถ้าศาลพิพากษายกฟ้องไม่จำเป็นต้องรอรายงานความเห็นการสืบเสาะ ข้อเท็จจริง แล้วศาลมักรอรายงานและความเห็นดังกล่าวเสมอ เพราะเป็นกรณีที่เห็นว่าจำเลยมิได้ กระทำผิดศาลอาจพิจารณารายงานและความเห็นนั้นประกอบการใช้ดุลพินิจปล่อยเด็กหรือเยาวชน ไป โดยมีเงื่อนไขคุมประพฤติไว้ก็ได้

ในคดีธรรมดาถ้าศาลเห็นว่าจำเลยไม่มีความผิด จะต้องพิจารณายกฟ้องและปล่อยตัว จำเลยไป แต่ในคดีเด็กและเยาวชนในกรณีที่ศาลปล่อยเด็กหรือเยาวชนไปเพราะไม่มีความผิดศาล อาจวางเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับความประพฤติเพื่อ สวัสดิภาพและอนาคตของเด็กหรือ เยาวชนต่อไปคือ

1. ห้ามเข้าไปในสถานที่หรือท้องที่ใด ๆ อันจะจงใจให้ประทุษร้าย ห้ามเข้าไปที่ คลับ โฮเต็ล สถานอาบอบนวด สถานค้าประเวณี หรือบ่อนการพนัน เป็นต้น
2. ห้ามออกจากสถานที่อยู่อาศัยในเวลาค่ำคืน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นศาลมักใช้เงื่อนไข ข้อนี้ในคดีที่ปรากฏทางพิจารณาว่าจำเลยชอบออกนอกบ้านในเวลากลางคืน แล้วประพฤติไม่ เหมาะสม คบ เพื่อนชักจูงกันไปในทางเสื่อมเสีย
3. ห้ามคบหาสมาคมกับบุคคลหรือประเภทบุคคลที่ศาลเห็นไม่สมควร เช่น ห้ามคบ บุคคลอันธพาลหรือหญิงโสเภณี
4. ห้ามกระทำการใด ๆ อันจะจงใจให้ประทุษร้าย เช่น ห้ามเล่นการพนันทุกชนิด หรือห้ามทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น
5. ให้ไปรายงานตัวต่อศาลหรือพนักงานคุมประพฤติเป็นครั้งคราว เพื่อมีโอกาส สอบถามเกี่ยวกับความประพฤติ และให้คำแนะนำหรือช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนนั้นตามสมควร

6. ให้ไปศึกษาหรือประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ มักใช้กับเด็กหรือเยาวชนที่เกียจคร้าน ชอบหนีโรงเรียนหรือไม่ยอมทำงาน ทำให้มีเวลาว่างมากเกินไปหรือไม่มีเงินใช้ซึ่งอาจเป็นเหตุจูงใจให้กระทำความผิด

เงื่อนไขทั้ง 6 ประการดังกล่าวมานี้ ศาลจะกำหนดระยะเวลาจนเท่าใดก็ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินกว่าเด็กหรือเยาวชนจะมีอายุครบ 24 ปีบริบูรณ์ ในระหว่างศาลวางเงื่อนไขคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติมีอำนาจสอดส่องการปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้น ถ้าเด็กหรือเยาวชนไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด ศาลจะสั่งให้เด็กหรือเยาวชนนั้น ไปรับการฝึกและอบรมในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นเวลาไม่เกิน 1 ปี หรือศาลเรียกเด็กและเยาวชนมาว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

การลงโทษทางอาญา

ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี เด็กและเยาวชน จะพิพากษาลงโทษจำเลยโดยกำหนดโทษทางอาญาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา 4 สถาน (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 18) ได้แก่

1. ประหารชีวิต
2. จำคุก
3. ปรับ
4. ริบทรัพย์สิน

ตามหลักเกณฑ์ทั่วไปที่ใช้ในศาลธรรมดา กล่าวคือจะลงโทษทางอาญาได้เฉพาะกรณีที่ทำเลยกระทำความผิดขณะอายุเกินกว่า 14 ปีบริบูรณ์เท่านั้น เพราะเด็กอายุไม่เกิน 14 ปี การทำกรอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดมีกฎหมายยกเว้นโทษให้ โดยเด็กนั้นไม่ต้องปรับโทษเพียงแต่ให้อำนาจศาลที่จะใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนเท่านั้น

กรณีที่อายุเกิน 14 ปี แต่ไม่เกิน 17 ปี กฎหมายบัญญัติว่า ผู้ใดอายุกว่า 14 ปี แต่ยังไม่เกิน 17 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิดให้ศาลพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่พ่วงเกี่ยวกับผู้นั้น ในอันที่จะพิจารณาพิพากษาลงโทษหรือไม่ ถ้าศาลเห็นว่าไม่สมควรลงโทษก็ให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแก่จำเลยนั้น ถ้าศาลเห็นสมควรพิพากษาลงโทษก็ให้ลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดลงถึงหนึ่ง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 75)

กรณีที่อายุเกิน 17 ปี แต่ไม่เกิน 20 ปี กฎหมายบัญญัติว่า ผู้ใดอายุต่ำกว่า 17 ปี แต่ไม่เกิน 20 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ถ้าศาลเห็นสมควรจะลดมาตราส่วนโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นลงหนึ่งในสามหรือถึงหนึ่งก็ได้ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 76)

การใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนและการเปลี่ยนโทษ

การพิพากษาคดีในศาลธรรมคามิบบัญญัติไว้เป็นหลักทั่วไป ให้ศาลใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนแก่คดีที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด สำหรับการพิพากษาของศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเด็กและเยาวชนดังต่อไปนี้

1. ว่ากล่าวเด็กนั้นแล้วปล่อยตัวไป และถ้าศาลเห็นสมควรจะเรียกบิดา-มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่มาดักเตือนด้วยก็ได้

2. ถ้าศาลเห็นว่าบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กนั้นได้ จะมีคำสั่งให้มอบตัวเด็กแก่เด็กแก่บิดา -มารดา ผู้ปกครองไป โดยวางข้อกำหนดให้ระวังเด็กนั้นไม่ให้ก่อเหตุร้ายตลอดเวลาที่ศาลกำหนด ซึ่งต้องไม่เกิน 3 ปี และกำหนดจำนวนเงินตามที่เห็นสมควรซึ่งบิดา-มารดาหรือผู้ปกครองจะต้องชำระต่อศาลครั้งละไม่เกิน 1,000 บาท เมื่อเด็กนั้นก่อเหตุร้ายขึ้น ถ้าเด็กอาศัยอยู่กับบุคคลอื่น ซึ่งไม่ใช่ บิดา-มารดา ผู้ปกครอง ศาลอาจเรียกตัวบุคคลนั้นมาสอบถามว่าจะยอมรับข้อกำหนดทำนองเดียวกับ บิดา-มารดา หรือผู้ปกครองดังกล่าวมาข้างต้นหรือไม่ก็ได้ ถ้าบุคคลที่เด็กอาศัยยอมรับข้อกำหนดเช่นนั้น ก็ให้ศาลมีคำสั่งมอบตัวเด็กให้แก่บุคคลนั้น โดยวางข้อกำหนดให้

3. ในกรณีศาลมอบตัวเด็กแก่ บิดา-มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กอาศัยอยู่ ศาลจะกำหนดเงื่อนไขคุมประพฤติเด็กนั้นด้วยก็ได้ โดยให้ศาลแต่งตั้งพนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นใดเพื่อคุมประพฤติเด็กนั้น

เงื่อนไขคุมประพฤติดังกล่าว ศาลอาจกำหนดข้อเดียวหรือหลายข้อ ดังต่อไปนี้

1. ให้ไปรายงานตัวต่อเจ้าพนักงานที่ศาลระบุไว้เป็นครั้งคราว เพื่อเจ้าพนักงานจะได้สอบถามแนะนำ ช่วยเหลือหรือดักเตือน ตามที่เห็นสมควรในเรื่องความประพฤติและการประกอบอาชีพ

2. ให้ฝึกหัดหรือทำงานอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ

3. ให้ละเว้นการคบหาสมาคมหรือการประพฤติดู ๆ อันอาจนำไปสู่การกระทำผิดเช่นเดียวกันที่เกิดขึ้นอีก

เงื่อนไขที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ถ้าภายหลังความปรากฏแก่ศาลว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับการคุมประพฤติเปลี่ยนแปลงไป ศาลอาจแก้ไขเพิ่มเติมหรือจะเพิกถอนข้อใดข้อหนึ่งก็ได้

4. ถ้าเด็กนั้นไม่มี บิดา-มารดา หรือผู้ปกครองหรือมีแต่ศาลเห็นว่า ไม่สมควรดูแลเด็ก หรือถ้าเด็กอาศัยกับบุคคลอื่น และบุคคลนั้นไม่ยอมรับข้อกำหนดดังกล่าว ศาลจะมีคำสั่งให้มอบตัว เด็กนั้นให้อยู่กับบุคคลหรือองค์การที่ศาลเห็นสมควรเพื่อดูแลอบรมและสั่งสอนตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดก็ได้ ในเมื่อบุคคล หรือองค์การนั้นยินยอมในกรณีที่ให้บุคคลหรือองค์การนั้นมี

อำนาจเช่นเดียวกับผู้ปกครองเฉพาะเพื่อดูแล อบรมและสั่งสอน รวมทั้งการกำหนดที่อยู่และจัดให้เด็กมีงานทำตามสมควร

5. ส่งตัวเด็กนั้นไปยังโรงเรียนหรือสถานฝึกและอบรม หรือสถานที่จัดตั้งขึ้นเพื่อฝึกและอบรมเด็กตลอดระยะเวลาที่ศาลกำหนด แต่ต้องไม่เกินกว่าที่เด็กนั้นจะมีอายุครบ 18 ปี

คำสั่งของศาลดังกล่าวในข้อ 2, 3, 4 และ 5 นั้น ถ้าในขณะใดภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนดไว้ ความปรากฏแก่ศาลว่าพฤติการณ์เกี่ยวกับคำสั่งนั้นได้เปลี่ยนแปลงไปก็ให้ศาลมีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือมีคำสั่งใหม่ได้

กรณีอายุเกินกว่า 14 ปี แต่ไม่เกิน 17 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด ศาลจะพิจารณาถึงความรู้ผิดชอบและสิ่งอื่นที่พ้องเกี่ยวกับผู้นั้น ถ้าเห็นว่าไม่สมควรพิพากษาลงโทษก็จะมีคำสั่งให้ใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนเช่นเดียวกับเด็กอายุกว่า 7 ปี แต่ไม่เกิน 14 ปี ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ถ้าศาลพิจารณาเห็นว่าสมควรจะลงโทษทางอาญาศาลจะต้องลดมาตราส่วนโทษให้กึ่งหนึ่ง (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 78)

การเปลี่ยนโทษและการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนตามที่บัญญัติไว้ เฉพาะในกฎหมายเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน นอกจากศาลจะมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็ก และเยาวชนตามหลักทั่วไปดังกล่าวมาแล้ว ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเด็ก และเยาวชนยังมีอำนาจใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน ดังต่อไปนี้แทนการลงโทษทางอาญาหรือแทนวิธีการเพื่อความปลอดภัยได้ คือ

1. เปลี่ยนโทษจำคุก หรือเปลี่ยนการกักกัน เป็นการกักและอบรม ซึ่งจะต้องกักและอบรมในสถานที่ที่มีไข้เรือนจำ เป็นเวลาตามที่ศาลกำหนดแต่ไม่เกินกว่าเวลาที่ผู้นั้นมีอายุครบ 24 ปี

2. การเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการส่งตัวไปโรงเรียน หรือสถานฝึกและอบรมเป็นเวลาตามที่ศาลกำหนด แต่ไม่เกินเวลาที่ผู้นั้นจะมีอายุครบ 24 ปีบริบูรณ์

3. การเปลี่ยนโทษปรับเป็นการเขียนต่อหน้าศาลไม่เกิน 12 ที่

4. กรณีที่ศาลลงโทษปรับและเด็กและเยาวชนไม่ชำระค่าปรับ ศาลจะส่งตัวไปควบคุมตัวไว้ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โรงเรียนหรือสถานฝึกอบรมตามที่เห็นสมควรแต่ไม่เกิน 1 ปี

1.2 ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

ความเป็นมา

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี เดิมคือ สถานฝึกอบรมในสังกัดสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดราชบุรี ปัจจุบันเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนกลางในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จัดตั้งขึ้นโดยประกาศของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2546 โดยมีเขตอำนาจใน 8 จังหวัด คือ ราชบุรี กาญจนบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์

หน้าที่ความรับผิดชอบ

มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลให้การอภิบาลในเรื่องการกินอยู่หลับนอนการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและพัฒนาเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาส่งตัวมาฝึกอบรม ด้วยการจัดการศึกษาสายสามัญและฝึกอบรมวิชาชีพ กิจกรรมบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู การเสริมสร้างระเบียบวินัย จริยธรรม และศีลธรรม เป็นต้น แบ่งหน่วยงานภายในออกเป็น 1 ฝ่าย กับ 3 กลุ่มงาน คือ ฝ่ายบริหารงานทั่วไป กลุ่มงานประสานกิจกรรมชุมชน กลุ่มงานพัฒนาพฤตินิสัย และกลุ่มงานบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู

การบำบัด แก้ไข และฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

ระยะแรกรับตัวไม่เกิน 1 เดือน เด็กและเยาวชนทุกคนต้องเข้าสู่แผนเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการฝึกอบรมโดยมีกิจกรรมปฐมนิเทศดำเนินการทั้งรูปของแต่ละสายวิชาชีพ และรูปของสหวิชาชีพ

1. กิจกรรมจริยธรรม และจริยศึกษา
2. กิจกรรมศิลปบำบัด
3. กิจกรรมเสริมทักษะชีวิต
4. กิจกรรมนันทนาการและห้องสมุด
5. กิจกรรมพัฒนาอาคาร-สถานที่

ปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี มีเด็กและเยาวชนจำแนกตามประเภทคดี อายุ และระยะเวลาฝึกอบรม ดังนี้ (ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี 2549)

ประเภทคดี

1. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	จำนวน 215 คน	ร้อยละ 37.98%
2. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	จำนวน 103 คน	ร้อยละ 18.19%
3. ความผิดเกี่ยวกับเพศ	จำนวน 89 คน	ร้อยละ 15.72%
4. ความผิดต่อร่างกาย	จำนวน 92 คน	ร้อยละ 16.25%
5. ความผิดต่อชีวิต	จำนวน 45 คน	ร้อยละ 7.95%
6. ความผิดคดีอื่น เช่น บุกรุก	จำนวน 22 คน	ร้อยละ 3.88%

พ.ร.บ.ลิขสิทธิ์ ขั้บรตประมาท

อายุของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุม

อายุ 10 ปีขึ้นไป – 14 ปี	จำนวน 13 คน	ร้อยละ 2.29%
อายุ 14 ปีขึ้นไป – 18 ปี	จำนวน 476 คน	ร้อยละ 84.09%
อายุ 18 ปีขึ้นไป – ไม่เกิน 24 ปี	จำนวน 77 คน	ร้อยละ 13.06%

ระยะเวลาฝึกอบรม

ไม่เกิน 6 เดือน	จำนวน 39 คน	ร้อยละ 6.89%
6 เดือนขึ้นไป – ไม่เกิน 1 ปี	จำนวน 140 คน	ร้อยละ 24.73%
1 ปีขึ้นไป – ไม่เกิน 3 ปี	จำนวน 312 คน	ร้อยละ 55.12%
3 ปีขึ้นไป – ไม่เกิน 5 ปี	จำนวน 65 คน	ร้อยละ 11.48%
5 ปีขึ้นไป	จำนวน 5 คน	ร้อยละ 0.88%
อายุครบ 24 ปี	จำนวน 5 คน	ร้อยละ 0.88%

งานนโยบายกระทรวงยุติธรรม

1. การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูและสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ด้วยการจัดการศึกษาทั้งสายสามัญ และวิชาชีพการเรียน วิชาธรรมศึกษา การจัดกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูตามหลักเกณฑ์แนวทางและคู่มือ ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีระบบครูที่ปรึกษา มีกิจกรรมลูกเสือ มีการจำแนก ประเภทเด็กและเยาวชน การแบ่งชั้น เลื่อนชั้นเด็กและเยาวชน กิจกรรมชมรม และโครงการต่าง ๆ

2. การจัดการศึกษา

สายสามัญ จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับพื้นฐานเตรียมประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษา โดยใช้หลักสูตรของการศึกษานอกโรงเรียน

สายฝีมือวิชาชีพ จัดการเรียนการสอนให้ตามถนัดในแต่ละวิชาชีพของเด็กและเยาวชนแต่ละคนเท่าที่มีการเรียนการสอนอยู่ในขณะนี้ โดยใช้หลักสูตรของการศึกษานอกโรงเรียน และสถานศึกษาอื่นตามความเหมาะสมแก่กรณี โดยจะทำการฝึกอบรมในหลักสูตรระยะสั้นและระยะกลาง (ตั้งแต่ 30 ชั่วโมง ถึง 100 ชั่วโมง)

3. กิจกรรมบำบัด พื้นฟูด้านยาเสพติด ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมบำบัดตามหลักเกณฑ์แนวทางและคู่มือการบำบัดของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยการแบ่งเด็กและเยาวชนออกเป็น 3 กลุ่ม

3.1 กลุ่มเสี่ยง เป็นกลุ่มของเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดในคดียังซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด แต่มีประสบการณ์ใช้สารเสพติด เพียงทดลองใช้ยังไม่รู้ถึงผลการใช้ยาเสพติดด้วยตนเองด้านลบอันเป็นกลุ่มที่มีบุคลิกภาพเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะนำไปสู่การเสพยา และเป็นกลุ่มที่มีเด็กและเยาวชนมากที่สุดประมาณ ร้อยละ 79

3.2 กลุ่มเสพ เป็นกลุ่มของเด็กและเยาวชนที่มีประสบการณ์การเสพยาเสพติดมาแล้วไม่ถึงหกเดือนและใช้ยาเสพติดไม่ต่อเนื่อง แต่มีโอกาสเสี่ยงที่จะต้องไปเสพยาเสพติดอีก ซึ่งมีเด็กและเยาวชนอยู่ในกลุ่มนี้ประมาณ ร้อยละ 20

3.3 กลุ่มติด เป็นกลุ่มของเด็กและเยาวชนที่มีประสบการณ์ในการเสพยาเสพติดมาแล้ว ไม่น้อยกว่าหกเดือนเคยหยุดยาแต่กลับมาเสพใหม่หลายครั้งและมีโอกาสสูงที่จะกลับไปเสพยา ซึ่งมีเด็กและเยาวชนอยู่ในกลุ่มนี้ประมาณร้อยละ 1

ระบบชั้นเรียน จัดการเรียนการสอน 5 ระดับ คือ

ระดับพื้นฐานเตรียมประถม จัดให้สำหรับเด็กและเยาวชนที่ไม่รู้หนังสือ อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ใช้เวลา 2 ปี หรืออย่างน้อย 1 ปี หากสอบผ่านเกณฑ์ตามที่การศึกษานอกโรงเรียนกำหนดสามารถเข้าเรียนต่อในระดับประถมศึกษาภาคบังคับได้

ระดับประถมศึกษา (ป. 1 – ป. 6) ใช้เวลาเรียน 2 ปี รับจากผู้ผ่านเกณฑ์ขั้นพื้นฐานเตรียมประถม

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม1. – ม 3) ใช้เวลาเรียน 2 ปี โดยรับจากผู้จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา

ระบบพบกลุ่ม จัดให้กับเด็กและเยาวชนที่ฝึกอบรมวิชาชีพและประสงค์ที่จะเรียนสามัญควบคู่ในคราวเดียวกัน เรียนเฉพาะในวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ ตามที่ครูประจำกลุ่มกำหนด จัดการเรียนการสอน 2 ระดับ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

สายวิชาชีพ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ได้ฝึกอบรม วิชาชีพให้เด็กและเยาวชนตามความถนัดของแต่ละคนในสาขาวิชาชีพ ที่เปิดการเรียนการสอนใน บางสาขาวิชาชีพ เท่านั้น ทั้ง ๆ ที่ในบางสาขาวิชาชีพมีความพร้อมในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน แต่เนื่องจากไม่มีบุคลากรหรือครูผู้สอนจึงปิดไปโดยปริยาย โดย ในขณะนี้มีการสอนวิชาชีพให้แก่เด็กและเยาวชนในสาขาวิชาเหล่านี้คือ

1. วิชาชีพช่างไม้ – ก่อสร้าง ใช้หลักสูตรของการศึกษานอกโรงเรียน ในหลักสูตร 60 ชั่วโมง และหลักสูตร 100 ชั่วโมง สอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยครูผู้สอนเป็น ข้าราชการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี และใช้งบประมาณของ ศูนย์ฝึกและอบรม เด็ก และเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียน การสอนประมาณ 30,000 บาทต่อปี เมื่อจบและสอบผ่านของการเรียนแต่ละหลักสูตรจะได้รับ ประกาศนียบัตรจากการศึกษานอกโรงเรียนซึ่งเด็กและเยาวชนมีทักษะทางวิชาชีพ ช่างไม้ ช่าง ก่อสร้าง สามารถนำไปใช้ชีวิตประจำวันหรือประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงครอบครัวและไม่เป็น ภาระแก่สังคมอีกต่อไป

2. วิชาชีพช่างยนต์ ปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ได้รับเงินงบประมาณเพื่อจัดจ้างครูช่างยนต์ จำนวน 1 คนเพื่อสอน เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการแก้ – ซ่อมเครื่องยนต์ จำนวน 1 คนเพื่อสอน เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการแก้ – ซ่อมเครื่องยนต์โดยเฉพาะรถจักรยานยนต์สามารถ นำไปใช้ชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้และไม่เป็นภาระแก่สังคม อีกต่อไป

3. วิชาชีพช่างเชื่อม ปัจจุบันศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ได้รับเงินงบประมาณเพื่อจัดจ้างครูช่างเชื่อม จำนวน 1 คน เพื่อสอน เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในการเชื่อมเหล็ก สามารถนำไปใช้ชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพ เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้และไม่เป็นภาระแก่สังคมอีกต่อไป

4. วิชาชีพช่างไฟฟ้า ปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ได้รับเงินงบประมาณเพื่อจัดจ้างครูช่างไฟฟ้า จำนวน 1 คนเพื่อสอน เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการเดินสายไฟฟ้าภายในอาคาร และการเขียนแบบวงจรไฟฟ้า สามารถนำไปใช้ชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้และไม่เป็นภาระ แก่สังคมอีกต่อไป

5. วิชาชีพดนตรี ปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

ได้รับเงินงบประมาณเพื่อจัดจ้างครูดนตรี จำนวน 1 คน เพื่อสอน เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการเล่นดนตรี สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้และไม่เป็นภาระแก่สังคมอีกต่อไป

6. วิชาชีพช่างศิลป์ ปัจจุบัน ศูนย์ฝึกและอบรมเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ได้รับเงินงบประมาณเพื่อจัดจ้างช่างศิลป์ จำนวน 1 คน เพื่อสอน เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะในการวาดภาพ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้และไม่เป็นภาระแก่สังคมอีกต่อไป

7. วิชาชีพช่างตัดผม ทำการสอนโดยบุคลากรของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นลูกจ้างประจำ ใช้หลักสูตร 300 ชั่วโมง ของโรงเรียนสอนตัดผมแก้ว โดยใช้เงิน งบประมาณของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี ประมาณ 2,000 บาทต่อปี เมื่อจบหลักสูตรจะได้รับประกาศนียบัตรของโรงเรียนสอนตัดผมแก้ว เด็กและเยาวชนมีทักษะสามารถตัดผมผู้ชายได้ ทุกทรงและสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว จะได้ไม่เป็นภาระแก่สังคมอีกต่อไป

นอกจากนี้แล้วในบางรุ่นบางคนผู้พิพากษาสมทบศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัดราชบุรีได้จัดทำโครงการสอนวิชาชีพช่างตัดผมให้แก่เด็กและเยาวชนโดยดำเนินการสอนโดยอาจารย์จากโรงเรียนสอนตัดผมแก้วและคณะผู้พิพากษาสมทบเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งหมด รุ่นละ 26,000 บาท เด็กและเยาวชนมีทักษะในการตัดผมและสามารถตัดได้ทุกทรงสามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และไม่เป็นภาระแก่สังคมอีกต่อไป

8. วิชาชีพเกษตรกรรม ดำเนินการเรียนการสอนโดยบุคลากร ซึ่งเป็นข้าราชการของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี สอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัย การผลิตปุ๋ยชีวภาพ การเพาะเห็ดในโรงเรือน การขยายพันธุ์พืช การดูแลรักษาและอื่น ๆ ใช้เงินงบประมาณของศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี ปีละประมาณ 20,000 บาทเด็กและเยาวชนมีทักษะในเรื่องเกษตรกรรมดังกล่าวข้างต้น สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและประกอบอาชีพหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ และไม่เป็นภาระแก่สังคมอีกต่อไป

9. วิชาชีพช่างศิลป์ดำเนินการสอน โดยบุคลากรของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนกาญจนาภิเษก (วิทยาลัยในวัง) เด็กและเยาวชนมีความรู้และทักษะในวิชาชีพสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันหรือประกอบอาชีพหารายได้ให้กับตนเองและครอบครัวได้

10. การเรียนวิชาธรรมศึกษา ดำเนินการสอนโดยพระวิทยากรจากวัดบางสองร้อย

และวัดประเสริฐราชรังสรรค์ ใช้หน่วยวิชาสามัญของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี เป็นสถานที่เรียน และสนามสอบ ผู้ดำเนินการสอนธรรมศึกษา โดยคณะสงฆ์จังหวัดราชบุรี

11. โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยเด็กและเยาวชนที่ใกล้ปล่อยตัวทุกคน จะต้องเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

11.1 กิจกรรมปัจฉิมนิเทศ จัดเป็นประจำทุกเดือน

11.2 กิจกรรมธรรมสัจจะ โดยการนำเด็กและเยาวชนไปปฏิบัติธรรมแบบไปเช้า-เย็นกลับ ในวันธรรมสวนะ เดือนละ 1 ครั้ง

11.3 กิจกรรมแนะแนวอาชีพ - การศึกษา

11.4 กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์โดยมี บิดามารดา หรือผู้ปกครองเด็กและเยาวชนมาร่วมด้วย เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีของครอบครัว พร้อมทั้งได้ให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่

11.4.1 การวางแผนดำเนินชีวิต

11.4.2 วิธีการอบรมเลี้ยงดู

11.4.3 การใช้ชีวิตคู่

11.4.4 การปฏิบัติตนในสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น อย่างปกติสุข เพื่อความอยู่รอดปลอดภัยจากสิ่งเสพติดและไม่หวนกระทำความผิดซ้ำ

11.4.5 การให้ความรู้ทางด้านกฎหมายเรื่องที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

12. การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอำนวยความสะดวก รมมีแต่การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ที่เป็นบุคคล คณะบุคคล เข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและพัฒนาเยาวชน คือ

12.1 ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก เพื่อมาทำการดูแลและให้คำแนะนำเรื่องการกินอยู่หลับนอน สวัสดิการ การฝึกอบรม และการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน

12.2 ผู้พิพากษาสมทบ และกรรมการสงเคราะห์ ได้เข้ามาเยี่ยมให้กำลังใจและอบรมเด็กและเยาวชนพร้อมให้คำแนะนำด้านการแก้ไข ฟื้นฟู และพัฒนาเด็กและเยาวชน

12.3 ร่วมและได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอก อาทิ

12.3.1 พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดราชบุรี

12.3.2 วิทยาลัยพยาบาลพระบรมราชชนนิจังหวัดราชบุรี

12.3.3 จัดหางานจังหวัดราชบุรี

12.3.4 สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค 4 ราชบุรี

12.3.5 ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองราชบุรี

2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าว

พฤติกรรมก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมที่มีการแสดงออกที่รุนแรงมากกว่าปกติ มีทั้งทางกายและวาจา พฤติกรรมก้าวร้าวนี้สังคมมักจะดักเตือน ทำให้พวกที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมักจะต่อต้านสังคม มีนักจิตวิทยาอีกไม่น้อยที่มีความเห็นว่า ความก้าวร้าว จะครอบคลุมถึงพฤติกรรมที่เป็นไปเพื่อให้อันอื่น สิ่งอื่นหรือบางครั้งก็ตัวเอง เกิดความเจ็บปวด เกิดความไม่สุขสบาย หรือพฤติกรรมที่มุ่งให้เกิดผลในทางลบขึ้นมา ในบางครั้งบางกรณีทำคนอื่นไม่ได้ ความก้าวร้าวก็วกกลับเข้าตนเอง ทำให้ตนเองเจ็บปวด ไม่สุขสบายด้วยฝีมือตนเอง อย่างไรก็ตามส่วนมากมักใช้คำว่า “ความก้าวร้าว” ในความหมายที่เฉพาะเจาะจงเพียงการกระทำใด ๆ ก็ตามที่เป็นไปด้วยเจตนาทำร้ายผู้อื่นเสียหาย การกระทำใด ๆ ที่แสดงการต่อต้านผู้อื่น รวมทั้งการแสดงความรุนแรงและการต่อต้านสังคมด้วย (อรรถชัย ชื่นมณูชัย 2519: 88-89)

2.1 ความหมายของพฤติกรรมก้าวร้าว

ฟรีดแมน และเซียร์ (Freedman and Sear 1970, อ้างถึงใน สุรินดา ใจพาน 2528: 15) กล่าวว่า ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมใดๆ ที่เป็นอันตราย กระทำความเสียหายให้แก่ผู้อื่น โดยทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเจตนาและจุดมุ่งหมายของการกระทำ นอกจากนี้ยังมีความเห็นว่าสังคมที่ผูกพันกับความมั่นคงจะต่อต้านและดำเนินความก้าวร้าว การจะอยู่รอดของสังคมขึ้นอยู่กับคนในสังคมสามารถควบคุมหรือลดความรู้สึกก้าวร้าว, ความโกรธ และพฤติกรรมก้าวร้าวของตนให้เหมาะสมได้

แคปแลนและซาโดค (Kaplan and Sadock 1991: 115) และ นพมาศ วีระเวทิน (2534:103)ให้ความหมายแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ว่า ความก้าวร้าวเป็นรูปแบบใด ๆ ของพฤติกรรม ที่มีจุดมุ่งหมายในการทำร้ายหรือทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ โดยผู้ถูกทำลายนั้นมีเจตนาหลีกเลี่ยงที่จะถูกกระทำ และการกระทำทั้งทางกายและหรือทางวาจา

อัมพร โอตระกูล (2527: 64) ได้ให้ความหมายความก้าวร้าวว่า เป็นพฤติกรรมหรือการกระทำที่รุนแรงกว่าปกติ มีผลทำให้ผู้อื่นหรือตนเองเจ็บปวดเกิดความเสียหายทั้งที่เจตนาและไม่เจตนา นักจิตวิทยาอธิบายว่า ความก้าวร้าวเป็นส่วนหนึ่งของการตอบสนองความคับข้องใจหรือความก้าวร้าวเป็นการระบายอารมณ์ที่ตึงเครียด เป็นการช่วยปลดปล่อยความรู้สึกโกรธ กลัว และความวิตกกังวลต่าง ๆ ที่ไม่ดี ให้ถ่ายออกมาจากอารมณ์จิตใจ

สัมฤทธิ์ แก้วพลศรี (2534: 11-13) สรุปว่า ความก้าวร้าวเป็นพฤติกรรมอย่างหนึ่งของบุคคลที่จะแสดงการกระทำในลักษณะที่รุนแรงผิดปกติ เพื่อตอบสนองหรือปลดปล่อยความเครียดความคับข้องใจ ความโกรธ และความรู้สึกที่ไม่ดีต่างๆ ซึ่งการกระทำนั้นก่อให้เกิดผลเสียทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นได้ ซึ่งการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นปฏิกิริยาโต้ตอบระหว่างการเรียนรู้และแรงจูงใจที่จะแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่ว่าจะแสดงออกทางกายหรือวาจา ก็จะเป็นการจัดความคับข้องใจ หรือความรู้สึกโกรธต่างๆ ที่เกิดขึ้นไปสู่ผู้อื่น

แบนดูรา (Bandura 1973: 5) ได้เสนอว่า การพิจารณาพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวหรือไม่นั้นมีสิ่งที่จะต้องพิจารณาอยู่ 2 ประการคือ

1. เป็นพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ ได้รับความเสียหายทั้งทางร่างกายและจิตใจหรือเป็นพฤติกรรมทำลายทรัพย์สิน การทำให้บุคคลได้รับเสียหายทางร่างกาย อาจทำได้โดยการทำร้ายโดยตรง หรือทำร้ายทางอ้อม โดยทำให้บุคคลได้รับอันตรายเสียหายจากการกระทำของตน และการทำให้บุคคลได้รับความเสียหายทางจิตใจนั้น อาจทำได้โดยการดูถูกดูหมิ่นทำให้อายขายหน้า หรือการใช้อำนาจบังคับจิตใจ เป็นต้น

2. เป็นพฤติกรรมที่ได้รับการตัดสินจากสังคมว่า พฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวเพราะมีพฤติกรรมบางพฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บ หรือทำลายทรัพย์สิน โดยผู้กระทำทำตามบทบาทหน้าที่ในสังคมหรืออาจทำโดยไม่มีเจตนาหรือมีข้อยกเว้นอื่น ๆ ที่สังคมกำหนดไว้ให้ทำได้ยกตัวอย่าง เช่น หมอฟันทำฟันให้คนไข้ได้รับความเจ็บปวด ช่างก่อสร้างที่ทำลายตึกเก่าเพื่อสร้างตึกใหม่ ถือได้ว่าเป็นการกระทำตามบทบาทหน้าที่ในสังคม และในทางตรงกันข้าม มีพฤติกรรมบางพฤติกรรมที่ได้รับการตัดสินจากทางสังคมว่าเป็นพฤติกรรมก้าวร้าวได้ แม้จะไม่มีผู้ใดได้รับบาดเจ็บ หรือยังไม่มีทรัพย์สินเสียหาย เช่น คนที่มีเจตนาฆ่าผู้อื่น แต่ไม่สำเร็จ เป็นต้น นอกจากนี้พฤติกรรมเดียวกัน อาจได้รับการตัดสินต่างกันขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายด้าน เช่น เพศ อายุ ระดับสถานภาพทางเศรษฐกิจ และเชื้อชาติเผ่าพันธุ์ของผู้กระทำด้วย

สรุปได้ว่า พฤติกรรมก้าวร้าว หมายถึง พฤติกรรมที่ทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ ได้รับความเสียหายทั้งทางร่างกายหรือทางจิตใจหรือเป็นพฤติกรรมทำลายสิ่งของ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาภายนอก โดยไม่รวมถึงความก้าวร้าวทางความคิดต่างๆ โดยยกเว้นพฤติกรรมที่ทำให้ผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ หรือทำลายสิ่งของที่ทำตามหน้าที่ เช่น แพทย์ที่ผ่าตัด เป็นต้น

2.2 ประเภทของพฤติกรรมก้าวร้าว

เบอร์โกวิทซ์ (Berkowiz 1965, อ้างถึงใน สานิต รัตตัญญู 2533 : 13) แบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวเป็น 2 ชนิด คือ

1. พฤติกรรมก้าวร้าวที่เป็นเครื่องมือไปสู่เป้าหมาย (Instrumental Aggression) เป็นพฤติกรรมที่ไม่มีเจตนาร้ายแม้จะทำให้บุคคลหรือสิ่งของเสียหาย บุคคลจะแสดงพฤติกรรมเพื่อผลบางอย่างเช่น เพื่อระบายความคับข้องใจ เพื่อรางวัลหรือเพื่อเรียกร้องความสนใจ พฤติกรรมเช่นนี้จะเปลี่ยนไปตามสภาพการจัดสิ่งแวดล้อมของรางวัลและการลงโทษ

2. พฤติกรรมก้าวร้าวที่เกิดจากความโกรธ (Angry – aggression หรือ hostility aggression) เป็นพฤติกรรมที่ต้องการให้บุคคลหรือสิ่งของได้รับอันตราย ตัวกำหนดพฤติกรรมชนิดนี้ คือ การได้รับโทษในอดีต และการถูกทำลายศักดิ์ศรีในปัจจุบัน

บาท (Bach 1970, อ้างถึงใน อุสา ศิริโรตม์สกุล 2527: 15) ได้แบ่งพฤติกรรมก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะด้วยกันคือ

1. Hostility – Type Aggression (H-type) เป็นลักษณะการก้าวร้าวที่แสดงความโกรธออกมาอันเนื่องมาจากเกิดความคับข้องใจ (frustration) ในการแก้ปัญหาและมีเจตนาที่จะทำให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับอันตราย บาดเจ็บ หรือได้รับการหมิ่นประมาท

2. Impact – Type Aggression (I-type) เป็นลักษณะการแสดงออกถึงความต้องการที่แท้จริงเพื่อที่จะให้อีกฝ่ายหนึ่งได้มีการปรับปรุงพฤติกรรมของเขา แต่ก็นับว่าทำให้มีผลกระทบกระเทือนต่อสัมพันธภาพที่เคยมีต่อกัน ทั้ง ๆ ที่วัตถุประสงค์จริง ๆ แล้วไม่ต้องการที่จะทำลายหรือทำร้ายผู้อื่น

บัส (Buss 1978: 340-342) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์ว่าแตกต่างจากของสัตว์ เพราะสัตว์นั้นจะทำร้ายศัตรูด้วยส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่สัตว์นั้นมี เช่น เขี้ยว เล็บ ฟัน เขา เป็นต้น แต่ในมนุษย์มิได้จำกัดเพียงอวัยวะในร่างกายเท่านั้น ทั้งยังไม่จำกัดเรื่องเวลา สถานที่และอาวุธที่จะใช้ โดยเฉพาะคำพูดของมนุษย์นั้นร้ายกาจยิ่งกว่าเขี้ยวของงูพิษ เพราะสามารถใช้ได้ทั้ง คำว่า นินทา ให้ร้าย หลอกลวง หรือบางครั้งพฤติกรรมก้าวร้าวของมนุษย์อาจใช้วิธีการหลบเลี่ยง บ่ายเบี่ยงหรือดื้อรั้นนิ่งเฉยก็ได้ โดยการเชื่อมโยงจากลักษณะที่ตรงกันข้าม 3 คู่ ซึ่งได้แก่

1. แสดงออกทางกายหรือทางวาจา
2. แสดงการโต้ตอบหรือไม่ตอบโต้
3. แสดงออกทางตรงหรือทางอ้อม

การแสดงรูปแบบต่าง ๆ ของความก้าวร้าวของมนุษย์

	มีการตอบโต้		ไม่มีการตอบโต้	
	ทางตรง	ทางอ้อม	ทางตรง	ทางอ้อม
ทางกาย	ชก ต่อย ตบ ตี ฯลฯ	หลอกหลวงให้ใจ หรือให้อับอาย	ดื้อรั้นนิ่งเฉย	หาเหตุผลเพื่อ หลีกเลี่ยง
ทางวาจา	ดูถูก ด่า เหยียดหยาม	อาฆาต นินทา ให้ร้าย	ออกเสียงแต่ ไม่เป็นคำพูด	ไม่ยอมออก เสียงใด ๆ

ลักษณะการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อม ได้แก่ การพูดให้ร้ายป้ายสีหรือพูดเรื่องราวที่น่ารังเกียจเกี่ยวกับฝ่ายตรงกันข้าม การพุดูหมิ่นให้เกิดความแตกร้าง หรือถ้าเป็นการกระทำทางกายก็ได้แก่ การทำลายทรัพย์สินของฝ่ายตรงข้าม เป็นต้น ซึ่งวิธีการกระทำตรง ๆ โดยซึ่งหน้าอาจถูกตอบโต้หรือตามล้างแค้นได้ ส่วนพฤติกรรมก้าวร้าวที่ให้โทษน้อยที่สุด ได้แก่ การก้าวร้าว ที่ไม่แสดงอาการตอบโต้ฝ่ายตรงกันข้าม โดยใช้วิธีการนิ่งเฉยหรือคือคิง (สมชาย รัตนกุล 2526: 171)

อรรถ ชื่นมนุษย์ (2519: 95-97) ได้แบ่งการแสดง ความก้าวร้าว ออกเป็น 2 ลักษณะ ใหญ่ คือ

1. ความก้าวร้าวที่มีต่อสิ่งภายนอก มักจะได้แก่การทำร้ายผู้อื่น หรือสิ่งของ ซึ่งอาจมีตั้งแต่การชกฟาด ทำลายของไปจนถึงกระทั่งการปล้นฆ่า เป็นต้น โดยเฉพาะการฆ่าผู้อื่น ซึ่งเป็นการแสดงออกของความก้าวร้าวที่รุนแรง นักจิตวิทยาพบว่า พฤติกรรมเช่นนี้จะมีในเพศชายมากกว่า เพศหญิงถึงเจ็ดเท่าตัว

2. ความก้าวร้าวที่มีต่อตนเอง จัดเป็นความก้าวร้าวอีกประเภทหนึ่งที่เป้าหมายของกระทำคือตนเอง อาจจะมีได้หลายระดับเช่นเดียวกัน กล่าวคือ อาจมีตั้งแต่ไม่รุนแรง เช่นชอบทำลายตนเอง ได้แก่พวก Masochism พยายามลงโทษตัวเองอยู่ตลอดเวลา หรือมีความสุขที่ตนเอง ทุกข์ทรมาน จนกระทั่งถึงขั้นรุนแรง ได้แก่ ฆ่าตัวตาย (suicide)

นพมาศ ชีรเวทิน (2534: 103) ได้แบ่งความก้าวร้าวออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ความก้าวร้าวที่มุ่งร้าย (Hostile aggression) เป็นความก้าวร้าวในรูปแบบที่เด่นชัดในแง่ที่ว่า ความต้องการที่จะทำร้ายเขานั้นเป็นเป้าหมายขั้นต้น ซึ่งปกติเกิดจากความเกลียดชัง หรือความเหยียดหยามที่ผู้ก้าวร้าวมีต่อเป้าหมายของตน

2. ความก้าวร้าวเพื่อเป้าหมายบางประการ (Instrumental aggression) เป็นความ

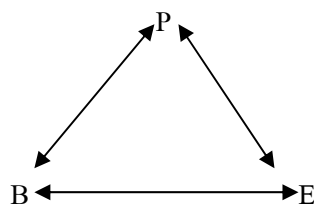
ก้าวร้าวที่เกี่ยวข้องกับการทำร้ายเช่นเดียวกัน แต่เป้าหมายขั้นต้นก็คือการป้องกันตนเองหรือทำเพื่อเป้าหมายอื่นบางประการ

3. ความก้าวร้าวที่ถือว่าผิดและชั่วร้าย คือ ความก้าวร้าวที่มุ่งจะทำลายและทำร้ายอย่างเดิวน โดยไม่มีเป้าหมายอื่นที่ดีงาม อย่างไรก็ตามความก้าวร้าวที่นั้นล้วนแล้วแต่จะสร้างความเสียหายได้ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบใด

2.3 ทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความก้าวร้าว

ทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับความก้าวร้าวมีหลายทฤษฎี ดังนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ในความคิดของกลุ่มปัญญาทางสังคม เชื่อว่าธรรมชาติของมนุษย์นั้นมีศักยภาพซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่ได้รับมาจากทั้งทางตรง (Direct Experience) และประสบการณ์ทางอ้อม (Indirect Experience) ที่มาในรูปแบบต่างๆ กัน (พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์ 2530) สิ่งที่มีมนุษย์เรียนรู้คือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับผลที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ซึ่งการเรียนรู้ ส่วนหนึ่งเกิดจากการประสบการณ์ตรงของตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นการได้รับคำชม ยกย่องหรือ ได้รับรางวัล บุคคลนั้นก็จะเก็บจำการกระทำนั้นไว้เพื่อจะได้ทำในโอกาสต่อไป แต่หากผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เช่น คำคำหนิติเตียน การลงโทษ บุคคลจะเก็บจำและพยายามที่จะหลีกเลี่ยงที่จะไม่แสดงพฤติกรรมนั้นอีกในอนาคต หรือเขาอาจจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนั้นเพื่อให้เกิดผลดีในโอกาสต่อไป (Bandura 1977, อ้างถึงใน ชีระพร อูวรรณโณ 2532) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม มองว่าการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องพิจารณาในการแสดงออก หากแต่การได้มาซึ่งความรู้ใหม่ๆ (Acquired) ถือว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้ว แม้จะยังไม่มีการแสดงออกก็ตาม จะเห็นได้ว่า Bandura เน้นที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายใน โดยไม่จำเป็นต้องมีการแสดงออก แต่การแสดงออกของพฤติกรรมก็จะสะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้ Bandura เชื่อว่าพฤติกรรมของคนเราไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลง เนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่จะต้องมีปัจจัยส่วนบุคคล ปัญญาชีวภาพ และสิ่งภายในอื่น ๆ ร่วมด้วย และการร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลนั้นจะต้องร่วมกันในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) กับปัจจัยทางด้านพฤติกรรมและสภาพแวดล้อม อธิบายดังภาพ (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2543)

จากภาพแสดงความสัมพันธ์ของปัจจัยสามปัจจัยซึ่งกำหนดซึ่งกันและกันระหว่างพฤติกรรม (B) บุคคล ซึ่งได้แก่ ปัญญา ชีวภาพ และสิ่งภายในอื่น ๆ (P) และสภาพแวดล้อม (E) บุคคล พฤติกรรม และสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ โดยปัจจัยที่กำหนดซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับพฤติกรรม คือ สิ่งที่บุคคลคิด เชื่อ และรู้สึกจะกำหนดว่า บุคคลจะแสดงพฤติกรรมเช่นใด เช่นเดียวกับพฤติกรรมของบุคคลก็เป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดลักษณะการคิดและการตอบสนองทางอารมณ์ของบุคคลนั้น ๆ และความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกับบุคคล คือ ความคาดหวัง ความเชื่อ อารมณ์ และความสามารถทางปัญญาของบุคคลจะพัฒนาและเปลี่ยนแปลงโดยผ่านการสังเกตตัวแบบ การสอน และการชักจูงทางสังคมเป็นตัวให้ข้อมูลและการกระตุ้นการตอบสนอง ขณะเดียวกันสภาพทางสังคมและลักษณะที่ปรากฏของบุคคลจะมีผลต่อสภาพแวดล้อมทางสังคมก่อนที่จะแสดงพฤติกรรมใด ๆ ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกับสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมมีอิทธิพลต่อกันและกัน ดังนั้นบุคคลจึงเป็นทั้งผู้ก่อให้เกิดและเป็นทั้งผลผลิตของสภาพแวดล้อมด้วย แต่อย่างไรก็ตามอิทธิพลในการกำหนดอาจไม่ได้มีอิทธิพลที่เท่าเทียมกัน บางปัจจัยอาจมีอิทธิพลมากกว่าอีกปัจจัย และอิทธิพลของปัจจัยหนึ่งจะมีผลต่อการกำหนดปัจจัยอื่น ๆ (Bandura 1989, อ้างถึงในสม โภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2543)

แบนดูรา (Bandura) มีความเชื่อว่า การเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเรานั้นเกิดขึ้นจากการสังเกตจากตัวแบบ ซึ่งจะแตกต่างจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่ต้องอาศัยการลงมือลองถูก เพราะนอกจากจะสูญเสียเวลาแล้ว ยังอาจมีอันตรายได้ บางพฤติกรรมในการเรียนรู้โดยการผ่านตัวแบบนั้น ตัวแบบเพียงคนเดียวสามารถที่จะถ่ายทอดทั้งความคิด และการแสดงออกได้พร้อม ๆ กัน และเนื่องจากคนเรานั้นได้ใช้ชีวิตในแต่ละวันในสภาพแวดล้อมที่แคบ ๆ ดังนั้นการรับรู้เกี่ยวกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ของสังคมจึงผ่านมาจากประสบการณ์ของผู้อื่น โดยการได้ยินและได้เห็นโดยไม่มีประสบการณ์ตรงมาเกี่ยวข้อง คนส่วนมากรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของสังคมโดยผ่านการทางสื่อแทบทั้งสิ้น

ตัวแบบนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท (สม โภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2543) คือ

1. ตัวแบบที่เป็นบุคคลจริง ๆ (Live Model) คือตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง

2. ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) เป็นตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ การ์ตูน หรือหนังสือนวนิยาย เป็นต้น

นอกจากนั้น แบนดูรา (Bandura 1986, อ้างถึงในธีรพร อูวรรณ โณ 2532) ได้แบ่งตัวแบบออกเป็น 4 ประเภทหลัก คือ การมีตัวแบบทางพฤติกรรม การมีตัวแบบทางวาจา การมีตัวแบบสัญลักษณ์ และการมีตัวแบบสัมผัส

1. การมีตัวแบบทางพฤติกรรม (Behavioral modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมให้บุคคลเห็น ส่วนมากจะเกิดขึ้นโดยที่ตัวแบบไม่ได้ตั้งใจจะแสดงให้เห็นเป็นแบบอย่างแก่ผู้สังเกตโดยตรง

2. การมีตัวแบบทางวาจา (Verbal modeling) หมายถึง การมีตัวแบบที่พูดบอกหรือเขียนบอกว่าจะทำอะไรได้อย่างไร ซึ่งคนเราสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้มากมายจากการฟังการบอกเล่า หรือจากการเขียนของผู้อื่น

3. การมีตัวแบบสัญลักษณ์ (Symbolic Modeling) หมายถึง การมีตัวแบบผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือ คอมพิวเตอร์ และสื่อภาพอื่น ๆ มนุษย์ทุกวัยเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มากมายผ่านสื่อเหล่านี้

4. การมีตัวแบบสัมผัส (Kinesthetic modeling) ใช้ประโยชน์ได้มากกับการสอนให้คนหุหนวกและคนตาบอดเพื่อฝึกพูด ผู้เรียนจะพยายามเลียนแบบเสียงของครูโดยการสัมผัสริมฝีปากและคอของครูซึ่งเป็นตัวแบบ

ฟิชเชอร์ และ โกฮอร์ส (Fischer and Gochors 1975 and Ross 1981, อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต 2543) ได้สรุปหน้าที่ของตัวแบบออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกันคือ

1. ทำหน้าที่สร้างพฤติกรรมใหม่ ในกรณีนี้เป็นกรณีที่ผู้สังเกตตัวแบบนั้นยังไม่เคยได้เรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวมาก่อนเลยในอดีต เช่น พฤติกรรมการพูดของเด็ก หรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการช่วยตนเอง เป็นต้น

2. ทำหน้าที่เสริมพฤติกรรมที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น เป็นกรณีที่ผู้สังเกตตัวแบบเคยเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวมาบ้างในอดีต ตัวแบบก็จะทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจให้ผู้ที่เคยเรียนรู้พฤติกรรมดังกล่าวพยายามพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น เช่น การดูนักเทนนิสมือหนึ่งของโลกแข่งขัน อาจจะเป็แรงจูงใจให้อยากทำให้ดีเหมือนกับนักเทนนิสมือหนึ่งของโลกบ้าง จึงทำการจดจำวิธีการที่ดีของนักเทนนิสนี้ แล้วนำมาพัฒนาทักษะการตีเทนนิสของตนให้ดียิ่งขึ้น

3. ทำหน้าที่ยับยั้งการเกิดของพฤติกรรม ในกรณีที่ผู้สังเกตมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือยังไม่เคยมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มาก่อน ตัวแบบนั้นก็จะช่วยทำให้พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์นั้นลดลงหรือไม่เกิดขึ้น เช่น การเห็นคนข้ามถนนตรงบริเวณที่ไม่ใช่ทางม้าลายหรือ

สะพานลอย แล้วถูกรถชนตายก็จะทำให้เกิดการยับยั้งไม่ให้บุคคลที่สังเกตพฤติกรรมดังกล่าวทำตาม เป็นต้น

กระบวนการเรียนรู้ โดยการสังเกตจากตัวแบบ (Observational Learning Process) (Bandura 1977) ประกอบด้วย 4 กระบวนการคือ

1. กระบวนการตั้งใจ (Attention Process) หากบุคคลไม่มีความตั้งใจในการสังเกตและรับรู้ บุคคลจะไม่สามารถเรียนรู้จากพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออกได้อย่างแม่นยำ ซึ่งองค์ประกอบที่มีผลต่อกระบวนการตั้งใจแบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของตัวแบบ เช่น ตัวแบบนั้นต้องมีลักษณะที่เด่นชัด เป็นตัวแบบที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความพึงพอใจ มีการแสดงพฤติกรรมที่ไม่สลับซับซ้อนมากนัก และจำนวนของตัวแบบ หากตัวแบบมีหลายคนก็จะช่วยให้ผู้สังเกตใส่ใจที่จะรับรู้ได้มาก นอกจากนี้ พฤติกรรมของตัวแบบควรมีประโยชน์ต่อผู้ที่สังเกตแบบ กล่าวคือ หากพฤติกรรมของตัวแบบมีประโยชน์มากก็จะทำให้ผู้สังเกตใส่ใจที่จะรับรู้พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงมากยิ่งขึ้น แต่หากพฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงนั้นไม่มีประโยชน์ต่อผู้สังเกตก็จะทำให้ผู้สังเกตไม่ใส่ใจที่จะรับรู้พฤติกรรม นั้น

1.2 องค์ประกอบของผู้สังเกต ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ ซึ่งรวมทั้งการมองเห็น การได้ยิน การรับรู้รส กลิ่น และการสัมผัส หากความสามารถในการรับรู้สูงก็จะมีโอกาสรับรู้พฤติกรรมของตัวแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นยังมีองค์ประกอบอื่น ๆ ที่ทำให้ผู้สังเกตมีความสนใจตัวแบบ เช่น ความสามารถทางสติปัญญาประสบการณ์เดิมของผู้สังเกตแต่ละคน ระดับของการตื่นตัวและความชอบที่เคยได้เรียนรู้มาก่อน เนื่องจากผู้สังเกตแต่ละคนจะดีสิ่งที่ได้รับรู้แตกต่างกัน ไปตามการรับรู้ ตามประสบการณ์ และตามความสามารถทางสติปัญญาของแต่ละคน นอกจากนี้ความคล้ายคลึงของตัวแบบกับผู้สังเกต จะทำให้ผู้สังเกตสนใจที่จะรับรู้พฤติกรรมของตัวแบบได้มากกว่า เพราะผู้สังเกตจะเข้าใจว่าพฤติกรรมของตัวแบบนั้นเหมาะสมกับตน

3. กระบวนการเก็บจำ (Retention Process) ความสามารถในการจดจำตัวแบบ บุคคลจะต้องแปลงข้อมูลของตัวแบบมาเป็นรูปแบบของสัญลักษณ์ และจัดโครงสร้างเพื่อให้จดจำได้ง่ายขึ้น โดยจำเป็นลักษณะทางมโนภาพ และจำเป็นคำพูด ซึ่งการจำเป็นคำพูดนั้นจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถทางภาษาของผู้สังเกตด้วย และหากตัวแบบแสดงพฤติกรรมพร้อมคำพูด ผู้สังเกตก็จะจำทั้งมโนภาพและคำพูด และปัจจัยอื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น การเลือกรับรู้พฤติกรรมที่ตัวแบบแสดงออก วิธีการเก็บจำพฤติกรรมของตัวแบบ วิธีในการระลึกสิ่งที่จดจำไว้ออกมา การชักข้อสังเกตของตัวแบบที่สังเกตในความคิดของตนและชักข้อด้วยการกระทำ

นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความสามารถทางปัญญาของแต่ละบุคคล เช่นความสามารถที่จะเก็บสัญลักษณ์ที่จดจำเป็นเวลานานหรือไม่ โครงสร้างความสามารถในการระลึกที่จำไว้ออกมาใช้งาน บุคคลที่มีทักษะทางปัญญาดีและโครงสร้างทางปัญญาที่มีการจัดระบบที่ดี ก็จะสามารถเก็บจำแบบพฤติกรรมของตัวแบบที่ได้รับรู้มาได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ

4. กระบวนการกระทำ (Production Process) บุคคลแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ โดยการแปลสัญลักษณ์ที่เก็บจำไว้มาเป็นการกระทำ ซึ่งจะกระทำตามตัวแบบได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ลักษณะของผู้สังเกตว่ามีความสามารถทางกายในการที่จะทำพฤติกรรมนั้นได้หรือไม่ มีทักษะในการทำพฤติกรรมย่อย ๆ ต่าง ๆ ตามตัวแบบได้หรือไม่ การระลึกภาพของตัวแบบ หากผู้สังเกตยังต้องสังเกตข้อมูลย้อนกลับทั้งจากตนเองเช่น การกระทำ ความรู้สึกรับรู้ของตนเอง และต้องสังเกตข้อมูลย้อนกลับจากภายนอกด้วย เช่นคำกล่าวของผู้อื่น หรือจากสื่อต่าง ๆ โดยผู้สังเกตนำข้อมูลย้อนกลับเหล่านั้นมาเทียบเคียงการกระทำกับภาพที่จำได้ เพื่อหาจุดบกพร่องแล้วนำไปปรับปรุงในการแสดงพฤติกรรมให้ดีขึ้นต่อไป

5. กระบวนการจูงใจ (Motivational Process) เมื่อบุคคลเรียนรู้แล้วจะแสดงพฤติกรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับกระบวนการจูงใจ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อกระบวนการจูงใจ คือ สิ่งล่อใจภายนอกซึ่งสิ่งนั้นจะต้องกระตุ้นการรับรู้ เป็นสิ่งที่จับต้องได้ เป็นที่ยอมรับของสังคม และพฤติกรรมที่กระทำตามต้องสามารถควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ และสิ่งล่อใจที่เห็นผู้อื่นได้รับ เป็นสิ่งล่อใจที่เห็นผู้อื่นได้รับหลังจากการแสดงพฤติกรรม ซึ่งสิ่งล่อใจนี้อาจเป็นสิ่งล่อใจที่ผู้สังเกตพึงพอใจหรือไม่ก็ได้ ถ้าสิ่งล่อใจนั้นเป็นที่น่าพึงพอใจก็จะส่งผลให้ผู้สังเกตทำพฤติกรรมตามตัวแบบนั้น แต่ถ้าสิ่งล่อใจไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ ก็จะส่งผลให้ผู้สังเกตหลีกเลี่ยงไม่ทำตามพฤติกรรมตัวแบบนั้น ตลอดจนสิ่งล่อใจของตนเอง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ หรือการประเมินตนเอง โดยผู้สังเกตจะประเมินการกระทำของตนเองตามมาตรฐานที่ตนได้ตั้งเอาไว้ เป็นสิ่งล่อใจให้กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมตามตัวแบบ นอกจากนี้ยังขึ้นกับความลำเอียงที่ผู้สังเกตคิดว่าพฤติกรรมของตัวแบบเหมาะสมกับตนหรือไม่ ซึ่งถ้าผู้สังเกตเห็นว่าพฤติกรรมของตัวแบบนั้นต้องไม่ขัดมาตรฐานภายในตนเองของผู้สังเกต

เป็นที่ทราบกันดีว่า สภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันนี้เต็มไปด้วยความก้าวร้าวรุนแรง ถึงแม้ว่าเด็กวัยรุ่นจะมีโอกาสสังเกตความก้าวร้าวอยู่ตลอดเวลาก็ตาม แต่การที่เด็กวัยรุ่นจะเลียนแบบพฤติกรรมก้าวร้าว จะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ (สุรชนี เปี่ยมญาติ 2536 : 8) ได้แก่

1. ผลกรรมที่ตัวแบบนั้นได้รับ เป็นพฤติกรรมที่เด็กวัยรุ่นต้องการและมีความพึงพอใจ (Modeling effects)
2. ผลกรรมที่ตัวแบบนั้นได้รับ ไม่ขัดขวางปฏิกิริยาตอบสนองพฤติกรรมก้าวร้าวที่มีอยู่เดิม (Disinibitory effects)

3. ผลกระทบที่ตัวแบบนั้นได้รับ เป็นการกระตุ้นโดยตรงต่อการแสดงออก และสามารถดึงเอาเอาพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาได้โดยไม่ถูกจำกัด (Eliciting effects)

จากทฤษฎีการเรียนรู้ ทางปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การเรียนรู้ของบุคคลไม่จำเป็นต้องพิจารณาในการแสดงออก เพียงแค่การได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ก็ถือว่าการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้ว แม้จะยังไม่มีการแสดงออกก็ตาม นอกจากนั้นว่าการเรียนรู้ส่วนใหญ่ของคนเรานั้นเกิดขึ้นจากการสังเกตจากตัวแบบ ตัวแบบมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของบุคคล

2. ความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ กลุ่มที่ยึดตามแนวความคิดนี้ได้รับ

อิทธิพลจากซิกมันด์ ฟรอยด์ ซึ่งมีแนวคิดว่า มนุษย์มีสัญชาตญาณสองชนิดในตนเองมาตั้งแต่เกิด ได้แก่ สัญชาตญาณแห่งชีวิต ซึ่งเป็นสัญชาตญาณแห่งความตาย เป็นสัญชาตญาณที่คนเราต้องการจะตาย ซึ่งนำไปสู่ความก้าวร้าว และสิ่งที่มีชีวิตทุกอย่างมีแรงผลักดันในตัวที่จะทำลายชีวิตกลับไปสู่สภาพไร้ชีวิต เขาเชื่อว่า พลังความก้าวร้าวของคนเราจะสั่งสมและต้องถูกปลดปล่อยออกมาไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง สังคมจึงต้องทำหน้าที่ในการที่จะสร้างแนวทางให้คนเราได้ระบายความก้าวร้าวออกมาเป็นสิ่งที่ยอมรับกันได้ (สิทธิโชค วรานุสันติกุล 2542) จะเห็นได้ว่ามนุษย์มีแนวโน้มที่จะก้าวร้าวมาตั้งแต่เกิด และความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ ซึ่งสัญชาตญาณเป็นส่วนของจิต ซึ่งเป็นความต้องการของร่างกายมนุษย์โดยธรรมชาติ ความก้าวร้าวจัดเป็นประเภทเดียวกันกับความต้องการทางเพศ ต้องมีการระบายออกไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมก็ตามซึ่งการระบายออกนี้อาจจะเป็นไปในรูปแบบที่สังคมยอมรับ เช่น การแข่งขันต่าง ๆ ด้านกีฬา ฯลฯ หรือในทางที่สังคมไม่ยอมรับ เช่น การทำร้ายร่างกาย ซึ่งรากฐานของแนวคิดนี้เชื่อว่าความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณแห่งความตาย (Death Instinct) ซึ่งจะระบายออกโดยการมุ่งร้ายต่อผู้อื่น หรือต่อตนเองก็ได้

3. ความก้าวร้าวเป็นการตอบสนองความคับข้องใจ (Frustration – Aggression

Theory)

Dollard Miller และ Sears อ้างถึงใน, อรรถนิษฐ์ ไขวสุ 2547 : 25) ทฤษฎีนี้ได้เสนอสมมติฐาน เกี่ยวกับความก้าวร้าวที่ว่า “สมมติฐานความคับข้องใจ ความก้าวร้าว” (Frustration – Aggression Hypothesis) ซึ่งเชื่อว่า “การเกิดความก้าวร้าวมักเป็นผลจากความคับข้องใจเสมอ” และ “ความคับข้องใจจะก่อให้เกิดแรงผลักดัน” ซึ่งนำไปสู่ความก้าวร้าวบางรูปแบบเสมอ

ความคับข้องใจ ตามที่ใช้ในสมมติฐานนี้ หมายถึง สภาวะที่บุคคลถูกขัดขวางไม่ให้ทำใหบรรลุผล หรือไม่ได้ในสิ่งที่ประสงค์

แรงผลักดัน หมายถึง พลังในร่างกายที่ผลักดันให้คนทำพฤติกรรมเฉพาะ เช่น ความหิว เกิดจากแรงผลักดันความหิว ความก้าวร้าว เกิดจากแรงผลักดันความก้าวร้าว

ความคับข้องใจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความก้าวร้าว ไม่ว่าความก้าวร้าว จะมาจากเหตุการณ์ที่มีเหตุผลอธิบายได้หรือไม่ ยุติธรรมหรือไม่ก็ตาม จะทำให้เกิดความก้าวร้าวได้มากกว่าเมื่ออยู่ในสภาพการณ์ที่ไม่มี ความคับข้องใจ (สิทธิโชค วรรณสันติกุล 2542) อย่างไรก็ตามความก้าวร้าวอาจจะไม่ใช่ผล ที่เกิดจากความคับข้องใจเสมอไป เพราะการที่บุคคลแสดงความก้าวร้าวออกมาในบางโอกาสนั้น บางครั้งเราไม่สามารถระบุได้ว่าเขามีความคับข้องใจ เช่น การที่ทหารที่ได้รับคำสั่งให้โจมตีข้าศึก โดยที่เขาไม่เคยรู้จักฝ่ายข้าศึกมาก่อน ดังนั้นพฤติกรรมก้าวร้าวควรจะต้องมีตัวประกอบอื่น ๆ ซึ่งนอกเหนือไปจากความคับข้องใจเพียงอย่างเดียว ที่นำไปสู่ความก้าวร้าว ซึ่ง เบอร์กอวิทซ์ (Berkowitz 1969) เสนอว่า ควรให้ความสนใจในภาวะอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป ซึ่งเขาได้เสนอสมมติฐานใหม่ ว่า ปฏิกริยาของบุคคลที่มีต่อความคับข้องใจหรือการถูกโจมตี จะถูกเร้าให้เป็นสภาวะอารมณ์โกรธ นอกจากนั้นยังพบว่า นิสัยเดิมที่มีลักษณะก้าวร้าวก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกองค์ประกอบหนึ่ง ที่จะทำให้นักบุคคลเกิดความพร้อมในแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น นอกจากนี้ เบอร์กอวิทซ์ (Berkowitz 1983) ยังศึกษาและยืนยันจากผลการวิจัยของเขา ว่าความคับข้องใจอาจเกิดจากสิ่งเร้าที่ไม่พึงประสงค์ (Aversive Occurrence) ด้วย เช่น การลงโทษ เป็นต้น ซึ่งก็หมายความว่า การเกิดความก้าวร้าวไม่ได้ขึ้นอยู่กับความคับข้องใจโดยตรงอย่างเดียว จะต้องมีส่วนความพร้อมในการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว นั้น และสิ่งชี้แนะหรือสิ่งกระตุ้นการกระทำจากภายนอกจะต้องได้รับการพิจารณาเช่นกัน ดังนั้นจะเห็นว่าสมมติฐานความคับข้องใจ และความก้าวร้าว หากจะอธิบายความก้าวร้าวได้อย่างสมบูรณ์ จะต้องพิจารณาถึงลักษณะนิสัยความก้าวร้าวของแต่ละบุคคล ภาวะอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อสิ่งแวดล้อมและสิ่งเร้าภายนอกตัวบุคคลควบคู่กันไป

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความก้าวร้าวจะเห็นได้ว่า ความก้าวร้าวมีสาเหตุต่าง ๆ กัน เช่น ทฤษฎีสัญชาตญาณ ให้แนวคิดว่า ความก้าวร้าวเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์ ทฤษฎีความก้าวร้าวที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีแนวคิดว่า พฤติกรรมก้าวร้าวเกิดจากความคับข้องใจ หรือมีสถานการณ์ที่มากระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว อีกทั้งการเรียนรู้ก็ทำให้เกิดความก้าวร้าวได้

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวและข้อมูลส่วนบุคคล

2.4.1 อายุ

จากการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับอายุกับพฤติกรรมก้าวร้าว ไว้ดังนี้

สุภา มาลากุล ณ อยุธยา (2520 :9 –23) ได้วิจัยเรื่องความก้าวร้าวเป็นกลุ่มของนักเรียนอาชีวศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน เป็นโรงเรียนที่มีประวัติในการแสดงความก้าวร้าวเป็นกลุ่มบ่อยครั้ง กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 1,600 คน แบ่งอายุของกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ต่ำกว่า 15 ปี ระหว่าง 16 –20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป ผลการศึกษาพบว่า เด็กอายุน้อยที่สุดก้าวร้าวมากที่สุด และมีความคับข้องใจสูงทุกด้าน มีความรู้สึกในความเป็นหมู่พวกสูงสุด

สุนทรี ศิลพิพัฒน์ (อ้างถึงใน อัจฉรา ทองตัน 2536 : 36) ได้ทำการวิจัยเรื่องการกระทำผิดทางเพศของเยาวชน พบว่าช่วงอายุที่กระทำผิดจะอยู่ระหว่าง 14 –24 ปี เป็นผู้ที่มีการศึกษาค่อนข้างน้อย ไม่เกินระดับ ป. 5 เปอร์เซนต์ของบิดามารดาและพี่น้องที่ติดสุราสูงมากเป็นแนวโน้มให้ผู้กระทำผิดใช้สุราเป็นเครื่องจูงใจ ให้กล้าที่จะกระทำผิด

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า อายุของเด็กและเยาวชนที่มากน้อยต่างกันจะทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่แตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า เด็กและเยาวชนที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่างกัน

2.4.2 ที่มาของรายได้

จากการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับที่มาของรายได้ออกกับพฤติกรรมก้าวร้าว ไว้ดังนี้

เวชยันต์ ลูกอินทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำในคดีอุกฉกรรจ์ กรณีศึกษาผู้ต้องขังเรือนจำกลางสมุทรปราการ จำนวน 10 คน ผลการศึกษา ผู้ต้องขังส่วนใหญ่กระทำผิดครั้งแรกในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินผลมาจากการติดยาเสพติด ประกอบอาชีพรับจ้างมีรายได้น้อย กระทำความผิดโดยอารมณ์ชั่ววูบ

ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพียงเรื่องเดียวเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ในศูนย์ พบว่า เด็กมักจะออกมาอยู่กับเพื่อนหรืออยู่โดยลำพังและไม่ได้เรียนหนังสือเป็นส่วนมาก แสดงว่าเด็กเหล่านี้ต้องหารายได้เลี้ยงตัวเอง โดยไม่ได้รับจากครอบครัว ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า เด็กและเยาวชนที่มีที่มาของรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่างกัน

2.4.3 สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

จากการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับสถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนกับพฤติกรรมก้าวร้าว ไว้ดังนี้

สุภา มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ (2521: 1-7) ศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่มของนักเรียนอาชีวศึกษา จำนวน 1,600 คน พบว่า นักเรียนอาชีวศึกษาที่มีสถานที่พักอาศัยต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่แตกต่างกัน

สุนทรี ศิลพิพัฒน์ (อ้างถึงใน อัจฉรา ทองตัน 2536 : 36) ได้ทำการวิจัยเรื่องการกระทำผิดทางเพศของเยาวชน พบว่า ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวแตกแยก ขาดความอบอุ่น มีแต่เพียงบิดา หรือมารดา และในบางรายอยู่ด้วยบุคคลอื่น เปอร์เซนต์ของบิดามารดาและพี่น้องที่ติดสุราสูงมากเป็นแนวโน้มให้ผู้กระทำผิดใช้สุราเป็นเครื่องจูงใจ ให้กล้าที่จะกระทำผิด

วัชรพันธ์ ประดิษฐ์พงษ์ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของนักเรียน ในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 7 พบว่า สภาพการพักอาศัยมีอิทธิพลต่อการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า เด็กและเยาวชนที่มีสถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่างกัน

2.4.4 ระดับการศึกษา

จากการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับระดับการศึกษา กับพฤติกรรม ก้าวร้าว ไว้ดังนี้

สุนทรี ศิลพิพัฒน์ (อ้างถึงใน อัจฉรา ทองตัน 2536 : 36) ได้ทำการวิจัยเรื่องการกระทำผิดทางเพศของเยาวชน พบว่า เป็นผู้มีการศึกษาค่อนข้างน้อย ไม่เกินระดับ ป. 5 มีแนวโน้มให้ผู้กระทำผิดใช้สุราเป็นเครื่องจูงใจ ให้กล้าที่จะกระทำผิด

เวชยันต์ ลูกอินทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำในคดีอุกฉกรรจ์ กรณีศึกษาผู้ต้องขังเรือนจำกลางสมุทรปราการ จำนวน 10 คน ผลการศึกษา ผู้ต้องขังส่วนใหญ่กระทำผิดครั้งแรกในคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินผลมาจากการติดยาเสพติด มีการศึกษาดำ กระทำความผิดโดยอารมณ์ชั่ววูบ

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ระดับการศึกษามีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า เด็กและเยาวชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่างกัน

2.4.5 สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

จากการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวกับพฤติกรรม ก้าวร้าว ไว้ดังนี้

วิชา มหาคุณ และวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (2533) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบของเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรม : มาตรการป้องกันและแก้ไข ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนที่เคยต้องคดี ผลการศึกษาวิจัยพบว่า ในกลุ่มเด็กที่ถูกทารุณกรรมนั้น การทะเลาะวิวาทกันของบิดามารดาเป็นเหตุ และมีสาเหตุมาจากรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายในครอบครัว ผลที่ตามมาก็คือ เด็กจะถูกทารุณกรรม มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมชอบใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา รวมถึงจะส่งผลเกิดการกระทำทารุณกรรมต่อไปในอนาคต เมื่อเด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่

ซาริโอลา และยูเทลลา (Sariola and Utela 1992: 823 – 832, อ้างถึงใน วงษ์เดือน สายสุวรรณ 2546 : 42) ที่พบว่า เศรษฐกิจในครอบครัวไม่ดี ทำให้เด็กถูกกระทำทารุณกรรมเพิ่มขึ้นในระดับเล็กน้อย แต่มีระดับการทำทารุณกรรมที่รุนแรงมาก

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า เด็กและเยาวชนที่มีสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่างกัน

2.4.6 ระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

เนื่องจากตัวแปรนี้ยังไม่มีปรากฏในงานวิจัย แต่จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พบว่า เด็กและเยาวชนที่อยู่ในศูนย์โดยส่วนใหญ่เท่าที่พบเด็กที่มีระยะเวลาอยู่ในศูนย์นานๆ จะมีการกระทำความผิดในข้อหาที่มีความรุนแรงมากกว่า โดยมักจะเป็นคดีเกี่ยวกับการทำร้ายร่างกาย ได้แก่ พยายามฆ่า ฆาตกรรม และฆ่าคนตาย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยครั้งนี้ว่า เด็กและเยาวชนที่มีระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวต่างกัน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในของครอบครัว

3.1 แนวคิดของการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

ครอบครัวเป็นหน่วยพื้นฐานทางสังคมแห่งแรกของบุคคล ประกอบด้วยกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันทางสายโลหิต มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและเป็นที่พึ่งทางจิตใจที่ดีที่สุดของสมาชิกในครอบครัวทั้งในยามปกติและเมื่อเกิดความท้อแท้หรือผิดหวัง ความรัก ความผูกพันในครอบครัวจึงเป็นสิ่งที่ทำให้ทุกคนมีความสุข ปลอดภัยได้รับการดูแล (รุจา ภูไพบูลย์ 2537 : 8) แต่บาง

ครอบครัวไม่เป็นอย่างที่หวัง มีเหตุการณ์รุนแรงหลายอย่างเกิดขึ้นทำให้ครอบครัวเป็นเขตอันตรายสำหรับสมาชิกในครอบครัว (วิชา มหาคุณ และวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล 2533 : 8) โดยเฉพาะเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี ที่ยังไม่สามารถดูแลหรือรับผิดชอบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตนได้ทั้งหมดและต้องการการดูแลจากผู้ใหญ่ในครอบครัว สภาพการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวไทยหลายด้าน มีการใช้ความรุนแรงในลักษณะต่าง ๆ เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น สามีทำร้ายภรรยา ผู้สูงอายุถูกทุบตี บิดามารดาทำร้ายร่างกาย จิตใจ และทอดทิ้งบุตร (ไข่มุก มลิตทอง 2539: มุลินธิศุณย์พิทักษ์สิทธิเด็ก 2542) ความรุนแรงต่อเด็กมีทั้งการใช้อำนาจบังคับหรือใช้กำลังทำร้าย ทำให้เด็กได้รับบาดเจ็บทั้งร่างกายและจิตใจ บางครั้งถึงกับพิการและเสียชีวิต (Patricia 1985; Evatt 1986; Gelles 1982; Murata 1990, Martin 1992 อ้างถึงใน มนตรี สันทวิชัย 2530, อัมพล สุอำพัน 2538, สำหรับ จิตตินันท์ 2539) นอกจากนี้ยังรวมถึงการที่บิดามารดากระทำอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ ทอดทิ้งเด็ก และการประทุพติพิศดลทางเพศกับเด็ก (Chiocca 1988) การเฆี่ยนตีที่รุนแรงโหดร้าย หรือดูร้ายตามความรู้สึกของวิญญูชนโดยทั่วไป อันมิใช่ลักษณะของการอบรมสั่งสอน ซึ่งมีผลให้เกิดอันตรายแก่ร่างกายหรือจิตใจของผู้ถูกกระทำ รวมถึงการกระทำที่ไม่ได้กระทำต่อร่างกายของเด็ก เช่น คำว่า การปฏิเสธให้ความสนใจ การเลี้ยงดูไม่เหมาะสม การทอดทิ้งซึ่งมีผลกระทบต่อสุขอนามัยและจิตใจของเด็กทำให้เจริญเติบโตช้า ขาดการเอาใจใส่ ขาดความรัก ความอบอุ่น (Evatt 1986; Franklin 1978; Newberger 1982; Murata 1990; Parker 1991; Brucker 1991; Martin 1992; Humphreys 1997 อ้างถึงใน อัมพล สุอำพัน 2538) โดยสามารถสรุปความหมายการใช้ความรุนแรงต่อเด็กได้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านร่างกาย (Physical abuse) หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของบิดามารดาต่อเนื้อตัวหรือร่างกาย ของบุตรที่เกิดจากการลงโทษทางกายที่รุนแรงเกินสมควรตามความรู้สึกของบุตร ทำให้เกิดความเจ็บปวด เช่น หยิกจนเขียว ตบ ตะปบ จับตัวเขย่า เฆี่ยนตีด้วยไม้ เข็ม ขัด สายยาง ผลัก เหวี่ยง กระทบก้น มัด ขัง ขว้างปาสิ่งของใส่ ทุบด้วยมือ ต่อย มีผลให้เกิดบาดแผล หรือรอยฟกช้ำ

2. ด้านจิตใจ (Emotional abuse) หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของบิดามารดาที่แสดงด้วยวาจาหรือท่าทางต่อบุตรแล้วทำให้บุตรรู้สึกขาดความรัก เสียใจ น้อยใจ เกิดความหวาดกลัว เช่น การขู่ตะคอก คำว่า ตวาดด้วยเสียงดัง มองด้วยสายตาไม่เป็นมิตร รังเกียจ บังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ ถูกเหยียดหยามเปรียบเทียบกับคนอื่น

3. ด้านการเลี้ยงดูบุตรที่ไม่เหมาะสม (Child maltreatment) หมายถึง การกระทำที่บิดามารดาไม่ให้การเลี้ยงดูบุตรอย่างเพียงพอ เช่น การปล่อยให้อาหารบุตรที่ยังไม่สามารถดูแลตนเองได้

อยู่ตามลำพัง ไม่สนใจดูแลด้านอาหาร ความสะอาดของร่างกาย สิ่งแวดล้อม การพักผ่อน สุขภาพ การศึกษา การได้ถามทุกข์สุข การปกป้องคุ้มครองภัยอย่างเพียงพอ การใช้แรงงาน

4. ด้านการละเมิดทางเพศ (Sexual abuse) หมายถึง การกระทำของบิดามารดา ต่อเด็กที่แสดงถึงการตอบสนองความต้องการทางเพศโดยที่บุตรยังไม่เข้าใจ ไม่ยินยอม เช่นการแอบดู บุตรขณะเปลี่ยนเสื้อผ้า หรืออาบน้ำ การพูดคุยเรื่องลามกอนาจาร การชี้ให้ดูภาพเปลือย การกอดจูบลูบคลำร่างกายไปจนถึงระดับรุนแรงโดยการจับต้องอวัยวะเพศ การมีเพศสัมพันธ์กับบุตร

3.2 ปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้เกิดความรุนแรงต่อเด็ก

จากการศึกษาความรุนแรงต่อเด็ก พบว่า ปัจจัยส่งเสริมที่ทำให้เกิดความรุนแรงต่อเด็กมีสาเหตุมาจากครอบครัว บิดามารดาและตัวเด็กเอง ซึ่ง บราวน์ (Browne 1995, อ้างถึงในภาววิดา พิทักษ์ร่มวงศ์ 2544 : 11) เสนอรูปแบบในการศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดการความรุนแรงต่อเด็กไว้หลายรูปแบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.2.1 รูปแบบความบกพร่องทางจิต (Psychopathic model) การใช้ความรุนแรงเกิดจากการที่ผู้กระทำมีบุคลิกภาพผิดปกติ ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ต่อต้านสังคม และปัจจัยที่ส่งเสริม ได้แก่ การที่เด็กได้รับการถ่ายทอดมาจากบิดามารดา บิดามารดามีปัญหาทางด้านจิตใจ

3.2.2 รูปแบบสังคมและสิ่งแวดล้อม (Social and environment model) สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยภายนอกที่ก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงในครอบครัวได้ จากความตึงเครียดในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น ค่าแรงต่ำ ภาวะการว่างงาน ชุมชนแออัด โดยสิ่งเหล่านี้ จะพบได้ในครอบครัวที่มีการใช้ความรุนแรง

3.2.3 รูปแบบเฉพาะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ (special victim model) เด็กที่ถูกกระทำรุนแรงโดยบิดามารดาอาจมีบุคลิกภาพบางอย่างที่ผลักดันให้ถูกใช้ความรุนแรง เช่น เด็กที่เกิดมาจากการตั้งครรภ์ผิดปกติ การเลี้ยงดูเด็กที่ยากลำบาก ลักษณะร่างกายของเด็กเกิดก่อนกำหนดที่ไม่น่าสนใจ พิการหรือเด็กแรกเกิดที่น้ำหนักตัวน้อย

3.2.4 รูปแบบทางจิตสังคม (Psychosocial model) ในปัจจุบันนี้การศึกษาเรื่องความรุนแรงต่อเด็ก มักจะหลีกเลี่ยงการอธิบายถึงความผิดปกติทางด้านจิตใจหรืออิทธิพลของสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียวแต่จะเปลี่ยนไปเป็นรูปแบบที่พยายามผสมผสานบุคลิกลักษณะ และสภาพความเป็นอยู่ของบิดามารดาที่กระทำรุนแรงต่อเด็กเข้าด้วยกัน การใช้ความรุนแรงไม่สามารถอธิบายด้วยปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงอย่างเดียวได้และเป็นผลของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล อิทธิพลของสังคมและสิ่งแวดล้อม รูปแบบจิตสังคมเป็นการรวมรูปแบบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

นอกจากนี้ พรฤดี นิธิรัตน์ (2540: 11-16) ได้นำเสนอ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการใช้ความรุนแรงต่อเด็กในครอบครัวไทย ได้แก่

1. สาเหตุปัจจัยทางจิตวิทยา – สังคม เป็นเงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่การปฏิบัติต่อเด็กโดยมีชอบหรือกระทำรุนแรงต่อเด็ก คือ

1.1 ประสบการณ์การเรียนรู้ทางสังคมของบิดามารดา ในกรณีที่บิดามารดาเคยมีประสบการณ์เคยถูกทำร้ายรุนแรงและพบเห็นการใช้ความรุนแรงมาก่อนเมื่อเป็นเด็ก ขาดความรักความอบอุ่นจากบิดามารดา ประสบความล้มเหลวในการศึกษากลายเป็นเด็กขาดความสุข มีปัญหาในด้านการเรียนรู้หรือมีปัญหาทางด้านจิตประสาท ยังผลให้มีพฤติกรรมเป็นคนก้าวร้าว โมโหง่าย มีความรู้สึกสิ้นหวังและไม่ปลอดภัยข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้กลายเป็นคนที่มีปัญหาด้านบุคลิกภาพ เช่น เป็นคนที่หงุดหงิดง่าย เจ้าอารมณ์และเป็นโรคประสาท ในขณะที่เดียวกันมักจะเกิดปัญหาความขัดแย้งภายในครอบครัว ดังกล่าว เป็นมูลเหตุให้บิดามารดามีแนวโน้มเป็นคนก้าวร้าว โมโหง่ายและมีความรู้สึกสิ้นหวัง ในสถานะเช่นนี้ บิดามารดาจึงมักมีพฤติกรรมลงโทษบุตรรุนแรงที่บิดามารดาถูกเลี้ยงดูมาด้วยวิธีการทำร้ายโดยปู่ ย่า ตา ยาย สภาพการเลี้ยงดูเช่นนั้น จึงฝังใจกลายเป็นวิธีการดำรงชีวิตที่บิดามารดาคลุ้มนี้คิดว่าเป็นความถูกต้องที่จะต้องปฏิบัติต่อกันเช่นเดียวกันอาจเรียกว่า เป็นวัฏจักรแห่งความชั่วร้าย

1.2 บิดามารดาเชื่อถือเรื่องโหราศาสตร์ หรือเป็นบุคคลที่มกมายทางไสยศาสตร์ เมื่อมีหมอดูทำนายว่าบุตรคนนี้เป็นกาลกิณี หรือจะสร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเอง หรือในช่วงที่บุตรเกิดเป็นระยะเวลาเดียวกันกับบิดามารดาต้องประสบปัญหาในชีวิตครอบครัว เช่น ธุรกิจขาดทุน ตกงาน ก็จะโทษว่าเป็นเพราะบุตรที่นำความโชคร้ายมาให้ตนและครอบครัว สามารถเห็นได้ชัดเพราะบิดามารดาจะเจาะจงปฏิบัติอย่างเลวร้ายเฉพาะบุตรผู้เคราะห์ร้ายเท่านั้น

1.3 การมีบุตรในขณะที่บิดามารดาไม่มีความพร้อม เช่น ครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอใช้จ่าย เกิดความตึงเครียดหรือมีวิถีชีวิต วัฒนธรรมไม่เหมาะสม ไม่เข้าใจเด็กหรือขาดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง บิดามารดาจึงอาจทำร้ายทุบตี ทารุณบุตร เพราะไม่เข้าใจสาเหตุที่บุตรร้องไห้จนก่อความรำคาญให้แก่ตน นอกจากนี้ยังมีกรณีที่บิดามารดาไม่ต้องการบุตร เช่น เป็นบุตรนอกสมรส การที่เพศของบุตรไม่เป็นไปตามเพศที่ตนต้องการ การมีลูกเลี้ยงที่ติดมากับคู่สมรสอีกฝ่าย ในกรณีเช่นนี้มารดาจะมีความรู้สึกไม่ต้องการเด็กนั้น มีความเกลียดชังบุตร การทำร้ายทุบตีหรือกระทำรุนแรงกับเด็กจึงมักเกิดขึ้น

1.4 บุตรเป็นเด็กประเภทอยู่ไม่สุข (hyperactivity) ไม่สามารถที่จะควบคุมการเคลื่อนไหวหรืออารมณ์ของตนเองได้ มีบุคลิกที่อยู่ไม่สุข มักจะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ก่อความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บิดามารดาอย่างมากแต่ไม่ค่อยพบเป็นเรื่องกฎหมาย เป็นรายงานจาก

บุคลาการทางการแพทย์

1.5 บิดามารดาที่เป็นโรคจิตประสาทมักจะมีพฤติกรรมการทำร้ายทารุณกับบุตรของตนโดยไร้เหตุผลหรือไม่สามารถควบคุมจะอารมณ์ได้ กระทำรุนแรงต่อบุตรย่อมมีมาก

1.6 สุราหรือยาเสพติด การที่บิดามารดาเสพสุราจนมึนเมาจะทำให้ไม่สามารถควบคุมตนเองได้มักจะมีพฤติกรรมรุนแรงทุบตีและกระทำทารุณกรรมต่อบุตรของตนเสมอ

1.7 การติดยาเสพติด บิดามารดาที่ติดยาเสพติดมักจะมีอารมณ์เครียดและอารมณ์เสียบ่อย ๆ ในกรณีที่เสียการพนันมักทำรุนแรงกับบุตรหรือเด็กที่อยู่ในความปกครองของตนเสมอ

1.8 ปัญหาสังคมเศรษฐกิจของครอบครัวคนที่ไม่มีอำนาจในสังคมมักแสดงออกโดยใช้กำลัง ก่อให้เกิดความขัดแย้งในครอบครัว ก่อให้เกิดบุคลิกภาพเผด็จการชอบใช้อำนาจเข้มงวดกับบุตรลงโทษบุตรรุนแรง การควบคุมตนเองต่ำ ชอบบังคับบุตรและชอบการแข่งขัน (อัมพร สุคนธวณิช 2537 : 24) ความยากจน สภาพที่อยู่อาศัยที่แออัดคับแคบอยู่ร่วมกันในห้องเดียวกันส่งผลให้เกิดการใช้ความรุนแรงทางกายและละเมิดทางเพศต่อเด็ก (สุทธีร์ สันตะบุตรและคณะ 2537)

2. สาเหตุทางด้านวัฒนธรรมและจารีตประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรมมีผลต่อการเกิดความรุนแรงในครอบครัว (ปรีชา อุปโยคิน 2538 : 99-107) ซึ่งเกิดขึ้นได้ในทุกสังคมแต่เกิดบ่อยในกลุ่มเศรษฐกิจสังคมต่ำ (Patricia 1985, อ้างถึงใน พรฤดี นิธิรัตน์ 2540) เนื่องจากยากจนมีหนี้สิน ทำให้เกิดความเครียด และคนในกลุ่มนี้มักมีความคุ้นเคยและยอมรับการใช้กำลังว่าเป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม นอกจากนี้ขึ้นอยู่กับที่สังคมนั้นให้คุณค่าต่อเด็กซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติต่อเด็กด้วย ความสับสนในโครงสร้างทางสังคม สิ่งแวดล้อมทางสังคมนับว่ามีอิทธิพลสำคัญต่อลักษณะพฤติกรรมของมนุษย์มาก คือ

2.1 ในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำจะเกิดภาวะการตกงาน การที่รายได้อันน้อยลงลดตลอดจนสภาพแวดล้อมความแออัดในชุมชนใหญ่ ๆ จะเกิดความกดดันหรือตึงเครียดมากทำให้บิดามารดามีพฤติกรรมก้าวร้าวและมีโอกาสที่บิดามารดาจะใช้อารมณ์กระทำรุนแรงต่อบุตรมาก

2.2 ครอบครัวที่อยู่โดดเดี่ยว ไม่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านเกิดความรุนแรงต่อเด็กในครอบครัวได้บ่อยกว่าครอบครัวที่มีความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน โดยกล่าวไว้ว่า เด็กในครอบครัวที่ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนบ้านมีแนวโน้มที่จะถูกกระทำรุนแรงได้บ่อย (สุนันทา กาญจนพงศ์ 2540)

2.3 การเรียนรู้ที่บิดามารดาได้รับมาจากระบบการจัดเกลาทางสังคม (วราภรณ์ ดวงจันทร์ 2530) กล่าวคือ ในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูหากบิดามารดาไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นหรือการแสดงออกของบุตรจะทำให้บุตรเป็นคนเก็บกด หรือถ้าในกระบวนการอบรมเลี้ยงดู

ของครอบครัวขาดการเรียนรู้ทักษะชีวิต เช่น การสื่อสารและการรับฟัง จะทำให้บุตรไม่สามารถสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นๆ ได้ หรือบิดามารดาขาดประสบการณ์การเรียนรู้ทักษะการปรับตัว เมื่อผิดหวัง เมื่อเผชิญภาวะวิกฤตหรือเมื่อเกิดความขัดแย้ง จะทำให้บิดามารดากระทำรุนแรงต่อบุตรได้มากกว่าคนอื่นที่ปรับตัวได้

2.4 สังคมไทยให้อำนาจอิสระแก่บิดามารดาในการอบรมเลี้ยงดูบุตร และความเชื่อที่ว่า บุตรเป็นสมบัติของบิดามารดา ทำให้บิดามารดาใช้ความรุนแรงต่อบุตร เพราะรู้ว่าสามารถทำได้โดยไม่ต้องรับโทษใด ๆ (มนตรี สันติวิชัย 2530 : 17-21)

2.5 ค่านิยมของสังคมในเรื่องความรุนแรงจะมีผลต่อการกระทำรุนแรงต่อเด็ก หรือใช้ความรุนแรงในครอบครัว โดยครอบครัวที่อยู่ในสังคมที่ยอมรับความรุนแรง จะมีการกระทำรุนแรงในครอบครัวบ่อยกว่าสังคมที่ไม่ยอมรับความรุนแรง

2.6 สังคมที่ขาดการตื่นตัวเรื่องสิทธิมนุษยชนไม่เชื่อว่าทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันจะมองว่าการที่บุคคลสถานภาพสูงกว่ามีสิทธิเหนือกว่าบุคคลอื่น เช่น บิดามารดามีสถานภาพสูงกว่าบุตร เป็นสาเหตุที่ทำให้บุตรถูกเอาเปรียบและบิดามารดาใช้ความรุนแรงต่อบุตร ได้มาก

2.7 การที่สังคมมองว่าเรื่องภายในครอบครัวเป็นเรื่องส่วนตัว บุคคลจากภายนอกไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว จะเอื้อต่อการส่งเสริมให้ระบบครอบครัวขาดความมั่นคงและส่งเสริมการใช้ความรุนแรง

2.8 บิดามารดาไม่ยอมรับความแตกต่างของกันและกัน ไม่เคารพในสิทธิชายและหญิง ใช้อำนาจควบคุมกัน ทำให้เกิดความขัดแย้ง ได้เถียง ทะเลาะวิวาทกัน และลูกตามพาลไปทุบตีบุตรด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของวิชา มหาคุณ และวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (2533) ที่ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กและเยาวชนที่เคยต้องโทษถูกควบคุมตัว ในสถานฝึกและอบรมของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและพัฒนาสถานวัยหนุ่ม บางเขน พบว่าเด็กร้อยละ 95.7 เคยถูกบิดามารดาเมียนตีรุนแรงเพราะบิดามารดาทะเลาะกันแล้วพาลมาตีบุตร สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าบิดามารดาที่เข้มงวดเมื่อบุตรไม่เป็นตามที่คาดหวังก็ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงและหากบิดามารดารับรู้สิ่งที่ได้ปฏิบัติหรือการตีไม่ใช่การใช้ความรุนแรงหรือทำร้ายบุตร แต่เป็นวิธีการอบรมสั่งสอนที่สามารถทำได้ โอกาสที่เด็กจะบอบช้ำทั้งร่างกายและจิตใจจึงเกิดขึ้นได้เสมอหากบรรทัดฐานหรือค่านิยมการเลี้ยงดูบุตรยังใช้การลงโทษด้วยการตี การทำร้ายร่างกาย การด่าด้วยคำที่รุนแรง

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปปัจจัยส่งเสริมที่เป็นสาเหตุ ทำให้เกิดความรุนแรงต่อเด็กจากการทบทวนวรรณกรรมเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. สาเหตุด้านบิดามารดา เช่น บิดามารดามีประวัติการถูกเลี้ยงดูด้วยความรุนแรง เคยถูกทอดทิ้ง เชื่อเรื่องโชคลางว่าบุตรนำโชคร้ายมาให้ ดื่มสุรา ใช้สารเสพติด อารมณ์ฉุนเฉียวง่าย

มีปัญหาทางจิต ขาดความพร้อมในการมีบุตร ขาดความรู้ในการอบรมเลี้ยงดูบุตร

2. สาเหตุด้านเด็ก เช่น บุตรเป็นเด็กที่อยู่ไม่สุข เลี้ยงยาก ก้าวร้าว ร่างกายพิการ สติปัญญาต่ำ พัฒนาการช้า เจ็บป่วยเรื้อรัง

3. สาเหตุจากสภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น ความยากจน ความแออัด ความขัดแย้งภายในครอบครัว สภาพแวดล้อมมีการใช้ความรุนแรงในชีวิตประจำวัน

3.3 ผลกระทบจากการใช้ความรุนแรงต่อเด็ก

3.3.1 ผลกระทบต่อเด็ก

1. ปัญหาและพัฒนาการทางร่างกายของเด็ก ซึ่งเกิดจากการถูกกระทำรุนแรงทางร่างกายโดยการลงโทษเมียนตี ทำร้ายร่างกาย บางรายอาจรุนแรงถึงแก่ชีวิต การใช้ความรุนแรงทางร่างกายจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมเด็กได้ในทันที เช่น การหวาดผวา และอาการทางประสาทอื่นๆ นอกจากนี้การที่เด็กถูกทารุณทางร่างกายจะปรากฏบาดแผลตามเนื้อตัวและผิวหนัง เช่น รอยช้ำ รอยไหม้ รอยข่วน บวม มีการกระทบกระเทือนทางสมอง ได้แก่ อาการเลอะเลือนหรือการพัฒนาระงักไป เช่น ขนาดของศีรษะเติบโตช้ากว่าปกติ มีการกระทบกระเทือนต่ออวัยวะภายใน ได้แก่ อาการช็อก อาการปวดในท้อง อาการอืดบวมหรือเลือดออกภายใน มีการบาดเจ็บของกระดูก อาการบวมและเจ็บปวดเมื่อมีการเคลื่อนไหว

2. ปัญหาทางจิตใจและอารมณ์ของเด็ก ซึ่งเกิดจากการใช้ความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะการทำร้ายทางจิตใจนั้นสามารถส่งผลกระทบต่อพัฒนาการทางอารมณ์ พฤติกรรมและสติปัญญาของเด็ก เช่น ทำให้เด็กรู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่น ว่าห่วย ส่งผลให้เป็นคนเก็บตัวเก็บกด และเชื่องซึม ไม่พูดจากับใคร บางครั้งอาจก้าวร้าว หงุดหงิด ต่อต้านรุนแรงกับผู้อื่น ตลอดจนการมีพฤติกรรมที่แสดงปัญหาทางอารมณ์ที่ผิดปกติอื่น ๆ เช่น การใช้สารเสพติด การเป็นอันธพาล การหนีออกจากบ้าน (Martin 1992, อ้างถึงใน อัมพล สุอำพัน 2538) จากการศึกษาของวิชา มหาคุณ และวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (2533) พบว่าเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมจากบิดามารดาจะมีบุคลิกภาพก้าวร้าว ชอบทะเลาะวิวาทกับพี่น้องและคนอื่นที่อ่อนแอกว่า

3. ปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กในระยะยาว การที่เด็กถูกกระทำรุนแรงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจจะสะสมให้เด็กเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาคือความขัดแย้งด้วยความรุนแรง ใช้กำลังในการตัดสินแทนที่จะใช้เหตุผล มีผลให้เด็กกลายเป็นคนต่อต้านสังคม นิสัยก้าวร้าว อาจจะทำผิดหรือก่ออาชญากรรม ซึ่งกลายเป็นปัญหาต่อสังคมในอนาคตได้ (Murata 1990, อ้างถึงใน สุนันทา กาญจนพงศ์ 2540)

3.3.2 ผลกระทบต่อครอบครัว

รุจา ภูไพบูลย์ (2537) และพรณี เอื้อวัฒนา (2542) ได้นำเสนอผลกระทบต่อนักเรียนอันเนื่องมาจากการใช้ความรุนแรงต่อเด็กว่า ครอบครัวที่มีพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว จะไม่สามารถทำหน้าที่ครอบครัวที่สมบูรณ์ได้ เพราะสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัวถูกทำลาย ครอบครัวไม่มีความสุข เห็นห่าง ขาดความสามัคคี และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดความแตกร้าง ครอบครัวลักษณะนี้จะไม่สามารถดำเนินอยู่อย่างปกติในสังคมได้ ระบบครอบครัวขาดความสมดุลในที่สุดก็จะแตกสลายและแยกทางกันไป การศึกษาของวิชา มหาคุณ และวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (2533) พบว่าเด็กที่ถูกกระทำทารุณกรรมจากบิดามารดา ร้อยละ 54 หนีออกจากบ้าน เพราะไม่ต้องการอยู่ในครอบครัวที่ไม่มีความสุข

3.3.3 ผลกระทบต่อสังคม

1. การใช้ความรุนแรงในครอบครัว เช่น ทะเลาะวิวาท คำทอ หุบตี ขว้างสิ่งของจะก่อความรำคาญ รบกวนเพื่อนบ้าน และความสุขของชุมชน
2. ปัญหาเด็กเร่ร่อน ถูกทอดทิ้ง ซึ่งเกิดจากครอบครัวแตกแยกทำให้สภาพลักษณะของสังคมและประเทศชาติไม่ดี ขาดการพัฒนา และเด็กเร่ร่อนยังกลายเป็นผู้ที่สร้างปัญหาให้กับสังคมและคนในสังคม ทำให้รัฐสูญเสียทรัพยากรบุคคล ขาดอนาคตของชาติที่เป็นคนดีของชาติ และเสียค่าใช้จ่ายในการแก้ปัญหา

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัวและพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

จรัส มานตรี (2538: 33) ได้ศึกษาถึงสาเหตุของอาชญากรรม เมื่อปี พ.ศ. 2516 พบว่าความรักความอบอุ่นของบิดามารดามีความสำคัญต่อเด็กมากถ้าเด็กขาดความรักจากพ่อแม่แล้ว จะทำให้เด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าว ต่อต้านสังคม ชอบปฏิบัติในสิ่งที่เป็นการฝ่าฝืนกฎระเบียบหรือข้อห้ามของสังคมและกฎหมาย

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ (2539: 105) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อนักเรียนในครอบครัวและความก้าวร้าวของเยาวชนไทย พบว่าถ้าบิดาหรือมารดาของเยาวชนดื่มสุรายังทำให้มีความรุนแรงในครอบครัว ซึ่งความรุนแรงในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความก้าวร้าวของเยาวชนไทย และความรุนแรงดังกล่าวทำให้เยาวชนมีระดับการยอมรับความรุนแรงในครอบครัวได้มากยิ่งขึ้นด้วย

อิงเกลอร์และชนิวิน (Engler and Schneewin 1982) ได้ศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการลงโทษที่รุนแรงของบิดามารดา พบว่า เด็กที่ถูกทำโทษรุนแรงบ่อยๆ นั้นย่อมมีผลกระทบต่อการพัฒนาการของเด็ก การเจริญเติบโตช้า แคระแกน มีอาการทางประสาท หรือเกิดความวิตกกังวลสูง ขาดความเชื่อมั่นในตนเองมองสังคมแง่ร้าย ไม่มีความรักให้ผู้อื่น เกลียดชังผู้ใหญ่ มีความรู้สึกว่าการบิดามารดาปฏิเสธทอดทิ้ง เข้มงวดกวดขันโหดร้ายทารุณกับตน พฤติกรรมที่แสดงออกทางด้านบุคลิกภาพ คือ เด็กจะมีบุคลิกภาพก้าวร้าว มีปัญหาด้านความประพฤติ โอกาสที่จะกระทำผิดกฎหมายจึงมีแนวโน้มค่อนข้างสูง และเด็กจะมีความวิตกกังวลสูง ทำอะไรมักจะไม่ค่อยประสบความสำเร็จ เกิดความรู้สึกสิ้นหวัง ขาดความมั่นใจ ท้อแท้บางรายมีพฤติกรรมทำลายตนเองหรือฆ่าตัวตาย ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กที่ถูกบิดามารดาทำโทษรุนแรงบ่อยๆ นั้นย่อมมีผลกระทบต่อการพัฒนาการและมีความรู้สึกว่าการบิดามารดาปฏิเสธทอดทิ้ง เข้มงวดกวดขันโหดร้ายทารุณกับตน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การใช้ความรุนแรงในครอบครัวโดยการกระทำรุนแรงต่อเด็กจะส่งผลกระทบต่อเด็กด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ผลกระทบของความรุนแรง ทำให้เด็กเกิดความเครียด สะเทือนใจ รู้สึกเจ็บปวด ส่วนหนึ่งกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ทำให้เด็กมีความรู้สึกต่อต้านผู้ใหญ่ ต่อต้านสังคม ก้าวร้าว สร้างปัญหาให้แก่สังคม รวมถึงทำให้เด็กเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาด้วยความรุนแรง แทนการใช้เหตุผล ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า การใช้ความรุนแรงในครอบครัวน่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ การเห็นคุณค่าในตนเอง

4.1 ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem) เป็นความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเอง รวมไปถึงการยอมรับนับถือตนเอง รู้สึกว่าตนเองเป็นผู้มีคุณค่า และมีความสามารถ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith 1984:5) ให้ความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า หมายถึง ทศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง มีความเคารพ ยอมรับตนเองว่ามีความสำคัญและความสามารถ ในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ตลอดทั้งมีความเชื่อมั่นในคุณค่าแห่งตน

นวลละออ สุภาพล (2527:269) ได้ให้ความหมายการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่าเป็นความต้องการได้รับการนับถือยกย่อง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ลักษณะแรกคือความต้องการนับถือตนเอง ความต้องการมีอำนาจ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความแข็งแรง ความสามารถในตนเอง

ความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่ามีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จในงานภารกิจต่าง ๆ ส่วนลักษณะที่สอง คือความต้องการได้รับความยกย่องนับถือจากผู้อื่น คือความต้องการมีเกียรติยศการได้รับการยกย่อง ได้รับการยอมรับ ความสนใจ ความต้องการที่จะได้รับการยกย่องชมเชย ในสิ่งที่เขากระทำ ซึ่งทำให้เขารู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า

โรเซนเบิร์ก (Rosenberg 1997, อ้างถึงใน อารยา ค่านพนิช 2542:7) ให้ความหมายว่า เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในตนเองเกี่ยวกับการยอมรับนับถือ เห็นคุณค่า และความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นการประเมินตนเองทั้งทางด้านบวกและด้านลบ

ปรารธนา ช้อนแก้ว (2542:13) การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง การพิจารณาตัดสินคุณค่าของตนตามความรู้สึกและทัศนคติของบุคคลที่มีต่อตนเองในเรื่องความสำเร็จ ความล้มเหลว การยอมรับจากบุคคลอื่น ซึ่งการประเมินคุณค่านี้นำไปสู่การยอมรับตนเอง มีความพึงพอใจในตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความเชื่อมั่นในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ

จากความหมายของการเห็นคุณค่าในตนเองที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึงการตัดสินค่าตนเองตามความคิด ความรู้สึกที่บุคคลมีต่อตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านภาวะทางอารมณ์หรือความรู้สึก ความสามารถทั่วไป ค่านิยมส่วนบุคคล ด้านความสัมพันธ์กับบิดามารดา ความปรารถนา ด้านสังคมและกลุ่มเพื่อน เป็นต้น

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการพิจารณาตัดสินคุณค่าของตนเอง ซึ่งแสดงถึงทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง (Coopersmith 1984:5) การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นส่วนหนึ่งของอัตมโนทัศน์เป็นปริมาณคุณค่าที่เราให้กับตนเอง ซึ่งได้จากการเรียนรู้จากผู้อื่น และกลายเป็นส่วนสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลอื่นยอมรับเราได้อย่างไร หรือความคิดที่เรามองเห็นจากการที่ผู้อื่นเห็นคุณค่าในตัวเรา (Lindgen, Clay and Harver 1981:238, อ้างถึงใน พจนารถ สารพัด 2546:18) มนุษย์มีธรรมชาติที่ใฝ่ดี สร้างสรรค์ความดี ปรารถนาความเจริญแห่งตนรู้คุณค่าในตนเอง รู้จักรับผิดชอบ ชั่วดี มีความรับผิดชอบในชีวิต และการกระทำของตน สุข ทุกข์ ชั่วดี เกิดจากการเลือกของตน และที่สำคัญที่สุดคือ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการที่จะรู้จักตนเองและรู้จักความสามารถของตนเอง เพื่อใช้พลังความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ ถ้ามนุษย์อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เจริญแล้วเขาจะพัฒนาไปสู่ความมั่งคั่ง ความเจริญของบุคลิกภาพและวุฒิภาวะเสมอ (ศรีเรือน แก้วกังวาล 2536:100)

มาสโลว์ (Maslow 1970, อ้างถึงใน อัมพวรรณ อัมท้าว 2547:9) ได้กล่าวถึงการเห็นคุณค่าในตนเองไว้ว่า เป็นความต้องการที่สำคัญและเข้าใจยากที่สุด เพราะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ มากมาย การเห็นคุณค่าในตนเองเกิดจากการยอมรับผู้อื่น โดยดูจากการตอบสนองของคนรอบข้างเช่น พ่อแม่ ญาติพี่น้อง และเพื่อน นอกจากนี้ยังเกิดจากการประเมินคุณค่าความสามารถ และการประเมินผลสำเร็จด้วย หากการประเมินเป็นไปในทางบวก ก็จะเกิดความเชื่อมั่นในคุณค่าแห่งตน มีความเข้มแข็ง มีความสามารถ แต่ถ้าการประเมินเป็นไปในทางด้านลบ จะทำให้รู้สึกว่ามีปมด้อย อ่อนแอ ช่วยตนเองไม่ได้ หากบุคคลประสบความสำเร็จการเห็นคุณค่าในตนเอง ก็จะมีโอกาสเข้าสู่ภาวะการณ์ตระหนักรู้ถึงศักยภาพของตนเอง (Self – actualization) ซึ่งเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์

มาสโลว์ได้จัดลำดับความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 5 ขั้น โดยที่แรงจูงใจในลำดับต้นต้องได้รับการตอบสนองก่อน แรงจูงใจลำดับสูงจึงจะพัฒนาตามลำดับ ดังนี้

แรงจูงใจลำดับที่ 1 มนุษย์ต้องได้รับการสนองทางสรีระก่อน ได้แก่ ปัจจัย 4 คือ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรคและอื่น ๆ จึงจะพัฒนาความต้องการประเภทอื่น ๆ ตามมาได้ ถ้าต้องการอันดับแรกไม่ได้การตอบสนองอย่างเพียงพอ แรงจูงใจประเภทอื่นก็ยากที่จะเกิดขึ้นได้

แรงจูงใจลำดับที่ 2 เป็นความต้องการความปลอดภัยแห่งตนเองและทรัพย์สิน ถ้าไม่ได้รับการตอบสนองก็จะเกิดอาการผวา ก่อให้เกิดความกลัวในสิ่งอื่น ๆ ตามมาทั้งร่างกายและจิตใจ

แรงจูงใจลำดับที่ 3 เป็นความต้องการความเป็นเจ้าของ เช่น มีความรู้สึกว่าตนเองมีชาติตระกูล มีครอบครัว มีครู มีโรงเรียน มีสถาบัน ฯลฯ กับความต้องการที่จะได้รับความรักจากผู้อื่น ด้วยการหว่านไยดูแลผู้อื่นเช่นเดียวกัน อาทิ การเลี้ยงดูบุตร การเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ

แรงจูงใจลำดับที่ 4 เป็นการแสวงหาและรักษาศักดิ์ศรีและเกียรติยศ ทั้งโดยตนเอง ลำบากและผู้อื่น กล่าวยกย่อง เช่น การมีเกียรติ มีชื่อเสียง นับถือตนเองซึ่งมีผลทำให้สุขภาพจิตดี เกิดความนับถือและเคารพตนเอง กับการได้รับความนับถือ จากผู้อื่นอย่างจริงใจ

แรงจูงใจลำดับที่ 5 เป็นการตระหนักรู้ในความสามารถของตนและประพาศิตตามความสามารถอย่างเต็มศักยภาพโดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่น สังคมและส่วนรวมเป็นสำคัญอันนำไปสู่การเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์

ลำดับที่ 3 และลำดับที่ 4 จัดเป็นค่านิยมพื้นฐานของความรัก และการเห็นคุณค่าในตนเอง เมื่อบุคคลได้รับความพึงพอใจใน 2 ลำดับนี้แล้วจึงจะพัฒนาไปสู่ลำดับที่ 5 คือ การพัฒนาไปสู่การตระหนักรู้ในความสามารถของตนเองและการมีสุขภาพจิตที่สมบูรณ์ มีความภาคภูมิใจใน

เอกลักษณ์ของตน มีความมั่นใจในการกระทำสิ่งต่าง ๆ อันนำไปสู่การเป็นตัวของตัวเองมากที่สุด ความต้องการที่จะเห็นความสามารถของตนเองได้ด้วยตนเอง ความต้องการนี้เป็นความต้องการที่มีจิตใจละเอียดอ่อนลึกซึ้ง มีการพัฒนาการทางด้านจิตใจที่สูงขึ้น รู้จักศึกษาจิตใจของตนเอง ควบคุมตนเอง รู้จักใช้ชีวิตให้อยู่เหนืออิทธิพลของความตึงเครียดที่ต่ำกว่าได้ สามารถเห็นได้ว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถ มีความภาคภูมิใจในความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มั่นใจในการที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ของตนเองได้โดยไม่ต้องรอฟังผู้อื่นหรือสิ่งอื่น การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกที่บุคคลเข้าใจตนเอง รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีความสามารถแตกต่างไปจากผู้อื่น เป็นความรู้สึกสร้างสรรค์อยากจะทำด้วยตนเอง และทำด้วยตนเอง ความรู้สึกเหล่านี้จะนำไปสู่ความเป็นตัวของตัวเอง (เกียรติวรรณ อมาตยกุล 2533)

โรเจอร์ (Rogers 1979, อ้างถึงใน สุภาพ ไทยแท้ 2540: 35) เชื่อว่ามนุษย์มีอิสระเสรีภาพ มีธรรมชาติใฝ่ดี มีความปรารถนาที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริง มีความรับผิดชอบต่อชีวิตและการกระทำของตน มีความสามารถในการแก้ปัญหาชีวิตของตนเอง และตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ถ้าอยู่ในสภาพที่เอื้ออำนวย ก็จะสามารถพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ และมุ่งไปสู่การรู้จักตนเองอย่างแท้จริง นอกจากนี้ โรเจอร์ส ยังได้กล่าวถึงคุณค่าในตนเอง ในแง่ของการประเมินตนเองระหว่างตัวตนที่แท้จริงและตัวตนเอง ตามอุดมคติ ดังนี้

1. บุคคลที่มองตนเองตรงกับตัวตนความเป็นจริงนี้ มักมองเห็นตนตามอุดมคติที่ค่อนข้างเป็นไปได้ ทำให้การดำเนินชีวิตของเขาเป็นไปอย่างมีความมุ่งมั่นหวัง กระตือรือร้น และได้ตามใจที่หวังไว้เสมอ เขาจึงมีความพึงพอใจในตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่ความพึงพอใจในผู้อื่นด้วย นั่นคือการมองตนเองและผู้อื่นในทางที่ดีและนำไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเองสูงไปด้วย

2. บุคคลที่มองตนเองสูงกว่าตัวตนตามความเป็นจริง มักมีแนวโน้มที่จะมองตนตามอุดมคติอย่างเพ้อฝัน ไม่มีทางที่จะดำเนินไปสู่ความสำเร็จ ฉะนั้นจึงมักทำอะไรไม่สมหวังเสมอ แล้วก็โทษบุคคลอื่นหรือสถานการณ์อื่นว่าเป็นต้นเหตุของความไม่สมหวังนั้น ๆ

3. บุคคลที่มองตนเองต่ำกว่าความเป็นจริง มักเป็นผู้ที่ยอมแพ้ ถดถอย ไม่ได้ใช้ศักยภาพและคุณสมบัติที่มีตามความเป็นจริง จึงมีแนวโน้มที่จะวาดภาพตนในอุดมคติต่ำลงไปอีก เพราะไม่เชื่อมั่นในความสามารถและศักยภาพของตน อันจะนำมาสู่การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลงไปอีก

4. บุคคลที่มีสุขภาพจิตที่ดียอมรับเห็นคุณค่าตนเอง ยอมรับตนเอง สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริง เปิดตนเองออกสู่ประสบการณ์ใหม่ ๆ สามารถรับรู้ความต้องการที่เกิดขึ้นทั้งภายนอกและภายในตนเองได้ มีการรับรู้เกี่ยวกับตนเองและสามารถนำ

ประสบการณ์ต่าง ๆ มาพัฒนาตนเองเกิดการเรียนรู้ใหม่ ที่สร้างสรรค์ ทั้งต่อตนเอง และต่อสังคม มี
ความเป็นตัวของตัวเองอย่างเต็มที่

แอนดริวและรอย (Andrew and Roy 1991, อ้างถึงใน อารยา ด้านพานิช 2542:10)
เชื่อว่าบุคคลประกอบด้วย กาย-จิต-สังขม ซึ่งเป็นหน่วยที่แยกไม่ได้ เป็นระบบที่มีการปรับตัวต่อระบบ
เปิด เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตลอดเวลา ระบบการปรับตัว
ของบุคคลประกอบด้วย สิ่งที่น่าเข้า สิ่งที่น่าออก กระบวนการควบคุมการปรับตัวและกลไกการ
ป้อนกลับ แสดงออกมาเป็นพฤติกรรมการปรับตัว 4 ด้านคือ

1. การปรับตัวตามความต้องการด้านร่างกาย
2. การปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่
3. การปรับตัวด้านพึงพาสัตว์กันและกัน
4. การปรับตัวด้านอัตมโนทัศน์ เป็นการปรับตัวที่เกี่ยวกับความรู้สึกเห็นคุณค่าใน
ตนเอง มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความรู้สึกมั่นคงทางด้านจิตใจ คือ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า ได้รับการ
ยอมรับยกย่องจากผู้อื่น สถานการณ์ใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกด้อยค่าในบุคคล บุคคลจะต้อง
พยายามปรับหากแต่จะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับระดับความเชื่อมั่น ความเข้าใจ ตลอดจนบุคลิกภาพ
ของบุคคลนั้นถ้าปรับตัวด้านนี้ไม่สำเร็จจะส่งผลให้บุคคลขาดความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่
ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น มีพฤติกรรมเรียกร้อง โหม่ง่าย ถือตนเองเป็นศูนย์กลางและแยกตนเองใน
ที่สุด

4.3 พัฒนาการของการเห็นคุณค่าในตนเอง

ครอช และสตรับ (Crouch and Strub 1983: 77, อ้างถึงใน พจนารต สารพัด
(2546:21)
กล่าวว่า “พื้นฐานของการเห็นคุณค่าในตนเองเกิดมาจากในครอบครัวเป็นส่วนใหญ่” สอดคล้องกับ
แบร์รี่ (Barry 1989:13, อ้างถึงใน มธุรส วงศ์คุณันดร 2547:28) ที่ได้อธิบายว่าการเห็นคุณค่าใน
ตนเอง เป็นภาวะทางจิตใจที่ได้รับการพัฒนามาตั้งแต่วัยเด็กเป็นผลสะท้อนที่เกิดจากการได้รับการ
สัมผัสและความรักจากผู้เลี้ยง สิ่งเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานของการรับรู้การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก
เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีความรักและได้รับการยอมรับในคุณค่าของตนจะสะสม ความรู้สึกการเห็น
คุณค่าในตนเองไว้ในจิตใจ ส่วนเด็กที่ถูกปฏิเสธหรือถูกดูหมิ่นจะมีความรู้สึกต่ำต้อยและ
กระเทยกระเทือนใจ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith 1981:236) พบว่า
องค์ประกอบที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดการพัฒนารูปการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น ได้แก่ การยอมรับ
ในตัวเด็กของบิดามารดา ข้อบังคับในการเลี้ยงดูและความชัดเจนที่บิดามารดากำหนดไว้ ความเอา

ใจใส่และการให้เสรีภาพต่อเด็ก รวมทั้งการเห็นคุณค่าในตนเองของบิดามารดา ครอบครัวที่ตั้งเกณฑ์กำหนดแนวปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนจะใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงน้อยกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม ความอบอุ่นจะสร้างให้เด็กมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นตามอายุ และมีผลอย่างมากตั้งแต่ช่วงวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ในวัยนี้มนทัศน์เกี่ยวกับตนเองจะมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าระยะอื่น เพราะเมื่อเด็กอยู่ระหว่างวัยรุ่น ในโรงเรียนและเพื่อน ๆ จะสนองความต้องการใหม่ๆ ที่บิดามารดาไม่สามารถตอบสนองให้ได้ นั่นคือความต้องการตำแหน่งในสังคม เพราะฉะนั้นเด็กจะถูกอิทธิพลของเพื่อนครอบงำอย่างรุนแรง พฤติกรรมของเขาจะเปลี่ยนตามที่เพื่อน ๆ ในวัยเดียวกันได้ตอบสนองต่อเขา ยอมรับและวิพากษ์วิจารณ์ตัวเขาทั้งในทางบวกและทางลบ เป็นผลให้เกิดทัศนคติต่อตนเอง และเกิดความเปลี่ยนแปลงการเห็นคุณค่าในตนเอง อาจเป็นทางบวกหรือทางลบก็ได้ (Ausubel 1968:284, อ้างถึงใน พจนารถ สารพัด 2546: 22) การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นสิ่งที่ช่วยให้วัยรุ่นมีการปรับตัวที่ดี มีความสุขตามช่วงวัย โดยการได้รับประสบการณ์ที่จะสร้างผลสำเร็จในสิ่งที่จะทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเองได้ (วัชร ทรัพย์มี 2528:67)

ซาสส์ (Sasse 1978, อ้างถึงใน อุษา ศรีนวล 2545: 19) เสนอการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

1. สร้างความมั่นใจให้กับตนเอง โดยคำนึงถึงความสำเร็จในอนาคต
2. ให้รางวัลตนเองเมื่อทำงานเสร็จ อาจจะเป็นคำชมเชย หรือวัตถุสิ่งของที่มี

ความหมาย

2. สะสมบันทึกความสำเร็จ โดยเขียนลงสมุดบันทึกถึงสิ่งที่ตนเองทำได้ดีหรือทำสำเร็จเป็นเวลาติดต่อกันหลาย ๆ สัปดาห์หรือหลายเดือน

คูเปอร์สมิธ (Coopersmith 1984:9-11) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

1. การให้การยอมรับความรู้สึกรู้สึกของบุคคลตามความเป็นจริง ช่วยให้บุคคลได้ถ่ายทอดความรู้สึกของตนออกมา
2. การยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเผชิญปัญหา และวิธีการแก้ปัญหาส่งเสริมให้บุคคลนั้นได้แก้ปัญหของตนอย่างเต็มที่
3. หลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงที่กะทันหันและรุนแรง เป็นการสร้างความไม่มั่นใจให้กับบุคคล
4. ให้เห็นแบบอย่างที่มีประสิทธิภาพในการเผชิญปัญหา เพื่อสนับสนุนให้เขาได้ใช้ศักยภาพที่มีอยู่เผชิญปัญหาได้อย่างมั่นใจ และส่งเสริมให้เกิดกำลังใจ

5. ช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาวิธีการแก้ปัญหาในทางที่สร้างสรรค์ ด้วยการระบายอารมณ์ที่ขุ่นมัวเป็นโอกาสให้เขาได้ค่อย ๆ เข้าใจความยุ่งยากของตนเอง ช่วยลดระดับความเครียดลงได้

6. ให้ความสำคัญต่อความนับถือตนเองของบุคคลนั้น เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งในการแก้ไขปัญห

7. สนับสนุนให้ผู้ใกล้ชิดมีความรู้ความเข้าใจในตัวบุคคลนั้น และให้ความร่วมมือในการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งที่จะแก้ปัญหา

4.4 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากการศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่า สามารถแบ่งได้ เป็น 2 ประเภท คือ องค์ประกอบภายในตนและองค์ประกอบภายนอกตน (Coopersmith 1981:118-119)

1. องค์ประกอบภายในตน หมายถึง องค์ประกอบที่เป็นลักษณะเฉพาะของบุคคลประกอบด้วย

1.1 ลักษณะทางกายภาพ เช่น รูปร่าง ความแข็งแรง ความรวดเร็ว คล่องแคล่ว ว่องไวของร่างกาย ผู้ที่มีลักษณะทางกายที่ดีจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองดีกว่าผู้ที่มีลักษณะทางกายภาพที่ไม่ดี แต่อย่างไรก็ตาม ค่านิยมเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของแต่ละสังคมแตกต่างกัน ลักษณะทางกายภาพแบบใดจะส่งผลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมนั้น ๆ

1.2 สมรรถภาพ ความสามารถในการปฏิบัติ ลักษณะทั้ง 3 ด้านนี้มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันในแต่ละลักษณะและสัมพันธ์กับแรงจูงใจ รวมถึงศักยภาพในการบรรลุถึงผลสำเร็จของบุคคลซึ่งมีผลสัมพันธ์ในทางบวกกับการเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคล

1.3 ภาวะทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับการประเมินตนเองของบุคคล บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะมีอารมณ์ไม่เป็นสุขมากกว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง และพบว่าคนที่มีความวิตกกังวลต่อตนเองในทางบวกจะมีความเบิกบาน มีความสุข และปราศจากความวิตกกังวล

1.4 ปัญหาและความเจ็บป่วย บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีพฤติกรรมในทางทำลาย มีความวิตกกังวลและมีอาการของโรคทางกายที่เกิดจากจิตมากกว่าบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง และมีหลายทฤษฎีเชื่อว่าผู้ที่มีปัญหาพฤติกรรมเบี่ยงเบน เช่น พวกที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวหรือต่อต้านสังคมเป็นผลมาจากการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ

1.5 ค่านิยมส่วนบุคคลบุคคล จะประเมินตนเองกับสิ่งที่ตนให้คุณค่าให้ความสำคัญ ถ้าได้มีการกระทำที่สอดคล้องกับค่านิยมของตนแล้ว บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น

1.6 ระดับความมุ่งมั่น การตัดสินใจคุณค่าของตนอยู่บนพื้นฐานของการเปรียบเทียบผลงาน และความสามารถกับระดับเกณฑ์ความสำเร็จที่ตนตั้งไว้ ถ้าบุคคลมีผลงานและความสามารถตรงตามเกณฑ์ บุคคลจะเกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง

2. องค์ประกอบภายนอกตน หมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่บุคคล มีปฏิสัมพันธ์ด้วย สภาพแวดล้อมภายนอกประกอบด้วย

2.1 ความสัมพันธ์กับบิดามารดา ปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อเด็กในการ พัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเอง คือ สัมพันธภาพกับบิดามารดาภายใต้สถานการณ์ ดังนี้

2.1.1 การที่บิดามารดายอมรับเด็กทั้งหมด หรือเกือบทั้งหมดเกี่ยวกับความคิด ความรู้สึก และคุณค่าในตัวเด็กอย่างที่เป็นอยู่

2.1.2 การที่บิดามารดากำหนดขอบเขตการกระทำอย่างชัดเจน และดูแลเด็กทำตามทำให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นคงปลอดภัย

2.1.3 การที่บิดามารดาให้ความนับถือ ให้ความสำคัญอิสระแก่เด็ก ในขอบเขตการกระทำที่กำหนดและเน้นการให้รางวัลมากกว่าลงโทษ

2.1.4 โรงเรียนสามารถจัดสภาพแวดล้อม ในการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กได้ต่อจากที่บ้าน การที่ครูเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างอิสระโดยไม่ขัดต่อไม่ขัดต่อระเบียบที่วางไว้ การให้ความช่วยเหลือเด็กในการแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเอง สามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งเป็นการพัฒนาการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กด้วย

2.2 กลุ่มเพื่อน การเป็นสมาชิกในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพื่อนในวัยเดียวกันมีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็ก บุคคลที่ไม่ได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนไม่เป็นที่ประทับใจหรือไม่อยู่ในความสนใจของเพื่อน จะไม่ชอบสูงส่งกับใคร ไม่แบ่งปันความคิดเห็น ความรู้สึกส่วนตัวกับเพื่อนในที่สุดเพื่อนจะไม่ไว้วางใจ และเขาจะรู้สึกว่าไม่มีใครชอบและไม่นับถือตนเอง (Rosenberg 1965, อ้างถึงใน อารยา ด่านพานิช 2542: 14) อาจกล่าวได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของบุคคลเกิดจากการตัวบุคคลเองและจากผู้อื่น เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยที่บุคคลได้รับความรักและการยอมรับนับถือจากผู้อื่น ตรงข้ามบุคคลจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลงถ้าสูญเสียความรักหรือไม่ได้รับความรัก และไม่ได้รับความเชื่อมั่นชมยินดีจากผู้อื่น การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับตนเองในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

เปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเป็นพลวัต โดยเปลี่ยนแปลงไปตามวัย วุฒิภาวะ และสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ อิทธิพลจากความสำเร็จในหน้าที่การงาน บทบาทในครอบครัวและสังคม สัมพันธภาพกับบุคคลอื่น แล้วยังเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิต กล่าวคือ ถ้าเหตุการณ์ในชีวิตของบุคคลใดดำเนินไปในด้านดี ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนกระทำ การเห็นคุณค่าในตนเองจะเพิ่มขึ้น ในทางตรงข้าม ถ้าบุคคลใดประสบเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกว่าคุณค่าตนเองหมดความสามารถ ไร้ประโยชน์สูญอำนาจ การเห็นคุณค่าในตนเองก็จะลดลง (Block and Robins 1993, อ้างถึงใน อารยา ด่านพานิช 2542: 14) โดยการเห็นคุณค่าในตนเองจะมีอิทธิพล ต่อกระบวนการคิด การตัดสินใจ ความพอใจ และการบรรลุเป้าประสงค์ในการดำเนินชีวิต การทำหน้าที่ต่าง ๆ ตลอดจนความสำเร็จในชีวิตของบุคคล

นอกจากนี้ วิไลวรรณ สวัสดิ์พาณิชย์ (2536:17) กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง ดังนี้

1. บุคลิกภาพของบุคคล เนื่องจากคุณค่าในตนเองมีการพัฒนาควบคู่กับการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ถ้าบุคลิกภาพของบุคคลเป็นคนที่เข้มแข็งมาแต่เดิม บุคคลก็จะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าบุคคลที่มีบุคลิกภาพอ่อนแอ
2. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีจะเกิดความมั่นใจ เนื่องจากไม่ต้องพึ่งพาบุคคลอื่น จึงประเมินตนเองไปในทางที่มีคุณค่า ส่วนบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไม่ดีซึ่งหากต้องพึ่งพาผู้อื่นก็จะประเมินตนเองไปในทางลบ
3. พื้นฐานทางการศึกษา บุคคลที่มีการศึกษาสูง ความภาคภูมิใจในตนเองยิ่งสูงขึ้น เนื่องจากบุคคลที่มีการศึกษาสูงจะมีความรู้ มีแนวทางในการตัดสินใจหรือเลือกทางปฏิบัติได้มากกว่า ทำให้บุคคลเกิดความมั่นใจเชื่อในอำนาจกระทำของตนเอง เมื่อเผชิญภาวะเครียดจะสามารถควบคุมตนเองและตัดสินใจแก้ปัญหานั้นได้ จึงประเมินตนเองไปในทางที่มีคุณค่า
4. อายุ บุคคลที่มีอายุอยู่ในช่วง 30-40 ปี การเห็นคุณค่าในตนเองจะพัฒนาสูงสุดมีความเป็นตัวของตัวเอง มีความภาคภูมิใจและประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน จึงประเมินตนเองไปในทางที่มีคุณค่า

4.5 ลักษณะของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ

บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นบุคคลที่มีความภาคภูมิใจในตนเองโดยมีการรับรู้และยอมรับความบกพร่องของตน ในขณะที่เดียวกันก็ตระหนักและพึงพอใจในความเข้มแข็ง ความมีพลังและคุณสมบัติดี ๆ ที่ตนเองมีอยู่ (Lazarus 1991: 441) ลักษณะสำคัญของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ได้แก่ความภาคภูมิใจ สทอรัม และสทอรัม (Storm and Storm 1987, อ้างถึงใน

นภาพร เอื้ออุปถัมภ์ 2546: 19) กล่าวว่าความรู้สึกภาคภูมิใจนี้จัดอยู่ในพวกเดียวกับความรู้สึกทางบวกอื่น ๆ เช่น การเอาชนะอุปสรรค การประสบความสำเร็จในงาน ความรู้สึกเป็นคนที่พิเศษ กล้าหาญและเต็มไปด้วยพลัง ลาซารัส (Lazarus 1991) กล่าวว่า ความรู้สึกภาคภูมิใจเกิดจากการได้ทำในสิ่งที่ตั้งปณิธานไว้ และทำได้สำเร็จ พร้อมกับได้รับการยอมรับความชื่นชมจากการกระทำที่บุคคลเห็นว่ามีความหมาย มีประโยชน์ นอกจากนี้ความภาคภูมิใจในตนเองช่วยให้บุคคลคงพฤติกรรมที่นำไปสู่จุดหมายหมายของชีวิต บุคคลสามารถคงพฤติกรรมคุณค่าในตนเองสูงจะมีความวิริยะอุตสาหะเนื่องจากมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนและมีความหวังอย่างเต็มเปี่ยมที่จะประสบความสำเร็จ

ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง ได้แก่ การยอมรับความบกพร่องของตนเอง ถ้าบุคคลทำตนเป็นคนที่ไม่ยอมรับความผิดพลาดของตน (Perfectionist) ก็จะมีประสบการณ์ความกังวลใจอยู่เสมอ ผู้ที่ยอมรับตนเองได้ว่าตนเองไม่ได้ดีพร้อมไปหมดทุกอย่างจะสามารถดำเนินชีวิตท่ามกลางความผิดหวังและอุปสรรคได้ดีกว่า (Harter 1990, อ้างถึงใน นภาพร เอื้ออุปถัมภ์ 2546: 20) ซึ่งคูเปอร์สมิธ (Coopersmith 1984:5) กล่าวว่า บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะรับรู้คุณค่าของตนตามความเป็นจริง มีความตระหนักในศักยภาพทั้งหมดของคนที่มืออยู่ มีจิตใจเปิดกว้าง ยอมรับสถานการณ์ตามความเป็นจริง และสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม มีความกระตือรือร้น มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนว่าประสบความสำเร็จได้ มีความเป็นผู้นำ มีความเป็นตัวของตัวเองในการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ไม่หวั่นไหว ต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี มีการประเมินความสามารถ ทักษะทางสังคมและคุณลักษณะอื่น ๆ ของตนอย่างตรงไปตรงมาและรอบคอบมากกว่าที่จะคิดเอาเอง มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า มีความพึงพอใจ ประทับใจในตนเอง มีความมั่นคงในอารมณ์ มีความวิตกกังวลน้อย ตระหนักในความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น มีความสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลและสิ่งแวดล้อม มีความสุขกับชีวิตของตน กล่าวถึงรับงานที่ทำทลายความสามารถหรือทำงานที่แปลกใหม่ ไม่ย่อท้อต่องานที่ยุ่งยากหรือมีอุปสรรคมาก เต็มใจที่จะได้ทำงานเต็มตามศักยภาพของตน

แบรนด์เดน (Branden 1983, อ้างถึงใน ระจิตร์แก้ว เล็กอุทัย 2540: 19-20) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของบุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงไว้ดังนี้

1. มีใบหน้า ท่าทางวิธีการพูดและการเคลื่อนไหว แผงไว้ด้วยความแจ่มใส ร่าเริง มีชีวิตชีวาปรากฏอยู่ในตัว
2. สามารถพูดถึงความสำเร็จหรือข้อบกพร่องของตนได้อย่างตรงไปตรงมา และจริงใจ

3. สามารถเป็นผู้ให้และผู้รับคำสรรเสริญได้ แสดงความรักต่อผู้อื่นได้อย่างจริงใจตรงไปตรงมา
4. สามารถเปิดใจกว้าง รับคำตำหนิและคำวิจารณ์จากผู้อื่นได้ ลักษณะคำพูดและการเคลื่อนไหวของร่างกายเป็นไปอย่างธรรมชาติ มีความกลมกลืนระหว่างคำพูด ความรู้สึกและการแสดงออก
5. มีทัศนคติที่เปิดเผย อยากรู้ อยากเห็นและยอมรับแนวคิดและประสบการณ์ใหม่ ๆ ของชีวิต
6. มีอารมณ์ขัน มองโลกในแง่ดี
7. มีการแสดงออกในทางที่เหมาะสม
8. สามารถเป็นตัวของตัวเองแม้ตกอยู่ในสภาพที่มีความเครียด

บุคคลที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี และเต็มไปด้วยความหวัง และมองสิ่งต่าง ๆ ในแง่ดี ช่วยให้สามารถชื่นชมกับความสำเร็จ มีความกล้าที่จะเผชิญกับอุปสรรคและกล้าที่จะจัดการกับปัญหาต่าง ๆ รับรู้ว่ามีหลายแนวทางที่จะช่วยให้บรรลุจุดหมาย

ส่วนบุคคลที่มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ จะมีลักษณะมองสิ่งต่างๆ ในแง่ร้าย และสิ้นหวัง (Franken and Prpich 1996, อ้างถึงใน นภาพร เอื้ออุปถัมภ์ 2546:27) มักใช้กลไกป้องกันตนเองรับรู้ว่าคุณค่าตัวเองด้อยค่า หรือมีค่าเกินความเป็นจริง จะไม่ค่อยเชื่อมั่นในตนเอง มองว่าตนเองเป็นคนไม่ดี ไม่มีความสามารถ เกิดความรู้สึกว่าตนเองมีปมด้อย ไม่ชอบแสดงตน เก็บตัว มีความวิตกกังวลสูง ไม่มีความพยายามทำงานที่ยาก แสวงหาการยอมรับจากบุคคลอื่น เพื่อให้เกิดการยอมรับตนเองและมักแสดงความเข้มแข็ง แต่แท้จริงบุคคลเหล่านี้มีความท้อแท้หวาดกลัว ไม่มั่นใจในตนเอง หวั่นไหวต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ มีความยุ่งยากใจในการแก้ปัญหา ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น ๆ ได้ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความเชื่อมโยงกับการได้มาซึ่งบุคคลคาดหวังในชีวิต ถ้าบุคคลรับรู้ตนเองว่ามีความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่หวัง ก็มักจะมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงขึ้น สิ่งที่บุคคลคาดหวังในชีวิตมักจะสะท้อนค่านิยมของสังคม บิดามารดาและเพื่อน การปรับเปลี่ยนเพื่อให้มีความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองอาจเป็นไปได้หลายทาง เช่น การมองโลกในแง่ดี มีความหวัง รับรู้ว่าคุณค่าความสามารถในทางใด มีจุดด้อยในทางใดแล้วเลือกทางปรับเปลี่ยนตนเองให้เหมาะสม อัลเบอร์ตี และเอมมอน (Alberti and Emmon 1987:22, อ้างถึงใน ชนิดา สุวรรณศรี 2543 : 19) ได้สรุปว่า บุคคลที่รู้สึกเห็นคุณค่าในตนเองต่ำเป็นบุคคลที่มีความวิตกกังวลในทุกสถานการณ์และไม่กล้าแสดงออก มีความขลาดกลัวและความอายเป็นนิสัยติดตัว แต่ในขณะเดียวกันผู้ที่มีความมั่นใจมากเกินไปก็อาจจะมีพฤติกรรม

ก้าวร้าว พุดกับใครมักออกคำสั่งและพุดถูกเกินไป ดังนั้นบุคคลเหล่านี้มักเกิดความขัดแย้งกับบุคคลอื่นเสมอ

4.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองและพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

ริชแมน (Richman cited in Walz 1992, อ้างถึงใน อารยา ด้านพานิช 2542:17) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเอง และการแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 11 และเกรด 12 จำนวน 195 คน ใน นอร์ธ แคโรไลเนีย อายุเฉลี่ย 16.2 ปี ด้วยการทำแบบทดสอบวัดคุณค่าในตนเองของโรเซนเบิร์ก แบบวัดอัตมโนทัศน์ ของปีแอร์และเฮริส พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนถูกประเมินโดยแบบทดสอบทางจิตวิทยาซึ่งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมได้แก่ ความวิตกกังวล ความอ่อนเพลีย อาการเจ็บป่วยทางร่างกาย การขาดความเชื่อมั่นทางสังคม และขาดความสุขทางสังคม พบว่าเมื่อพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพิ่มสูงขึ้น ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำลง

วิชิต ปากหวาน (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การเห็นคุณค่าแห่งตนของผู้กระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ : ศึกษากรณีผู้ต้องขังเรือนจำกลางสมุทรปราการ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมผู้ต้องขังส่วนใหญ่จะเห็นคุณค่าแห่งตนในระดับสูง และเป็นผู้ต้องขังชายที่เห็นคุณค่าแห่งตนอยู่ในระดับสูงกว่าผู้ต้องขังหญิง สำหรับผู้ต้องขังที่กระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ที่เห็นคุณค่าแห่งตนในระดับสูงผู้ต้องขังที่กระทำความผิด พระราชบัญญัติยาเสพติด จะมีมากที่สุด ที่กระทำความผิดต่อชีวิตมีน้อยที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ต้องขังชายจะเห็นคุณค่าในตนเองเฉลี่ยสูงกว่าผู้ต้องขังหญิง และผู้ต้องขังที่กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เกี่ยวกับเพศ ความผิด พระราชบัญญัติยาเสพติด จะเห็นคุณค่าแห่งตนเฉลี่ยสูงกว่าผู้ต้องขังที่กระทำความผิดต่อชีวิต

สถาพร ทิวทอง (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องอัตมโนทัศน์กับการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษา ผลการศึกษา พบว่า อัตมโนทัศน์มีความสัมพันธ์กับแนวโน้มในการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษา โดยนักเรียนที่มีอัตมโนทัศน์ดีมีแนวโน้มไม่ใช้ความรุนแรงหรือไม่ใช้ความรุนแรงน้อย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมก้าวร้าว เด็กและเยาวชนที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะสามารถรับรู้คุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง มีความตระหนักในศักยภาพ ยอมรับสถานการณ์ต่างๆ ตามความเป็นจริง

และมีความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาดว่า การเห็นคุณค่าในตนเองน่าจะเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน

5. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลจากเพื่อน

ในช่วงวัยรุ่นถือว่าเป็นวัยที่กำลังแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง ดังนั้นลักษณะพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัยรุ่นก็คือการเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน วัยรุ่นจะให้ความสำคัญกับเพื่อน และเพื่อนจะมีอิทธิพลกับวัยรุ่นเป็นอย่างมาก อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจะสอนให้วัยรุ่นรู้จักกฎเกณฑ์ และต้องรักษากฎระเบียบจึงจะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ การรวมกลุ่มทำให้วัยรุ่นกล้าหาญมากขึ้น กล้าทดลอง กล้าขัดแย้ง ลองดีกับผู้ใหญ่ บางครั้งกลุ่มอาจมีอิทธิพลกำหนดให้วัยรุ่นทำตามมติของกลุ่ม โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง (พาสนา พโลศิลป์ 2535, อ้างถึงใน กตัญญู ธีรพงศ์ 2543:32) กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลในการเป็นตัวแทนและชักจูงให้เกิดการกระทำพฤติกรรมต่างๆ อิทธิพลกลุ่มเพื่อนมีผลต่อพฤติกรรมทั้งในแง่บวกและลบ ถ้าได้รับการเสริมแรงในทางที่ไม่เหมาะสมเด็กจะมีแนวโน้มในการกระทำความผิดได้ง่าย

5.1 ความหมายของการเลียนแบบเพื่อน

มิลเลอร์ (Miller 1967, อ้างถึงใน สวนา พรพัฒน์กุล 2525: 17) กล่าวว่า การเลียนแบบเป็นขบวนการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปแสดงพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน สามารถเข้ากันได้โดยใช้สื่อหรือเครื่องมือที่เหมาะสม การเลียนแบบจะเกิดขึ้นจากการพอใจในการเรียนรู้ ผลจากการเรียนรู้ที่น่าพอใจนี้เองทำให้เกิดแรงขับในการเลียนแบบขึ้น

องค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งของการเลียนแบบก็คือ การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมนั้นนาน สภาพแวดล้อมบีบบังคับให้เอาแบบอย่างของสังคมเพื่อความอยู่รอดของชีวิต นอกจากนี้โดยสภาพที่แท้จริง ของมนุษย์มักมองตนเองและมองโลกจากแง่มุมของตนเองและกลุ่มคนที่ตนเข้าร่วมด้วย ดังนั้น เมื่อต้องการทำตนให้เข้ากับกลุ่มคนใดก็มักจะยึดถือแบบฉบับของกลุ่มนั้นเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของชนหมู่นั้น

5.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการเลียนแบบเพื่อน

อีริกสัน (Erikson 1963, อ้างถึงใน ประไพพรรณ ภูมิวิสุทธิสาร 2530 : 159) นักจิตวิทยาพัฒนาการที่มีชื่อเสียงท่านหนึ่ง ได้ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์เกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านจิตใจของวัยรุ่น กับปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม อีริกสันให้ความเห็นว่า วัยรุ่นเป็นช่วงของ

การเลียนแบบการเลียนแบบเกิดขึ้นเนื่องจากบุคคลเกิดความสงสัยในบทบาทเกี่ยวกับ “ตนเอง” เนื่องจากข้อมูลที่เขาได้รับไม่สามารถตอบคำถามข้อสงสัยเกี่ยวกับตนเอง หรือเกี่ยวกับเป้าหมายชีวิตของเขาได้อย่างชัดเจนถูกใจ

วูล์ฟ เกโก และเทอร์แมน (Wolf, Gego and Terman, อ้างถึงใน โสภางปีลมันน์ 2536: 114) ได้เน้นให้เห็นเกี่ยวกับความเข้าใจตนเองและความสำคัญของตนเองของวัยรุ่น ที่ทำให้เกิดบทบาทความสัมพันธ์กับพ่อแม่ และเพิ่มความต้องการที่จะเข้าไปมีความสัมพันธ์ในกลุ่มเพื่อนแทน และจุดนี้เองที่เริ่มนำเด็กให้เข้าไปสู่การกระทำที่เป็นการลบได้ หากเด็กไปได้ค่านิยมที่ผิดจากกลุ่ม คือ กลับชื่นชมในสิ่งที่ผิดว่าเป็นสิ่งดีควรแก่การยกย่อง พฤติกรรมจากแก๊งค์ที่เด็กชื่นชม ก็จะเป็นตัวกระตุ้นนำเด็กไปสู่การกระทำผิด หรือกระทำในสิ่งที่ขัดต่อระเบียบและกฎเกณฑ์ที่สังคมกำหนดไว้

การคบเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมากสำหรับเด็ก เพราะการมีเพื่อนจะทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาเองมีพรรคพวก เป็นที่ยอมรับและเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ทำให้เกิดความเข้มแข็ง มั่นใจ และมีอำนาจมากขึ้นทำให้ลดการเห็นแก่ตัวลง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีการช่วยเหลือผู้อื่น ทำให้เพิ่มความภาคภูมิใจและมั่นใจให้กับตนเอง และเด็กวัยนี้พยายามทำหลายสิ่งหลายอย่างให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ทำตามแบบเพื่อน เช่น เรื่องของแฟชั่นเสื้อผ้า ทรงผม ดนตรี รองเท้า ภาษา แสดง เป็นต้น

5.3 อิทธิพลของตัวแบบ

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Bandura 1965, อ้างถึงใน เพชรชมพู เทพพิพิธ 2533:28) ได้ให้ข้อสรุปเกี่ยวกับอิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อผู้สังเกต ดังนี้

1. ผู้สังเกตจะเกิดพฤติกรรมใหม่ เมื่อผู้สังเกตได้เห็นการกระทำของตัวแบบ ซึ่งผู้สังเกตไม่เคยพบเห็นหรือสนใจการกระทำแบบนี้มาก่อน ผู้สังเกตจะรวบรวมรูปแบบของการกระทำใหม่นี้ในรูปแบบของสัญลักษณ์และถ่ายทอดออกมาเป็นพฤติกรรมใหม่
2. ผู้สังเกตจะมีหลักเกณฑ์การแสดงพฤติกรรมใหม่เกิดขึ้น ในสถานการณ์ที่ผู้สังเกตเห็นการกระทำของตัวแบบในลักษณะต่างๆ ภายใต้สภาพการณ์ต่างๆ และถ้าการตอบสนองส่งผลทางบวกผู้สังเกตก็จะรวบรวมรูปแบบ ลักษณะของตัวแบบในรูปแบบต่างๆ แล้วนำมาสร้างเป็นหลักเกณฑ์ใหม่
3. ผู้สังเกตจะมีความคิดและพฤติกรรมสร้างสรรค์ การมีตัวแบบจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาเชิงสร้างสรรค์ เพราะเมื่อผู้สังเกตเห็นตัวแบบกระทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ผู้สังเกตอาจใช้ประสบการณ์ต่างๆ ที่มีอยู่ ประกอบกับการกระทำของตัวแบบ มาพัฒนาความคิด

หรือพฤติกรรมใหม่ขึ้นมา อย่างไรก็ตามยังมีข้อมูลจำกัดสำหรับตัวแบบเชิงสร้างสรรค์ ถ้าตัวแบบเชิงสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ หรือ ผู้สังเกตมีทักษะจำกัด พฤติกรรมสร้างสรรค์ก็จะมีอิทธิพลเพียงพอ หรือ ผู้สังเกตมีทักษะจำกัด พฤติกรรมสร้างสรรค์ก็จะมีอิทธิพลเพียงพอที่จะทำให้ผู้สังเกตกระทำ หรือแสดงพฤติกรรมตาม

4. การยับยั้งการแสดงพฤติกรรมหรือการลดความกลัวที่จะแสดงพฤติกรรม การที่ได้เห็นตัวแบบถูกลงโทษ ผู้สังเกตจะมีแนวโน้มไม่แสดงพฤติกรรมตามตัวแบบนั้น และในทำนองเดียวกันถ้าได้เห็นตัวแบบทำพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้องและไม่ถูกห้ามปรามแล้วผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ

5. ผู้สังเกตจะกระทำตามตัวแบบมากขึ้น การมีตัวแบบจะมีอิทธิพลต่อการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมมากขึ้นทั้งทางบวกและทางลบ ถ้าผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบแสดงพฤติกรรมหนึ่งและได้รับรางวัล ผู้สังเกตก็จะมีแนวโน้มที่จะกระทำตามมากขึ้น ในทำนองเดียวกันถ้าผู้สังเกตได้เห็นตัวแบบที่แสดงพฤติกรรมรุนแรง และได้รับการยกย่องว่าเป็นสิ่งที่ดี ผู้สังเกตก็มีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมตามมากขึ้น เช่นกัน ดังนั้น การเสนอตัวแบบในสังคมจำเป็นต้องมีความระมัดระวังอย่างยิ่ง เพราะอาจจะมีผลต่อการเพิ่มพฤติกรรมทางลบได้เช่นกัน

6. ตัวแบบมีอิทธิพลทางด้านอารมณ์ การมีตัวแบบนี้ นอกจากจะส่งผลต่อการกระทำตามตัวแบบแล้ว ยังมีผลต่ออารมณ์ของผู้สังเกตให้รุนแรงเพิ่มขึ้นอีก และกระตุ้นให้เกิดอารมณ์คล้อยตามไปด้วย

7. การเอื้ออำนวยให้เกิดการกระทำตามตัวแบบ การกระทำของตัวแบบที่ผู้สังเกตมีความสนใจและชื่นชมอยู่แล้ว จะเอื้ออำนวยให้ ผู้สังเกตนั้นๆ กระทำตามตัวแบบมากขึ้น

5.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลจากเพื่อน

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลจากเพื่อนและพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

อูร์ฟี โอสถานนท์ (2533, อ้างถึงใน กัตัญลี ฌรงค์ราช 2543:35) ได้ทำการศึกษาปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางสังคมกับการกระทำผิดซ้ำของวัยรุ่น และวาสุเทพ ทองเจิม (2540, อ้างถึงใน กัตัญลี ฌรงค์ราช 2543:35) ได้ศึกษาถึงมูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดของวัยรุ่นชาย พบว่าสาเหตุสำคัญอันดับหนึ่งในการกระทำผิด คือสาเหตุจากเพื่อนชวน

เบิร์ต (Berndt 1979 : 608-616, อ้างถึงใน สุนีย์ ชีรวีรพ 2542 : 11) ศึกษาพฤติกรรม การคล้อยตามเพื่อนกับพฤติกรรมของตัวแบบของเด็กเกรด 3,6,9,11 และ 12 รวมกัน พบว่า การคล้อยตามเพื่อนเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวผิดสังคมของเด็ก

หว่อง (Wong 1998, อ้างถึงใน กัตยชลี ณรงค์ราช 2543:35) ได้ทำการศึกษาลักษณะในการคบกลุ่มเพื่อนและการทำผิดกฎหมายของเด็กเชื้อสายจีนในแคนาดา พบว่า กลุ่มวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มเพื่อนที่ทำผิดกฎหมายจะส่งผลให้กลุ่มวัยรุ่นมีส่วนร่วมในการกระทำผิดสูง ขณะที่กลุ่มวัยรุ่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับกลุ่มวัยรุ่นปกติจะมีส่วนร่วมในการกระทำผิดต่ำกว่า เนื่องจากกลุ่มเพื่อนที่เป็นวัยรุ่นปกติ จะเป็นตัวสกัดกั้นและป้องกันการทำผิดกฎหมาย

ภูมิพงษ์ ขุนฉนมณี (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีผลต่อการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 256 คน ผลการศึกษาพบว่า การคบเพื่อนที่มีประพฤติน่าสงสัยไม่เหมาะสม มีอิทธิพลทางด้านบวกต่อการกระทำความผิดทางอาญา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า อิทธิพลจากเพื่อน นั้นมีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน เนื่องจากในช่วงวัยรุ่นเด็กจะมีพฤติกรรมการติดเพื่อน ต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนจึงมีการกระทำการกิจกรรมต่างๆ คล้ายคลึงกัน เพื่อคงความสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกในกลุ่มไว้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงคาดว่าอิทธิพลจากเพื่อนน่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน

6. แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบสื่อ

6.1 การเลียนแบบสื่อ

สื่อเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการก่ออาชญากรรมและต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน อิทธิพลที่สำคัญของสื่อที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม คือเป็นแหล่งสะท้อนให้เกิดความรู้สึกลอยตามทางด้านลบ เพราะสิ่งที่เด็กอยากรู้ พร้อมทั้งจะเรียนรู้หรือพร้อมที่จะทำตาม ได้ถูกนำมาเผยแพร่ให้เห็นเป็นรูปภาพในหนังสือ ในภาพยนตร์ ในทีวี ชเรมม (Schramm 1960, อ้างถึงใน โสภะ ชีปมันน์ 2536: 143) นักอาชญวิทยาได้กล่าวได้ว่า เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งเป็นลบต่อสังคมหรือพฤติกรรมที่เป็นลบในสังคมผ่านสื่อมานานชนิด อย่างไรก็ตามก่อนที่จะตกอยู่ในอิทธิพลดังกล่าวได้นั้น เด็กน่าจะต้องได้รับอิทธิพลดังกล่าวผ่านมาทางหน่วยอื่นมาก่อนแล้ว อันได้แก่ ครอบครัว โรงเรียนและสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก ดังนั้นเมื่อมีการถ่ายทอดหรือการรายงานข่าวเป็นประจำเกี่ยวกับพฤติกรรมของอาชญากร หรือการก่ออาชญากรรมผ่านสื่อ ทำให้สื่อเป็นช่องทางที่มีอิทธิพลสูงมากต่อการคล้อยตามและกระทำความผิด ยิ่งในภาพยนตร์บาง

ประเภทที่แสดงให้เห็นถึงเชาวน์ปัญญา ความสามารถอย่างเยี่ยมยอดของบรรดาอาชญากรทั้งหลาย ยิ่งเป็นอันตรายอย่างมาก สื่อที่มีอิทธิพลต่อการสร้างทัศนคติ หรือปลูกฝังค่านิยมให้กับเยาวชนนั้น ส่วนใหญ่ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์และหนังสืออ่านเล่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ร้าย การเสนอข่าวเกี่ยวกับอาชญากรรมต่าง ๆ รายการภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทรุนแรงโหดร้าย สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ยั่วให้เกิดการเลียนแบบของเด็กและเยาวชน สำหรับภาพยนตร์ต่างประเทศนั้น ยิ่งเป็นอันตรายต่อเด็กวัยรุ่นมากเพราะเนื้อเรื่องและการดำเนินเรื่องน่าประทับใจและเกิดความภาคภูมิใจที่จะทำตาม อีรอน (Eron 1982 , อ้างถึงใน โสภะ ฟิลมันน์ 2536: 143) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับภาพยนตร์ เรื่องราว หรือสารคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรง การต่อสู้และฆ่ากันพบว่า ระดับโอกาสในการดูภาพยนตร์ หรือสารคดีเกี่ยวข้องกับ ความรุนแรง การต่อสู้ฆ่ากันทางทีวีที่มากจะส่งผลต่อระดับความก้าวร้าวในจิตใจอยู่ในระดับมากตามไปด้วย โดยที่เด็กผู้ชายจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าเด็กผู้หญิง

จากผลสำรวจภาคสนาม ของสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ พบว่า เด็กส่วนใหญ่จะอยู่หน้าจอโทรทัศน์อย่างน้อยวันละ 3-5 ชั่วโมง เด็กนิยมดูโทรทัศน์ทุกวัน ช่วงเวลาที่ดูโทรทัศน์เป็นประจำ เป็นช่วงเวลาหลังเลิกเรียนเป็นหลัก คือ ตั้งแต่หลัง 17.00 น. เป็นต้นไป ถึง 24.00 น. ถ้าเป็นเสาร์ อาทิตย์จะนิยมดูในช่วง 20.01-22.00 น. มากที่สุด (นพดล วรรณิการ์ 2549) ยิ่งเด็กเจริญเติบโต ยิ่งใช้เวลาหน้าจอโทรทัศน์เพิ่มมากขึ้น และสิ่งที่เขาได้ยินได้ฟัง หรือได้พบเห็นในโทรทัศน์ ได้กลายมาเป็นแบบอย่างทางพฤติกรรมอย่างกว้างขวางให้กับเด็ก ในปัจจุบันเด็กสามารถเห็นรูปแบบ ความรุนแรงอย่างหลากหลาย เช่น เห็นภาพการฆ่ากัน การตีรันฟันแทง การทำลาย เป็นต้น ดังนั้นแบบอย่างจากโทรทัศน์ จึงทำให้เด็กและผู้ใหญ่มีโอกาสที่จะเรียนรู้แบบความก้าวร้าวได้โดยไม่จำกัด จากการศึกษาภาคสนามได้แสดงให้เห็นว่า การได้ดูความรุนแรงจากจอโทรทัศน์เพิ่มพูนความก้าวร้าวในการมีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Parke and others 1975, อ้างถึงใน ศิริบุรณ สบายโกศล 2532: 29 –30)

วิภา อุดมฉันท (2538: 106 – 107, อ้างถึงใน ริชชิน อินทรทูต 2545: 22) กล่าวถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเด็กไว้ว่าบทบาทของโทรทัศน์มีต่อเด็กแต่ละคนไม่เท่ากัน เด็กที่มีประสบการณ์ชีวิตเข้ากับเพื่อนฝูงได้ ชอบไปโรงเรียน มีครอบครัวที่อบอุ่น มักจะดูโทรทัศน์แต่เพียงพอดีไม่มากจนเกินไป แต่ก็มีเด็กไม่น้อยที่แตกต่างไป เช่น ขาดความรัก ความอบอุ่น คบเพื่อนน้อย มีปมด้อย เด็กเหล่านี้นอกจากจะชอบเก็บตัวมีความรู้สึกเก็บกดและยังแสดงออกในลักษณะที่ยึดโทรทัศน์เป็นเพื่อนแก้เหงา เด็กจำพวกนี้จะดูโทรทัศน์มากกว่าทำกิจกรรมอื่นใดทั้งหมด โทรทัศน์นอกจากจะแย่งเวลาของเด็กไปจากการเรียนรู้อย่างเห็นได้ชัดแล้ว ผลเสียที่มีผู้ศึกษาวิจัยกันมากคือผลต่อการพัฒนาทางความคิด สติปัญญา และการรับรู้ทางสังคมของเด็ก ไม่ได้ส่งผลให้เด็ก

มีประสบการณ์ที่สร้างสรรค์ขึ้น นอกจากความคิดอยากเอาตามอย่าง เนื่องจากเด็กมีวิวัฒนาการทางสมองและการรับรู้เป็นขั้นตอน ประสบการณ์ชีวิตก็ต่างกับผู้ใหญ่ ปฏิกริยาของผู้ใหญ่ต่อสิ่งที่เห็นในจอโทรทัศน์นั้นจะไม่ใช่ไปอย่างฉับพลันทันที โดยเฉพาะถ้าเป็นรายการที่มีเนื้อหาในเชิงปลูกเร้า หรือไม่เป็นที่สบอารมณ์แล้ว ปฏิกริยาของผู้ใหญ่มักจะหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้ากับมันในขณะนั้น หลังจากนำไปขบคิดอีกครั้งโดยเปรียบเทียบกับประสบการณ์และความรู้ของตนเองแล้ว จึงค่อยเลือกที่จะเชื่อหรือไม่เชื่อในสิ่งที่เห็น แต่เด็กไม่สามารถควบคุมตัวเองได้อย่างผู้ใหญ่ เพราะระดับการพัฒนาของสติปัญญาของเด็กยังไปไม่ถึง เด็กจึงไม่สามารถชะลอปฏิกริยาต่อสิ่งที่ได้รับรู้ได้เหมือนผู้ใหญ่ เวลาเด็กดูโทรทัศน์จึงมักจะดูแบบทุ่มใจลงไปกับสิ่งที่ได้รับรู้

สรุปได้ว่า การเลียนแบบสื่อ หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายและทางวาจาของเด็กที่ทำตามอย่างสื่อต่างๆ ที่นำเสนอเรื่องราวที่มีภาพเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่แสดงถึงการบังคับทางร่างกายต่อตนเองและต่อผู้อื่น การใช้อาวุธและไม่ใช้อาวุธและเป็นการแสดงการบังคับที่มากเกินไปต่อบุคคลอื่น ทำให้ได้รับความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจ ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุ เกม อินเทอร์เน็ต

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลียนแบบสื่อ

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการเลียนแบบสื่อ และพฤติกรรมก้าวร้าว พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้

กุลธิดา ธรรมวิวัฒน์ (2538) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของบิดามารดาต่อพฤติกรรมอันเป็นผลจากการเปิดรับสื่อวิดีโอเกมของบุตร โดยทำการสำรวจจากบิดามารดาของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพมหานคร พบว่า บุตรของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เล่นวิดีโอเกมมาเป็นเวลา 4-6 ปี และใช้ระยะเวลา 1-2 ชั่วโมงต่อวัน ชอบเล่นเกมที่มีเนื้อหาประเภทเกมต่อสู้หรือแอ็คชั่น ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เคยจำกัดเวลาในการเล่นวิดีโอเกมของบุตร แต่ไม่มีส่วนร่วมในการเลือกเกมให้บุตรเล่น พฤติกรรมอันเป็นผลจากการเปิดรับสื่อวิดีโอเกมของบุตรนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าวิดีโอเกมมีประโยชน์อยู่ในระดับต่ำและมีโทษอยู่ในระดับปานกลางสำหรับบุตร

อาภรณ์ ปิยะเวช (2538) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของเครื่องเล่นอิเล็กทรอนิกส์ต่อพฤติกรรมการสื่อสารของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในเขตพระนคร ศึกษาถึงผลกระทบต่ออวัจนสาร อารมณ์หรือทัศนคติ เครื่องเล่น อิเล็กทรอนิกส์ส่งผลกระทบต่ออวัจนสาร อารมณ์ หรือทัศนคติเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ

กลุ่มตัวอย่าง ชอบต่อสู้ แสดงออกในความคิดว่าการฆ่าศัตรูเป็นการขจัดปัญหาได้อย่างแท้จริง รวมทั้งมีทัศนคติว่าควรฆ่าผู้อื่นก่อนที่จะผู้อื่นจะฆ่าเรา

ประไพรัตน์ วีระพงศ์เศรษฐ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมก้าวร้าวในรายการประเภทละครและภาพยนตร์ทางโทรทัศน์ พบว่า ลักษณะต่างๆ ของ พฤติกรรมก้าวร้าวรวม 16 ลักษณะ ที่ปรากฏในรายการละครและภาพยนตร์ทางโทรทัศน์ ทั้ง 4 ประเภท คือ รายการละครไทย รายการภาพยนตร์สำหรับเด็ก รายการภาพยนตร์ชุด และรายการ ภาพยนตร์เรื่องยาว ที่แพร่ภาพออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 และช่อง 9 พฤติกรรมก้าวร้าวที่ปรากฏในรายการทั้ง 4 ประเภทของทุกช่องสถานีรวมกัน พบว่ามีปริมาณคิด เป็น 6.1% ของเวลาแพร่ภาพรายการประเภทละครและภาพยนตร์ทั้งหมด มีความถี่ในการปรากฏ พฤติกรรมก้าวร้าวเฉลี่ย 1 ครั้ง ทุกๆ 2.3 นาที และปรากฏสม่ำเสมอทั้งวัน พฤติกรรมก้าวร้าวทาง วาจา พบได้บ่อยครั้งกว่า พฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย

ภูมิพงษ์ ขุนฉนวน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีผลต่อการกระทำความผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน ใน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนเป็นตัว แปรที่มีอิทธิพลโดยตรงด้านบวกต่อการกระทำความผิดทางอาญา

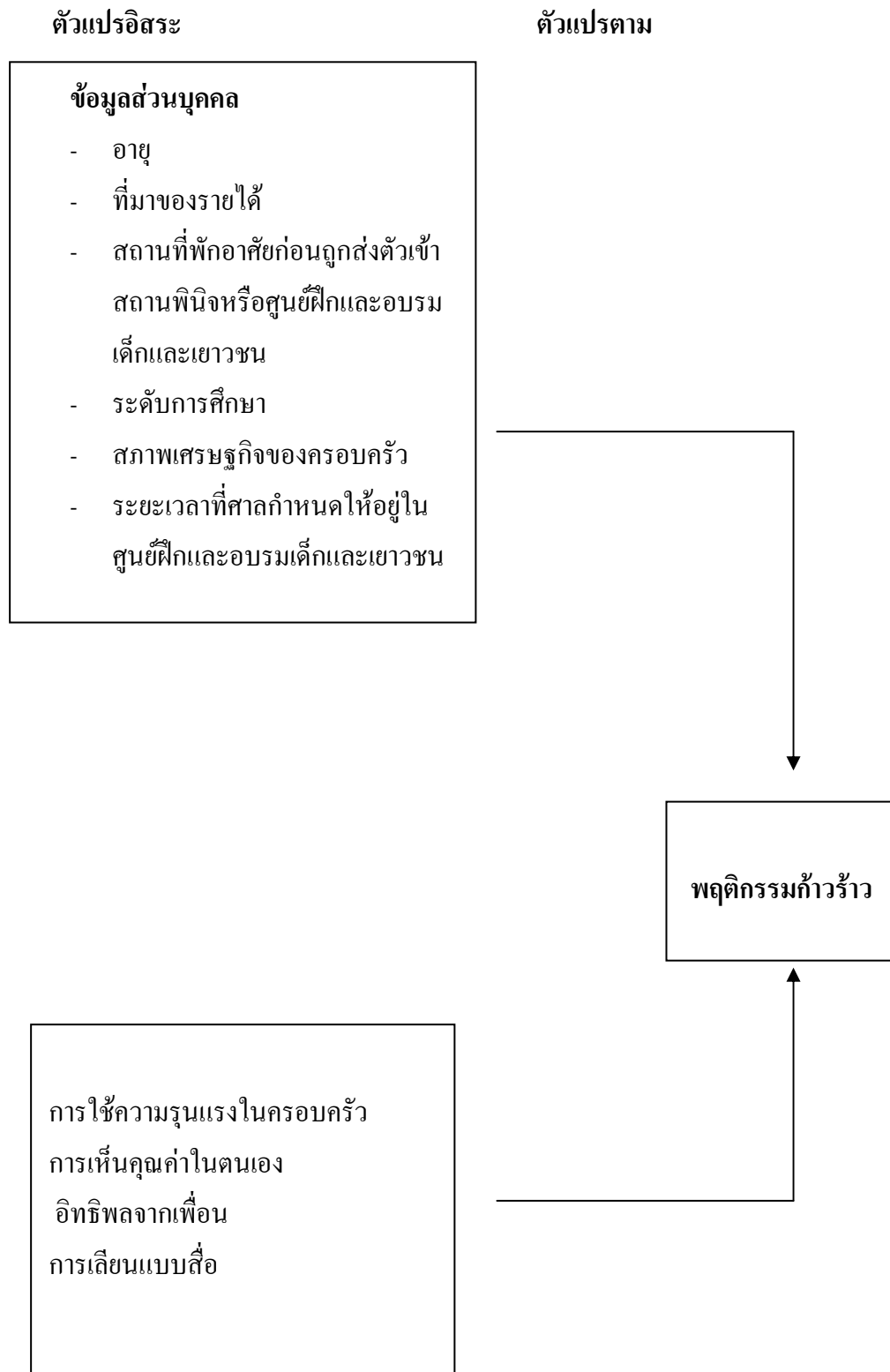
อรณลิน ไชยวสุ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชาย ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ที่อ่านหนังสือการ์ตูนและเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่มีเนื้อหารุนแรง พบว่า การอ่านหนังสือการ์ตูนและเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่มีเนื้อหารุนแรงส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวไม่ แตกต่างกัน แต่พบว่าระยะเวลาในการอ่านหนังสือการ์ตูนและเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่มีเนื้อหา รุนแรงในระดับที่ไม่เหมาะสม (3 ชั่วโมงขึ้นไปต่อวัน) ส่งผลให้มีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่า ระยะเวลาในการอ่านหนังสือการ์ตูนและเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่มีเนื้อหารุนแรงในระดับที่เหมาะสม (0-3 ชั่วโมงต่อวัน)

จากการทบทวนงานวิจัยข้างต้น จะเห็นได้ว่าการเลียนแบบสื่อมีความสัมพันธ์กับ พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน เนื่องจากปัจจุบันเด็กสามารถบริโภคสื่อทุกประเภทได้อย่าง เสรี และไม่มีขีดจำกัด รวมถึงสื่อเองก็ไม่ได้ถูกควบคุมในเรื่องของเนื้อหาที่มีความรุนแรง ในขณะที่ พ่อแม่ผู้ปกครองก็ต้องใช้เวลาไปกับการทำงานหารายได้เพื่อใช้ในการดำรงชีพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงคาด ว่าการเลียนแบบสื่อของเด็กและเยาวชนน่าจะส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว

จากการทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จะ เห็นได้ว่าการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน และการ เลียนแบบสื่อ มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน และเด็กและเยาวชนที่มี อายุ ที่มา

ของรายได้ สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่แตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) ทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี โดยมีเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี เป็นหน่วยของการวิเคราะห์ (Unit of Analysis) และเพื่อให้การวิจัยครั้งนี้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดระเบียบวิธีดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรที่ศึกษา
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ เด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำนวน 566 คน (ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี 2549)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำนวน 234 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรยามานะ (Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของกลุ่มประชากร

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิดขึ้นเท่ากับ .05

$$\text{แทนค่าในสูตร} \quad n = \frac{566}{1+566 (.05)^2}$$

$$n = 234$$

จากการคำนวณจะได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จำนวน 234 คน

กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรจำแนกตามประเภทความผิด และใช้การจับฉลากรายชื่อตามจำนวนที่กำหนด ดังแสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ลำดับ	ประเภทคดี	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	215	89
2	ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	103	42
3	ความผิดต่อร่างกาย	92	38
4	ความผิดเกี่ยวกับเพศ	89	37
5	ความผิดต่อชีวิต	45	19
6	ความผิดคดีอื่นๆ เช่น บุก รุก ขัดขวาง ประมาท	22	9
	รวมจำนวนทั้งหมด	566	234

2. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

1) อายุ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- อายุ ต่ำกว่า 18 ปี
- อายุ 18 ปีขึ้นไป

2) ที่มาของรายได้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- รับจากครอบครัว
- ทำงานหารายได้ด้วยตัวเอง

3) สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- อยู่กับครอบครัว
- ไม่ได้อยู่กับครอบครัว

4) ระดับการศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- ไม่เกินประถมศึกษา
- มัธยมศึกษาตอนต้น
- มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า

5) สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

- รายได้ไม่เพียงพอใช้จ่ายหรือมีหนี้สิน
- รายได้เพียงพอใช้จ่ายแต่ไม่เหลือเก็บ
- รายได้เพียงพอใช้จ่ายและมีเหลือเก็บ

6) ระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

- ไม่เกิน 1 ปี
- 1 ปีขึ้นไป - 3 ปี
- 3 ปี ขึ้นไป

2. การใช้ความรุนแรงในครอบครัว

3. การเห็นคุณค่าในตนเอง

4. อิทธิพลจากเพื่อน

5. การเลียนแบบสื่อ

ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมก้าวร้าว

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษารั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 6 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน เป็นแบบสอบถาม ในลักษณะให้เลือกตอบ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ อายุ ที่มาของรายได้ สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้า สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและ เยาวชน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการใช้ความรุนแรงในครอบครัวของเด็กและเยาวชนชาย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 17 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ คือ

จริงที่สุด หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของผู้ตอบมากที่สุด
ค่อนข้างจริง หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของผู้ตอบค่อนข้างมาก
จริงปานกลาง หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของผู้ตอบปานกลาง
ไม่ค่อยจริง หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความเป็นจริงของผู้ตอบเล็กน้อย
ไม่จริงเลย หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความเป็นจริงของผู้ตอบเลย

เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความที่แสดงถึงการใช้ความรุนแรงในครอบครัว หากตอบมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด จะให้คะแนน 5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ ผู้ที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่รับรู้ว่าการใช้ความรุนแรงในครอบครัวมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย

ในการประเมินระดับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนจากการวิเคราะห์การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981:179-182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49	หมายถึง ผู้ตอบรับรู้ว่าการใช้ความรุนแรงในครอบครัวในระดับน้อยมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49	หมายถึง ผู้ตอบรับรู้ว่าการใช้ความรุนแรงในครอบครัวในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49	หมายถึง ผู้ตอบรับรู้ว่าการใช้ความรุนแรงในครอบครัวในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49	หมายถึง ผู้ตอบรับรู้ว่าการใช้ความรุนแรงในครอบครัวในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00	หมายถึง ผู้ตอบรับรู้ว่าการใช้ความรุนแรงในครอบครัวในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กและเยาวชนชาย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 16 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบวัดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ คือ

จริงที่สุด หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความคิดของผู้ตอบมากที่สุด
ค่อนข้างจริง หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความคิดของผู้ตอบค่อนข้างมาก
จริงปานกลาง หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความคิดของผู้ตอบปานกลาง
ไม่ค่อยจริง หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความคิดของผู้ตอบเล็กน้อย
ไม่จริงเลย หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดของผู้ตอบเลย

เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความที่แสดงถึงการเห็นคุณค่าในตนเองหากตอบมากที่สุด จนถึงน้อยที่สุด จะให้คะแนน 5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ ส่วนข้อความที่ตรงกันข้าม(ข้อ 4,5,6,7,8,9,10,12) จะให้คะแนนกลับกัน ผู้ที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย

ในการประเมินระดับการเห็นคุณค่าในตนเอง ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนจากการวิเคราะห์การเห็นคุณค่าในตนเอง ตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981: 179-182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49	หมายถึง ผู้ตอบมีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับต่ำมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49	หมายถึง ผู้ตอบมีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับต่ำ
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49	หมายถึง ผู้ตอบมีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49	หมายถึง ผู้ตอบมีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00	หมายถึง ผู้ตอบมีการเห็นคุณค่าในตนเองในระดับสูงที่สุด

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับอิทธิพลจากเพื่อนของเด็กและเยาวชนชาย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 15 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบค่อนข้างมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบเล็กน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบน้อยมาก

เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความที่แสดงถึงการได้รับอิทธิพลจากเพื่อนหากตอบมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด จะให้คะแนน 5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ ผู้ที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย

ในการประเมินระดับอิทธิพลจากเพื่อน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนจากการวิเคราะห์อิทธิพลจากเพื่อน ตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981:179-182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49	หมายถึง ผู้ตอบได้รับอิทธิพลจากเพื่อนในระดับน้อยมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49	หมายถึง ผู้ตอบได้รับอิทธิพลจากเพื่อนในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49	หมายถึง ผู้ตอบได้รับอิทธิพลจากเพื่อนในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49	หมายถึง ผู้ตอบได้รับอิทธิพลจากเพื่อนในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00	หมายถึง ผู้ตอบได้รับอิทธิพลจากเพื่อนในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามการเลียนแบบสื่อของเด็กและเยาวชน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 18 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ คือ	
มากที่สุด หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบมากที่สุด
มาก หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบค่อนข้างมาก
ปานกลาง หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบปานกลาง
น้อย หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบเล็กน้อย
น้อยที่สุด หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบน้อยมาก

เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความที่แสดงถึงการเลียนแบบสื่อหากตอบมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด จะให้คะแนน 5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ ผู้ที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่มีการเลียนแบบสื่อมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย

ในการประเมินระดับการเลียนแบบสื่อ ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนจากการวิเคราะห์การเลียนแบบสื่อ ตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981:179-182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49	หมายถึง ผู้ตอบมีการเลียนแบบสื่อในระดับน้อยมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49	หมายถึง ผู้ตอบมีการเลียนแบบสื่อในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49	หมายถึง ผู้ตอบมีการเลียนแบบสื่อในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49	หมายถึง ผู้ตอบมีการเลียนแบบสื่อในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00	หมายถึง ผู้ตอบมีการเลียนแบบสื่อในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 21 ข้อ

ลักษณะคำถามเป็นแบบวัดประมาณค่า (Rating Scales) มี 5 ระดับ คือ	
มากที่สุด หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบมากที่สุด

มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบ ค่อนข้างมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบ ปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบ เล็กน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับกรปฏิบัติของผู้ตอบ น้อยมาก

เกณฑ์การให้คะแนน ข้อความที่แสดงถึงพฤติกรรมก้าวร้าวหากตอบมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด จะให้คะแนน 5,4,3,2 และ 1 ตามลำดับ ผู้ที่ได้คะแนนมากจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าผู้ที่ได้คะแนนน้อย

ในการประเมินระดับพฤติกรรมก้าวร้าว ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนนจากการวิเคราะห์พฤติกรรมก้าวร้าว ตามเกณฑ์ของเบสท์ (Best 1981:179-182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49	หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับน้อยมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49	หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49	หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49	หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.49	หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับมากที่สุด

4. การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาเครื่องมือ โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ และพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน เพื่อนำมาสร้างนิยามศัพท์เฉพาะ สำหรับเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามที่มีเนื้อหาครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะและวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสิ้น จำนวน 5 ท่าน

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นและได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กและเยาวชน ซึ่งอยู่ในกลุ่มประชากรที่ศึกษาแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน

4. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ และพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังนี้

4.1 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้ความรุนแรงในครอบครัวของเด็กและเยาวชน มีข้อคำถาม จำนวน 17 ข้อ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นได้ .8856

4.2 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กและเยาวชน มีข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นได้ .7618

4.3 แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนของเด็กและเยาวชน มีข้อคำถาม จำนวน 15 ข้อ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นได้ .9041

4.4 แบบสอบถามการเลียนแบบสื่อของเด็กและเยาวชน มีข้อคำถาม จำนวน 18 ข้อ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นได้ .9198

4.5 แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน มีข้อคำถาม จำนวน 21 ข้อ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นได้ .9003

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ในการทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการพัฒนาและปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในวันที่ 27 ตุลาคม 2550

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 100

4. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม พบว่าแบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกชุด คิดเป็นร้อยละ 100

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ ที่มาของรายได้ และสถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยการใช้การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์ระดับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ และพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนที่มี อายุ ที่มาของรายได้ และสถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่ต่างกันโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test Independent) ส่วนเด็กและเยาวชนที่มี ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจทางครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ที่แตกต่างกัน โดยการใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ซึ่งหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe ' test for all possible comparison)

4. การวิเคราะห์ปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ได้แก่ การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน และการเลียนแบบสื่อ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับขั้นของการเข้าสมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน จำแนกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ดังแสดงในตารางที่ 2

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนน การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อและพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย ดังแสดงในตารางที่ 3

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายจำแนกตามอายุ ที่มาของรายได้ สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจในครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ดังแสดงในตารางที่ 4-11

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ตัวแปรการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย ดังแสดงในตารางที่ 12-14

สัญลักษณ์ที่ใช้สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

X_1	หมายถึง การใช้ความรุนแรงในครอบครัว
X_2	หมายถึง การเห็นคุณค่าในตนเอง
X_3	หมายถึง อิทธิพลจากเพื่อน
X_4	หมายถึง การเลียนแบบสื่อ
Y	หมายถึง พฤติกรรมก้าวร้าว
$\bar{X}$	หมายถึง ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	หมายถึง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F - distribution
t	หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
df	หมายถึง ค่าองศาอิสระ(Degree of Freedom)
SS	หมายถึง ผลรวมกำลังสองของค่าเบี่ยงเบน (Sum of Squares)

MS	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยของค่าเบี่ยงเบนกำลังสอง (Mean Square)
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple R)
R ²	หมายถึง	ประสิทธิภาพในการทำนาย (R Square)
Adj R ²	หมายถึง	ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square)
R ² change	หมายถึง	ประสิทธิภาพการทำนายที่เพิ่มขึ้นเมื่อเพิ่มตัวแปรอิสระ เข้าสมการถดถอย
B	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย (Regression Coefficients)
Beta	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (Standard Regression Coefficients)
S.E.	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการทำนาย (Standard Error of the Estimate)
Constant (a)	หมายถึง	ค่าคงที่

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 234 คน โดยใช้การแจกแจงความถี่และร้อยละ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชนชายจำแนกตามอายุ ที่มาของรายได้ สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจในครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อายุ		
1 ต่ำกว่า 18 ปี	91	38.9
2 18 ปี ขึ้นไป	143	61.1
ที่มาของรายได้		
1 รับจากครอบครัว	114	48.7
2 ทำงานหารายได้ด้วยตนเอง	120	51.3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน		
1 อยู่กับครอบครัว	195	83.3
2 ไม่ได้อยู่กับครอบครัว	39	16.7
ระดับการศึกษา		
1 ไม่เกินประถมศึกษา	32	13.7
2 มัธยมศึกษาตอนต้น	157	67.1
3 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	45	19.2
สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว		
1 รายได้ไม่เพียงพอใช้จ่ายหรือมีหนี้สิน	29	12.4
2 รายได้เพียงพอใช้จ่ายแต่ไม่เหลือเก็บ	99	42.3
3 รายได้เพียงพอใช้จ่ายและเหลือเก็บ	106	45.4
ระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน		
1 ไม่เกิน 1 ปี	55	23.5
2 1 ปี ขึ้นไป – 3 ปี	106	45.3
3 3 ปี ขึ้นไป	73	31.2
รวม	234	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่าเด็กและเยาวชนชายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 มีที่มาของรายได้ด้วยการทำงานหารายได้ด้วยตนเอง จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะพักอาศัยอยู่กับครอบครัว จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 83.3 มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 67.1 สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว มีรายได้เพียงพอใช้จ่ายและเหลือเก็บ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 45.4 และมีระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นระยะเวลา 1 ปีขึ้นไปถึง 3 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนน การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อและพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์และอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อและพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 234 คน ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของคะแนน การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อและพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนชายในศูนย์และอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. การใช้ความรุนแรงในครอบครัว	1.7350	.9438	น้อย
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง	3.5213	.6089	มาก
3. อิทธิพลจากเพื่อน	2.3974	1.0645	น้อย
4. การเลียนแบบสื่อ	2.3076	1.0959	น้อย
5. พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน	2.4358	1.1262	น้อย

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.5213$) ส่วนการใช้ความรุนแรงในครอบครัว อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ และพฤติกรรมก้าวร้าวของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนชายในศูนย์และอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.7350, 2.3974, 2.3076$ และ 2.4358 ตามลำดับ)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอายุ ที่มาของรายได้ สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจในครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

3.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอายุ ที่มาของรายได้ และสถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบ Independent t – test ดังตารางที่ 4-6

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	t
ต่ำกว่า 18 ปี	91	2.6373	1.1880	2.201*
18 ปี ขึ้นไป	143	2.3076	1.0696	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่าเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าว แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเด็กและเยาวชนชายที่มีอายุ ต่ำกว่า 18 ปี มีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าเด็กและเยาวชนที่มีอายุ 18 ปี ขึ้นไป

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำแนกตามที่มาของรายได้

ที่มาของรายได้	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	t
รับจากครอบครัว	114	2.3859	1.2010	.660
ทำงานหารายได้ด้วยตนเอง	120	2.4833	1.0530	

จากตารางที่ 5 พบว่าเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีที่มาของรายได้แตกต่างกัน มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัว เข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชน	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	t
อยู่กับครอบครัว	195	2.4512	1.1403	.466
ไม่ได้อยู่กับครอบครัว	39	2.3589	1.0634	

จากตารางที่ 6 พบว่าเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีสถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว ระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยการใช้การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) และหากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบหาความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe' test for all possible comparison) ดังตารางที่ 7- 12

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ไม่เกินประถมศึกษา	32	2.4687	1.2947	น้อย
มัธยมศึกษาตอนต้น	157	2.4522	1.0708	น้อย
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	45	2.3555	1.2089	น้อย
รวม	234	2.4358	1.1262	น้อย

จากตารางที่ 7 พบว่าเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวสูงที่สุด คือเด็กและเยาวชนที่มีระดับการศึกษาไม่เกินประถมศึกษา ($\bar{X} = 2.4687$) รองลงมาคือเด็กและเยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ($\bar{X} = 2.4522$) และมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ($\bar{X} = 2.3555$) ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	.367	.183	.144
ภายในกลุ่ม	231	295.172	1.278	
รวม	233	295.538		

จากตารางที่ 8 พบว่าเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
รายได้ไม่พอใช้จ่ายหรือมีหนี้สิน	29	2.7241	1.1921	ปานกลาง
รายได้เพียงพอใช้จ่ายแต่ไม่เหลือเก็บ	99	2.3737	1.0934	น้อย
รายได้เพียงพอใช้จ่ายและมีเหลือเก็บ	106	2.4150	1.1369	น้อย
รวม	234	2.4358	1.1262	น้อย

จากตารางที่ 9 พบว่าเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวสูงสุด คือเด็กและเยาวชนชายที่สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวมีรายได้ไม่พอใช้จ่ายหรือมีหนี้สิน ($\bar{X}$ = 2.7241) รองลงมาคือเด็กและเยาวชนที่สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวมีรายได้เพียงพอใช้จ่ายและมีเหลือเก็บ ($\bar{X}$ = 2.4150) และรายได้เพียงพอใช้จ่ายแต่ไม่เหลือเก็บ ($\bar{X}$ = 2.3737) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่จำแนกตามสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	2.838	1.419	1.120
ภายในกลุ่ม	231	292.701	1.267	
รวม	233	295.538		

จากตารางที่ 10 พบว่าเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	จำนวน (คน)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ไม่เกิน 1 ปี	55	2.4545	1.1355	น้อย
1 ปี ขึ้นไป – 3 ปี	106	2.3396	1.0590	น้อย
3 ปี ขึ้นไป	73	2.5616	1.2131	ปานกลาง
รวม	234	2.4358	1.1262	น้อย

จากตารางที่ 11 พบว่าเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมก้าวร้าวสูงสุด คือเด็กและเยาวชนที่มีระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 3 ปี ขึ้นไป ($\bar{X}=2.5616$) รองลงมาคือเด็กและเยาวชนที่มีระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ไม่เกิน 1 ปี ($\bar{X} = 2.4545$) และเด็กและเยาวชนที่มีระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 1 ปี ขึ้นไป - 3 ปี ($\bar{X} = 2.3396$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำแนกตามสภาพเศรษฐกิจของครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	2	2.156	1.078	.849
ภายในกลุ่ม	231	293.383	1.270	
รวม	233	295.538		

จากตารางที่ 12 พบว่าเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแตกต่างกัน มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ตัวแปร การใช้ความรุนแรง การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

ผลการวิเคราะห์ตัวแปร การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ และ พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง การใช้ความรุนแรงในครอบครัว (X_1) การเห็นคุณค่าในตนเอง (X_2) อิทธิพลจากเพื่อน (X_3) การ เลียนแบบสื่อ (X_4) และพฤติกรรมก้าวร้าว (Y) ของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	(X_1)	(X_2)	(X_3)	(X_4)	(Y)
การใช้ความรุนแรงในครอบครัว (X_1)	1.00				
การเห็นคุณค่าในตนเอง (X_2)	-.289***	1.00			
อิทธิพลจากเพื่อน (X_3)	.413***	-.208***	1.00		
การเลียนแบบสื่อ (X_4)	.419***	-.235***	.730***	1.00	
พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย (Y)	.440***	-.176**	.678***	.816***	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

***มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 13 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามพบว่า การใช้ความรุนแรงในครอบครัว (X_1) อิทธิพลจากเพื่อน (X_3) การเลียนแบบสื่อ (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมก้าวร้าว (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .440, .678$ และ $.816$ ตามลำดับ) โดยความสัมพันธ์ระหว่างการเลียนแบบสื่อ(X_4) กับพฤติกรรมก้าวร้าว (Y) มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด ($r = .816$) ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมก้าวร้าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = -.176$)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันเอง พบว่า การใช้ความรุนแรงในครอบครัว (X_1) มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเห็นคุณค่าในตนเอง (X_2) ($r = -.289$) แต่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอิทธิพลจากเพื่อน (X_3) และการเลียนแบบสื่อ (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .413$ และ $.419$ ตามลำดับ) ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเอง (X_2) มีความสัมพันธ์ทางลบกับอิทธิพลจากเพื่อน (X_3) และการเลียนแบบสื่อ (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = -.208$ และ $-.235$ ตามลำดับ) และอิทธิพลจากเพื่อน (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลียนแบบสื่อ (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .730$)

4.2 ผลการวิเคราะห์ตัวแปร การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 แสดงการวิเคราะห์ การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

ลำดับที่ของตัวแปรที่เข้าสมการ	R	R ²	Adj R ²	R ² change	B	Beta	t
การเลียนแบบสื่อ (X ₄)	.816	.666	.664	.720	.680	.661	12.056***
อิทธิพลจากเพื่อน (X ₃)	.825	.680	.677	.012	.164	.155	2.828*
การใช้ความรุนแรงใน ครอบครัว (X ₁)	.829	.688	.684	.006	.118	.099	2.403*
constant (a) = .270 S.E. = .6331 F _{overall} = 169.109***							

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 14 พบว่า ตัวแปรที่มีประสิทธิภาพในการทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวได้แก่ การเลียนแบบสื่อ (X₄) อิทธิพลจากเพื่อน (X₃) และ การใช้ความรุนแรงในครอบครัว (X₁) โดยตัวแปรการเลียนแบบสื่อ (X₄) ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 1 สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ได้ร้อยละ 66.6

อิทธิพลจากเพื่อน (X₃) ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 โดยการเลียนแบบสื่อ (X₄) และ อิทธิพลจากเพื่อน (X₃) สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ได้ ร้อยละ 68.0

การใช้ความรุนแรงในครอบครัว (X₁) ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 3 สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8 โดยการเลียนแบบสื่อ (X₄) อิทธิพลจากเพื่อน (X₃) และ การใช้ความรุนแรงในครอบครัว (X₁) สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของ

เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ได้ ร้อยละ 68.8 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายที่ปรับแล้ว (Adjusted R^2) เท่ากับ .664, .677, และ .684 ตามลำดับ มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย (Standard Error of the Estimate) เท่ากับ .6331

สมการที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$Y = .270 + .680 (X_4) + .164 (X_3) + .118 (X_1)$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z = .661 (X_4) + .155 (X_3) + .099 (X_1)$$

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ และพฤติกรรมก้าวร้าว 2) เปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี จำแนกตาม อายุ ที่มาของรายได้ สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน 3) การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน และการเลียนแบบสื่อ เป็นปัจจัยที่สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี จำนวน 566 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 234 คน ได้มาจากการคำนวณ ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามานะ (Yamane 1973:725-727) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้าสู่สมการ (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นเด็กและเยาวชนชาย ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 61.1 ที่มาของรายได้มาจากการทำงานหารายได้ ด้วยตนเอง จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 51.3 สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่พักอยู่กับครอบครัว จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ

83.3 มีระดับการศึกษา อยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 67.1 สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวมีรายได้เพียงพอใช้จ่ายและเหลือเก็บ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 45.4 ส่วนระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่อยู่ในระยะ 1-3 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 45.3

2. การวิเคราะห์ระดับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อ และพฤติกรรมก้าวร้าว ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการใช้ความรุนแรงในครอบครัว อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อและพฤติกรรมก้าวร้าว อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.7350, 2.3974, 2.3076$ และ 2.4358 ตามลำดับ) ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.5213$)

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี จำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษา ที่มาของรายได้ สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พบว่า

3.1 เด็กและเยาวชนชายที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเด็กและเยาวชนชายที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี มีพฤติกรรมก้าวร้าวสูงกว่าเด็กและเยาวชนชายที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 2.6373, 2.3076$ ตามลำดับ)

3.2 เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีที่มาของรายได้ สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ระดับการศึกษา สภาพเศรษฐกิจของครอบครัว และระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนต่างกัน มีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน

4. การเลียนแบบสื่อ อิทธิพลจากเพื่อน และการใช้ความรุนแรงในครอบครัว สามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ได้ร้อยละ 68.8 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยของการใช้ความรุนแรง การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน การเลียนแบบสื่อและพฤติกรรมก้าวร้าว ของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 การใช้ความรุนแรงในครอบครัวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี พบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.7350$) แสดงให้เห็นว่าครอบครัวของเด็กและเยาวชนไม่ได้ใช้ความรุนแรงในการอบรมเลี้ยงดู การที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางคดีอาญา จึงน่าจะมาจากตัวเด็กเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud 1939, อ้างถึงใน กัตัญชลี ฌรงค์ราช 2543:10) ที่กล่าวว่า บุคคลมีสัญชาตญาณของการขาดเหตุผล ชอบความรุนแรงและชั่วร้าย ซึ่งสัญชาตญาณดังกล่าวนี้ถือเป็นแรงขับพื้นฐานแห่งพฤติกรรมครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันที่สำคัญ เพราะเป็นสังคมหน่วยแรกที่เด็กประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ประจำวัน เด็กจะเรียนรู้และเลียนแบบจากสิ่งรอบตัวของตัวเด็กเอง เมื่อพิจารณาจากข้อคำถาม จะเห็นได้ว่า ทุกข้อคำถามที่เด็กตอบอยู่ในระดับน้อยมาก โดยเฉพาะข้อ 4 ที่ว่า ท่านเคยถูกคนในครอบครัวกักขังผูกมัดไม่ให้ออกไปไหน ข้อ 7 ที่ว่า ท่านเคยถูกคนในครอบครัวจับศีรษะ ดึงผมหรือตัว กระแทกพื้น ฝ่า และข้อ 6 ที่ว่า ท่านเคยถูกคนในครอบครัวกระแทกหรือใช้เท้าเหยียบ คิดเป็นร้อยละ 82, 80 และ 79 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ครอบครัวเด็กและเยาวชนไม่ได้ใช้ความรุนแรงในการอบรมเลี้ยงดูเด็กและเยาวชน มีเพียงการพูดจาเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นเท่านั้น เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดอาจเกิดจากครอบครัวมีการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย เมื่อดูในเรื่องรูปแบบของการเลี้ยงดูจะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยก็อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าวได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของอังสนา เปสะนันท์ (2537, อ้างถึงใน กัตัญชลี ฌรงค์ราช 2543: 19) ที่ว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยเป็นการอบรมเลี้ยงดูที่เกิดขึ้นในสังคมเมือง ทำให้เด็กรู้สึกว้าเหว่ ว้าเหว่ ขาดความมั่นคงทางอารมณ์ เนื่องจากขาดแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่ให้เลียนแบบ เมื่อวัยรุ่นสามารถออกไปสู่สังคมภายนอกในหมู่เพื่อนฝูงได้ โอกาสที่จะคล้อยตามเพื่อนมีมาก

1.2 การเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.5213$) แสดงว่าเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ประเมินคุณค่าตนเองตามลักษณะทางกายภาพ ความสามารถ การประสบความสำเร็จในการกระทำสิ่งต่างๆ การยอมรับตนเอง การได้รับการยอมรับจากกลุ่มเพื่อน การได้รับการยอมรับจากบิดามารดาอยู่ในระดับมาก ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับตนเองในช่วงระยะเวลาหนึ่งเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเป็นพลวัต โดยเปลี่ยนแปลงไปตามวัย วุฒิภาวะ และสิ่งแวดล้อมที่ได้รับ โดยการเห็นคุณค่าในตนเองจะมีอิทธิพลต่อกระบวนการคิด การตัดสินใจ ความพอใจ และการบรรลุเป้าประสงค์ในการดำเนินชีวิต การที่เด็กมีการประเมินตนเองว่ามีคุณค่ามาก ทั้งๆที่เป็นเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดก่อคดีอาชญากรรมจนอยู่ในสถานพินิจ อาจเป็นเพราะว่าเด็กกลุ่มนี้เป็นเด็กที่ได้รับการฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพ รวมถึงการจัดการด้านการศึกษายาสามัญ ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแล้วระยะหนึ่ง

ได้รับการกล่อมเกลอบรมบ่มนิสัยจากทีมวิชาชีพเฉพาะได้แก่ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนนำหลักทางศาสนาพุทธกล่อมเกลาคิดใจ ทำให้การเห็นคุณค่าในตนเองในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะทางบวก นอกจากนี้การที่เด็กมีการประเมินตนเองว่ามีคุณค่ามาก อาจทำให้เด็กมีความมั่นใจตนเองมากเกินไปเวลาพูดกับใครมักจะเป็นการออกคำสั่ง และมักเกิดความขัดแย้งกับบุคคลอื่นจนเกิดพฤติกรรมความรุนแรง หากจะมองในแง่เพศกับความรุนแรง อาจเป็นเพราะผู้ต้องขังชายเป็นผู้มีแนวความคิดที่มีคุณค่าแห่งตนเองสูงโดยธรรมชาติอยู่แล้ว มีจิตใจที่ค่อนข้างเข้มแข็ง มีโอกาสทางสังคมค่อนข้างสูงกว่าเพศหญิง ได้รับตำแหน่งที่ดีมีอำนาจทางสังคม ทำให้เพศชายมองเห็นคุณค่าแห่งตนสูง (วิจิต ปากหวาน 2548 : 66) และจากข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ ทำงานหารายได้ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 51.3 สอดคล้องกับการศึกษาของ ชราพร สนิทภักดี (2545: 20-21, อ้างถึงใน วิจิต ปากหวาน 2548:17-18) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเห็นคุณค่าในตนเองที่เป็นปัจจัยภายในตน ที่มาจากความสามารถทั่วไป สมรรถภาพและผลงาน เป็นตัวบ่งชี้ถึงการประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวของบุคคล บุคคลที่ประสบความสำเร็จอยู่เสมอจะมีคุณค่าในตนเองสูงกว่าบุคคลที่ไม่ค่อยประสบความสำเร็จ

1.3 อิทธิพลจากเพื่อน พบว่าอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.3974$) แสดงว่าการกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางวาจาและทางกาย เช่นเดียวกับเพื่อนที่คบหาอยู่ด้วยกัน โดยการเลียนแบบอย่างพฤติกรรม ได้แก่ การพูดคำหยาบ นินทา ข่มขู่ การชกต่อย การทำร้ายร่างกายผู้อื่น หรือการทำตามอย่างเพื่อให้กลุ่มยอมรับ ส่งผลให้เป็นแรงผลักดันให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าว อยู่ในระดับน้อย อาจเนื่องมาจากเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับครอบครัว จึงทำให้เด็กและเยาวชนได้รับอิทธิพลต่างๆที่เกิดจากการเลียนแบบอย่างพฤติกรรม ค่านิยมของกลุ่มเพื่อนน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สถาพร ทิวทอง (2547 : 55) ที่ว่า การยอมรับจากกลุ่มเพื่อนของเด็กอาชีวศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างไม่เคยต้องทำอะไรเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 58.5 เมื่อพิจารณาในรายข้อคำถาม พบว่า เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ตอบน้อยที่สุด โดยเฉพาะข้อ 3 ที่ว่า ท่านมักจะพน จิตเขียนหรือทำลายสิ่งของสาธารณะตามอย่างเพื่อน และข้อ 11 ที่ว่า ท่านเสพยาเสพติดเพื่อให้เพื่อนยอมรับ คิดเป็นร้อยละ 47 และ 45 ตามลำดับ สอดคล้องกับ ศิริวรรณ ปุ่นคอน (2547 : 96) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนชายส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเลียนแบบเพื่อนเกี่ยวกับความก้าวร้าวในระดับน้อยมาก

1.4 การเลียนแบบสื่อ พบว่า อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.3117$) อธิบายได้ว่า การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางกาย ทางวาจาของเด็กที่ทำตามอย่างสื่อต่างๆ ที่นำเสนอเรื่องราวที่มีภาพเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการกระทำที่แสดงถึงการบังคับทางร่างกายต่อตนเองและต่อผู้อื่น การใช้อาวุธและไม่ใช้อาวุธต่อบุคคลอื่นทำให้ได้รับความเจ็บปวดทั้งทางร่างกายและจิตใจอยู่

ในระดับน้อย อาจเนื่องมาจากเด็กและเยาวชนโดยส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับพ่อแม่และครอบครัวทำให้การบริโภคสื่ออยู่ในปริมาณที่จำกัดและได้รับการอธิบายในการรับชมสื่อ รวมถึงได้รับอิทธิพลจากครอบครัวเองที่ไม่ได้ใช้ความรุนแรงในการอบรมเลี้ยงดู สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ ปุ่นคอน (2547:96) ที่ศึกษาพบว่า นักเรียนชายส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเลียนแบบสื่อเกี่ยวกับความก้าวร้าวในระดับน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับข้อคำถามทุกด้าน อธิบายได้ว่าเด็กนิยมดูโทรทัศน์และ ภาพยนตร์มากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ อาจเพราะโทรทัศน์หรือภาพยนตร์เป็นสื่อที่หาดูได้ง่ายในชีวิตประจำวัน มีทั้งภาพและเสียงจึงสามารถเข้าถึงได้มากกว่าสื่ออื่นๆ และจากงานวิจัยของ วิภา อุดมพันธ์ (2538:106-107 ,อ้างถึงใน ริชฌิน อินทรทูต 2545:22) พบว่า อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อเด็กแต่ละคนไม่เท่ากัน เด็กที่มีประสบการณ์ชีวิตเข้ากับเพื่อนฝูงได้ ชอบไปโรงเรียน มีครอบครัวที่อบอุ่น มักจะดูโทรทัศน์แต่เพียงพอดิไม่มากจนเกินไป ซึ่งจากเหตุผลข้างต้นส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการเลียนแบบสื่ออยู่ในระดับน้อย อีกทั้งในภาพรวมเด็กและเยาวชนกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมก้าวร้าวในระดับน้อย

1.5 พฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน พบว่า อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.4423$) อธิบายได้ว่าการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ ได้รับความเสียหายทั้งทางร่างกายหรือทางจิตใจและ/หรือเป็นพฤติกรรมทำลายสิ่งของ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกมาภายนอก โดยไม่รวมถึงความก้าวร้าวทางความคิดต่างๆ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งอาจเกิดจากการที่เด็กและเยาวชน ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับครอบครัวก่อนมาอยู่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และการใช้ความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าครอบครัวของเด็กและเยาวชนไม่ได้ใช้ความรุนแรงในการอบรมเลี้ยงดู เมื่อไม่มีความรุนแรงในครอบครัวทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้เลียนแบบความรุนแรงจากครอบครัว การที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดทางคดีอาญาและมาอยู่ในสถานพินิจอาจมีมูลเหตุจากหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางสังคมรวมทั้งมาจากตัวเด็กเอง เมื่อพิจารณาในรายข้อจะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนจะตอบน้อยที่สุด โดยเฉพาะ ข้อ 12 ที่ว่า ท่านจะใช้กำลังริบไถเงินของเพื่อนถ้าท่านไม่มีเงินใช้ และข้อ 17 ที่ว่า ท่านเคยพูดจาข่มขู่ผู้อื่น เพื่อให้ได้สิ่งที่ท่านต้องการ คิดเป็นร้อยละ 44 และ 39 ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิริวรรณ ปุ่นคอน(2547: 97) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ พบว่าพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชายอยู่ในระดับน้อยมากเช่นกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมและองค์ประกอบย่อยทั้งสองด้าน สามารถอธิบายได้ว่าเด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายมากกว่า และจากการที่เด็กและเยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 83.3 อยู่กับครอบครัวเป็นหลัก สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวพบว่ามีรายได้

เพียงพอใช้จ่ายและเหลือเก็บ ความรุนแรงในครอบครัวอยู่ในระดับน้อย จึงน่าจะเป็นสาเหตุให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าวน้อยด้วยเช่นกัน

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 จากสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีอายุต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้พบว่า เด็กและเยาวชนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ($\bar{X} = 2.63$) มีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าเด็กและเยาวชนที่อายุ 18 ปีขึ้นไป ($\bar{X} = 2.30$) อธิบายได้ว่า อายุของเด็กมีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ ร้อยตำรวจโทสุวิทย์ จอมทรัพย์ (2541:77) ที่พบว่า เด็กที่กระทำความผิดทางอาญามีอายุระหว่าง 13-17 ปี และยังสอดคล้องกับเฮอร์ล็อก (Hurlock 1973, อ้างถึงใน ประไพพรรณ ภูมิวิสิสาร 2530:11) ที่ว่าพฤติกรรมของวัยรุ่นในช่วงอายุ 15-18 ปี เด็กจะมีทัศนคติและค่านิยมของตนเองทำให้เด็กต้องการอิสระในเรื่องการคบเพื่อน การบริโภคสื่อต่างๆ และต้องการเป็นตัวของตัวเองในการตัดสินใจ ส่งผลให้เด็กในช่วงวัยนี้มีพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าเด็กและเยาวชนที่อายุเกิน 18 ปีขึ้นไป

2.2 จากสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีที่มาของรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีที่มาของรายได้ต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่าเป็นเพราะรายได้ที่เด็กได้รับจากการทำงานกับรายได้ที่เด็กได้รับจากครอบครัวไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ พันตำรวจโททวี สุภานันท์ (2537:48) ที่ศึกษาคุณลักษณะบางประการของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซึ่งถูกควบคุมตัวอยู่ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง ที่ว่าเด็กและเยาวชนส่วนที่ทำงานหารายได้ด้วยตนเอง ส่วนใหญ่มีรายได้เดือนละ 2,001-3,000 บาท แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนจึงไม่ได้ถูกกำหนดจากที่มาของรายได้ แต่ถ้าดูจากจำนวนเงินที่เด็กและเยาวชนได้รับไม่ว่าจากครอบครัวหรือหาด้วยตนเองก็เป็นจำนวนที่ค่อนข้างน้อยจนไม่สามารถนำไปใช้กับสินค้าฟุ่มเฟือยได้ รวมถึงบางส่วนที่หาได้ยังต้องนำไปแบ่งเบาภาระครอบครัวยังทำให้โอกาสที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวยิ่งน้อยไปด้วย แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของที่มาของรายได้ จะพบว่าเด็กและเยาวชนที่ทำงานหารายได้ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 2.48$) มีระดับ

พฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่าเด็กที่ไม่ได้ทำงาน แสดงว่าการที่เด็กและเยาวชนที่หารายได้ด้วยตนเอง จะทำให้เด็กมีความรู้สึกรู้ว่าตัวเองโตเป็นผู้ใหญ่ มีความสามารถ มีวุฒิภาวะสามารถรับผิดชอบตนเองได้ ทำให้เด็กขาดความยำเกรงครอบครัวและสังคม

2.3 จากสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่า เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีสถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนต่างกัมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีสถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนต่างกัมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แม้ว่าเด็กและเยาวชนจะมีสถานที่พักอาศัยที่ต่างกัน คือ เด็กที่อยู่กับครอบครัว และเด็กที่ไม่ได้อยู่กับครอบครัว แต่ไม่ได้ทำให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากเด็กและเยาวชนที่อยู่กับครอบครัวได้รับความรักความอบอุ่นเพียงพอ ส่วนเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้พักอาศัยอยู่กับครอบครัวก็จริงแต่อาจจะอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีซึ่งจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจะพบว่า เด็กและเยาวชนโดยส่วนใหญ่ที่ไม่ได้พักอยู่กับครอบครัวมักเคยอยู่วัดมาก่อน รวมถึงบางส่วนอาศัยอยู่กับครอบครัวเพื่อน แสดงให้เห็นว่าทั้งจากครอบครัวของเพื่อนที่ไปอาศัยอยู่ด้วยหรือการที่เคยอยู่วัด ทำให้เด็กอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีไม่บกพร่องในเรื่องของการอบรม ทำให้เด็กอยู่อาศัยกับครอบครัวและไม่ได้อยู่อาศัยกับครอบครัวมีพฤติกรรมก้าวร้าวที่ไม่แตกต่างกัน

2.4 จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีระดับการศึกษาต่างกัมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า พื้นฐานการศึกษาของเด็กและเยาวชนไม่ใช่สิ่งที่จะกำหนดระดับพฤติกรรมก้าวร้าวในตัวเด็ก แต่อยู่ที่ว่าใครคบกับกลุ่มเพื่อนในลักษณะแบบไหนมากกว่า เพราะถ้าคบกับเพื่อนดีโอกาสของเด็กก็จะไปในแนวทางที่ดี แต่ถ้ากลุ่มเพื่อนเป็นเด็กไม่ดีโอกาสในการถูกชักจูงไปในทางไม่ดีก็จะมีสูงกว่า การเริ่มคบกับกลุ่มเพื่อนที่มีค่านิยมชอบฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม ถ้าเด็กมีโอกาได้คบกันตั้งแต่อายุน้อยหรืออยู่ในระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษาแล้วโอกาสในการกระทำผิดกฎหมายก็จะมากตามไปด้วยเพราะเด็กยังอ่อนด้อยด้วยวุฒิภาวะไม่สามารถแยกแยะได้ระหว่างสิ่งที่ผิดและถูก ซึ่งจะเห็นได้ว่าโดยส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกฎหมายจะมีระดับการศึกษาที่ค่อนข้างต่ำ

2.5 จากสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่า เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สามารถอธิบายได้ว่า ไม่ว่าสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวจะเป็นอย่างไรครอบครัวก็มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่เด็กและเยาวชนพอๆ กัน ซึ่งจากการสอบถามเจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน พบว่า อาชีพของครอบครัวของเด็กและเยาวชนโดยส่วนใหญ่จะเป็นงานประเภทรับจ้าง ซึ่งครอบครัวจะไม่ค่อยมีเวลาในการอบรมดูแลมากนัก แต่เนื่องจากตัวเด็กเองโดยส่วนใหญ่อยู่กับครอบครัวอยู่แล้วจึงช่วยครอบครัวทำงานหารายได้ ซึ่งจะเห็นเด็กและเยาวชนโดยส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 51.3 ทำงานหารายได้ด้วยเองทำให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาไปกับการทำงานเป็นส่วนใหญ่ ทำให้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ศิริวรรณ ปุ่นคอน (2547:100) ที่ว่า นักเรียนชายที่อาศัยอยู่ในครอบครัวที่มีสภาพเศรษฐกิจแตกต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน แต่ถ้าพิจารณาจากระดับพฤติกรรมก้าวร้าวจะเห็นได้ว่าถ้าสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวมีรายได้ไม่เพียงพอใช้จ่ายหรือมีหนี้สินเด็กและเยาวชนจะมีโอกาสกระทำพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่า

2.6 จากสมมติฐานข้อที่ 6 ที่ว่า เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า เด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ที่มีระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ต่างกันมีพฤติกรรมก้าวร้าวไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อธิบายได้ว่า ระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้เด็กและเยาวชนอยู่ในศูนย์นั้น จะพิจารณาจากความรุนแรงในการกระทำผิดรวมถึงเจตนาในการกระทำผิด ดังนั้นอัตราส่วนการกระทำผิดจะมากน้อยเพียงใดจึงเป็นผลมาจากลักษณะการคบหาสมาคมระหว่างบุคคลในกลุ่ม และกระบวนการที่เด็กเรียนรู้จากกลุ่มนั้นแสดงว่า ระดับของพฤติกรรมก้าวร้าวจึงไม่ได้ถูกกำหนดจากระยะเวลาที่ศาลตัดสินให้อยู่ในศูนย์แต่ระยะเวลาจะถูกกำหนดมาจาก กฎหมาย รูปคดี และพยานหลักฐาน ต่างๆ ที่ใช้ในการพิจารณาคดี ไม่ได้ตัดสินจากระดับความรุนแรงอย่างเดียวเสมอไป โดยศาลจะต้องคำนึงถึงสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนเป็นหลักแม้ว่าคดีนั้นเด็กและเยาวชนได้กระทำผิดร่วมกันก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจาก

ระดับของพฤติกรรมก้าวร้าวจะเห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนที่มีระยะเวลาให้อยู่ในศูนย์ 3 ปีขึ้นไป มีระดับพฤติกรรมก้าวร้าวมากกว่า

2.7 จากสมมติฐานข้อที่ 7 ที่ว่า การใช้ความรุนแรงในครอบครัว การเห็นคุณค่าในตนเอง อิทธิพลจากเพื่อน และการเลียนแบบสื่อ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าว ของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

ผลการวิจัยพบว่า การเลียนแบบสื่อ อิทธิพลจากเพื่อน การใช้ความรุนแรงในครอบครัว สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวได้ร้อยละ 68.8 จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

1. การเลียนแบบสื่อเป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับที่ 1 สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวได้ร้อยละ 66.6 จากผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่า สื่อต่างๆ มีบทบาทต่อการสร้างพฤติกรรม ทศนคติหรือความนึกคิดของเด็กและเยาวชน ทำให้เกิดรูปแบบการกระทำใหม่ๆ ที่รุนแรงอยู่เสมอ ซึ่งจากผลการที่วิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเลียนแบบสื่อ กับพฤติกรรมก้าวร้าวมีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r = .816$) แสดงว่าเด็กและเยาวชนใช้เวลาส่วนมากอยู่กับสื่อ เพราะเป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับการก้าวสู่โลกภายนอกและพยายามที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม แต่เนื่องจากความสนุกสนาน เพลิดเพลินและท้าทายความสามารถทำให้เด็กและเยาวชนรับชมสื่อในปริมาณที่มากเกินไปจนเกินไป รวมไปถึงการที่ครอบครัวปล่อยปละละเลยให้เด็กอยู่กับบ้านคนเดียว เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจที่ต้องหารายได้ให้มากที่สุดเพื่อให้สอดคล้องกับค่าครองชีพ ทำให้ครอบครัวต้องใช้เวลาไปกับการทำงานหารายได้ ไม่มีเวลาในการอยู่ร่วมกันและให้ข้อเสนอแนะเวลาเด็กรับชมสื่อ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gerbner (1980, อ้างถึงใน อรรถนลิน ไชยวสุ 2547: 29) ที่ว่า เนื้อหาที่นำเสนอผ่านสื่อมักมีเรื่องเกี่ยวข้องกับความรุนแรงปนอยู่ในระดับสูงและเมื่อนำเสนอต่อผู้ชมโอกาสที่จะเกิดการเลียนแบบต่อพฤติกรรมนั้นก็ยิ่งเป็นไปได้สูงขึ้น รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ ปุ่นคอน (2547: 103) ที่พบว่าการเลียนแบบสื่อเป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนได้ นอกจากนี้ ในการศึกษาทดลองภาคสนามของบาร์อน และ ไบม์ (Baron and Byrne 1977, อ้างถึงใน เพชรชมพู เทพพิพิธ 2533:30) ได้ทดลองกับเด็กชายวัยรุ่น อายุ 14-16 ปี โดยให้เด็กกลุ่มหนึ่งดูภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสาระก้าวร้าวมาก อีกกลุ่มหนึ่งดูภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสาระไม่ก้าวร้าว โดยให้เด็กแต่ละกลุ่มดูภาพยนตร์วันละเรื่องเป็นเวลา 5 วันติดต่อกัน จากนั้นให้เด็กปฏิบัติตัวตามปกติ ปรากฏว่าเด็กที่ดูภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสาระก้าวร้าวสูงแสดงความก้าวร้าวหลังดูภาพยนตร์มากกว่าเด็กในกลุ่มที่ดูภาพยนตร์ที่มีเนื้อหาสาระไม่ก้าวร้าว อิทธิพลที่สำคัญของสื่อที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม คือเป็นแหล่งสะท้อนให้เกิดความรู้สึกลอยตามทางด้านลบ เพราะสิ่งที่เด็กและเยาวชนอยากรู้ พร้อมทั้งจะเรียนรู้

หรือพร้อมที่จะทำตามตรงกับสิ่งซึ่งสื่อได้นำมาเผยแพร่ให้เห็นในภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือ และเกม สื่อจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการก่ออาชญากรรม และต่อการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน

2. อิทธิพลจากเพื่อนเป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าว เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลจากเพื่อนกับพฤติกรรมก้าวร้าวมีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r = .678$) สอดคล้องกับ กอร์ดอน (Gordon 1975:179, อ้างถึงใน สมพร สุทัศนีย์ 2530:29) เด็กในวัยนี้ได้รับอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมาก เพราะเด็กเริ่มมีอิสระจากผู้ใหญ่และเริ่มใช้ชีวิตอยู่ในกลุ่มมากขึ้น กลุ่มเพื่อนจะเป็นวัฒนธรรมย่อยที่จะสอนให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่างๆ มากมาย เด็กวัยนี้ช่วยเหลือตัวเองได้มากขึ้น ต้องการเป็นตัวของตัวเองมากขึ้นจึงต้องการอิสระมากขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับเด็กสามารถรับรู้ถึงระดับที่เข้าใจว่าการปฏิบัติของพ่อแม่ถูกต้อง สมเหตุสมผลหรือไม่ และเริ่มเรียนรู้ว่าพ่อแม่ใช้อำนาจบังคับให้ทำสิ่งต่างๆ มากเกินไป เกรงคริควินยเกินควร ขาดการยอมรับหรือบางครั้งก็ทอดทิ้งให้เด็กแก้ปัญหาเอง การรับรู้เช่นนี้ทำให้เด็กคับข้องใจ จึงหันไปหากกลุ่มเพื่อน กลุ่มเพื่อนจะช่วยสนองความต้องการของเด็กได้ ให้การยอมรับและความเป็นเจ้าของ ให้ประสบการณ์ ให้ข้อเท็จจริง ที่สมาชิกต้องการ กลุ่มสามารถจัดการวางตัวสนองความต้องการ สนองแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ในขณะที่พ่อแม่อาจให้ไม่ได้ ทำให้เด็กหนีความกดดันจากบ้าน หันไปหากกลุ่มเพื่อนเพราะสนองความต้องการชั้นสองได้ดีกว่าพ่อแม่ ฉะนั้นเด็กจึงมักทำตามค่านิยม มาตรฐานและพฤติกรรมของกลุ่มเพื่อให้ได้รับการยอมรับในกลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อเด็กมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริวรรณ ปุ่นคอน (2547:104) ที่ว่า การเลียนแบบเพื่อนเป็นตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับที่ 2 สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวทางกายของนักเรียนชาย จะเห็นว่าถ้าเด็กรวมกลุ่มกับเพื่อนที่ไม่ดีก็จะทำให้มีพฤติกรรมที่ไม่ดีไปด้วย ทั้งนี้เพราะกลุ่มเพื่อนจะถ่ายทอดเทคนิควิธีการกระทำผิดหรือคอยช่วยเหลือส่งเสริมให้กระทำผิดหนักขึ้นกว่าเดิม สนับสนุนกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความตื่นเต้น และให้ประโยชน์ร่วมกันในการกระทำผิด กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลในการเป็นตัวแบบและชักจูงให้กระทำพฤติกรรมก้าวร้าวสูง

3. การใช้ความรุนแรงในครอบครัว ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นอันดับ 3 สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าว เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.8 จากผลการศึกษาสามารถอธิบายได้ว่า การใช้ความรุนแรงในครอบครัวกับพฤติกรรมก้าวร้าวมีความสัมพันธ์กันทางบวก ($r = .440$) สอดคล้องกับ คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (2533:17-18, อ้างถึงใน ภาวดี พิทักษ์อร่ามวงศ์ 2544:14-15) ที่พบว่า เมื่อมีการใช้ความรุนแรงต่อเด็กไม่ว่าจะด้านร่างกาย จิตใจ การเลี้ยงดูที่ไม่เหมาะสมหรือการละเมิดทางเพศ ย่อมจะส่งผลกระทบต่อเด็กจากการใช้ความรุนแรง

ผลกระทบทางด้านจิตใจและอารมณ์ของเด็ก ที่เกิดจากการใช้ความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะการทำร้ายจิตใจนั้นสามารถส่งผลต่อการพัฒนาทางอารมณ์ พฤติกรรม และสติปัญญาของเด็ก ทำให้เด็กรู้สึกว่าเขาความรัก ความอบอุ่น ว่าเหว่ ไม่มีค่าต่อคนอื่น ส่งผลให้เป็นเด็กเก็บตัว เก็บกด และเชื่องซึม ไม่พูดจากับใคร บางครั้งอาจก้าวร้าวหงุดหงิด ต่อต้านรุนแรงกับผู้ใหญ่ ตลอดจนการมีพฤติกรรมที่แสดงปัญหาทางอารมณ์ที่ผิดปกติอื่นๆ สอดคล้องกับการศึกษาของวิชามหาคุณ และ วัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล (2533:15, อ้างถึงใน ภาวิดา พัทธภัยร่วมวงศ์ 2544:15) ที่พบว่า เด็กที่ถูกทารุณกรรมจากบิดามารดาจะมีบุคลิกภาพก้าวร้าว ชอบทะเลาะวิวาทกับพี่น้องและคนที่อ่อนแอกว่า รวมถึงการที่เด็กถูกกระทำรุนแรงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจจะสะสมให้เด็กเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาคือความขัดแย้งด้วยความรุนแรง ใช้กำลังกายในการตัดสินแทนที่จะใช้เหตุผล มีผลให้เด็กกลายเป็นคนต่อต้านสังคม นิสัยก้าวร้าว รวมถึงการกระทำผิดหรือก่ออาชญากรรม

4. การเห็นคุณค่าในตนเอง ไม่ถูกเลือกเข้าสมการในการทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย แสดงว่า การเห็นคุณค่าในตนเองไม่สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวได้ ซึ่งการเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมก้าวร้าว อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ($r = -.176$) จึงไม่ได้รับคัดเลือกเข้าสู่สมการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith 1981 : 236) ที่ว่า เด็กและเยาวชนโดยส่วนใหญ่ที่อยู่กับครอบครัว ถ้าได้รับความรักและการยอมรับในตัวเด็กของบิดามารดา รวมถึงครอบครัวมีข้อบังคับในการเลี้ยงดูและความชัดเจนที่บิดามารดา กำหนดไว้ ครอบครัวที่ตั้งเกณฑ์กำหนดแนวปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนจะใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรงน้อยกว่า ส่งผลให้เด็กได้รับการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม ความอบอุ่นจะสร้างให้เด็กมีการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้น นั่นแสดงว่า ถ้าเด็กมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ โอกาสที่จะมีพฤติกรรมก้าวร้าวมาก แต่ถ้าเด็กมีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงเด็กก็จะมีพฤติกรรมก้าวร่วมน้อย ตามไปด้วย เมื่อพิจารณาจากค่า r จะเห็นได้ว่าการเห็นคุณค่าในตนเองไม่สามารถร่วมทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวได้

ข้อเสนอแนะของการวิจัย

1. จากการวิจัยพบว่า การเลียนแบบสื่อ เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ดังนั้นสถาบันครอบครัว จึงควรเป็นสถาบันหลักในการดูแลเอาใจใส่และตระหนักถึงปัญหาในการบริโภคสื่อของเด็กและเยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครองควรใช้เวลากับเด็ก เพื่อจะได้ให้คำแนะนำในการเลือกรับและบริโภคสื่อที่มีประโยชน์ รู้จักแยกแยะและเลือกรับตัวแบบที่ดีมาใช้ โดยเฉพาะสื่อที่เนื้อหารุนแรง พ่อแม่และผู้ปกครอง ควรให้ความสนใจดูแลอย่างใกล้ชิด เนื่องจากระยะเวลาที่ใช้ในการบริโภคสื่อ มีผลอย่างมากต่อการเลียนแบบพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน ครอบครัวควรหากิจกรรมให้เด็กและเยาวชนทำแทนเวลาที่เด็กจะนำไปใช้ในการบริโภค

สื่อ ส่วนสถาบันการศึกษา ควรให้คำแนะนำในการเปิดรับสื่อของเด็กและเยาวชน และให้คำอธิบายถึงเหตุและผลที่จะตามมาของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงนั้นๆ

2. จากการวิจัยพบว่า อิทธิพลจากเพื่อน เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ดังนั้น ครอบครัว โรงเรียน และชุมชน จึงควรมีการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมระหว่างกันของเด็ก การที่เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้พูดคุยแลกเปลี่ยน หรือการได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง จะทำให้เด็กเกิดความเข้าใจในพฤติกรรมที่เหมาะสมสำหรับวัยของตนเอง การให้ข้อมูลข่าวสาร การให้สิ่งของหรือบริการที่ถูกต้องก็เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมของเด็ก การจัดแข่งกีฬา ดนตรี ร้องเพลง หรือจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างทักษะ ต่างๆ จะช่วยให้เด็กได้สามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

3. จากการวิจัยพบว่า การใช้ความรุนแรงในครอบครัว เป็นตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน ดังนั้น พ่อแม่หรือผู้ปกครอง ควรตระหนักถึงผลเสียของการอบรมเลี้ยงดูที่ใช้ความรุนแรงในการลงโทษหรือใช้อำนาจบังคับให้เด็กทำตามความต้องการของตนเอง จึงควรมีการให้ความรู้แก่บิดามารดาเพื่อส่งเสริมให้มีการอบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างเหมาะสมในทุกด้าน ได้แก่ การจัดการกับความเครียด ความขัดแย้ง การเผชิญภาวะวิกฤตในชีวิต การบริหารความโกรธ การลดอคติที่มีต่อเด็ก ซึ่งจะเป็นการป้องกันการใช้อำนาจรุนแรงในการดูแลเด็ก พ่อแม่และผู้ปกครองจึงไม่ควรใช้อำนาจบังคับหรือออกคำสั่งให้เด็กทำตามความต้องการของตนเอง เพราะจะทำให้เด็กเกิดการต่อต้าน คือดื้อ และก้าวร้าวต่อพ่อแม่และผู้อื่น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการที่ผู้วิจัยศึกษาตัวแปรที่สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นๆ เพื่อจะได้สามารถทำนายพฤติกรรมก้าวร้าว ได้มากขึ้น เช่น ลำดับการเกิด รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ค่านิยมในการฝ่าฝืนกฎระเบียบ เพื่อจะได้ทราบถึงสาเหตุด้านอื่นๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการป้องกันปัญหาต่อไปในอนาคต

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมก้าวร้าว ของเด็กและเยาวชนชาย ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในสถานที่อื่นๆ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริง ได้แก่ การใช้แบบสัมภาษณ์ระดับลึก การสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของเด็ก

ซึ่งจะทำให้มีโอกาสดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น และทำให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์และชัดเจนมากขึ้น

3. สร้างโปรแกรมหรือพัฒนาโปรแกรมเพื่อป้องกันหรือเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยใช้อิทธิพลของสื่อมาเป็นช่องทางในการให้ข้อมูล เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสม เช่น มีรายการโทรทัศน์ในการจัดโปรแกรมให้พ่อแม่ การเตรียมความพร้อมก่อนแต่งงาน ให้ความรู้ในการเลี้ยงดูเด็ก เสริมสร้างทักษะให้กับเด็กผ่านรายการทางโทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต จัดทำเกมส์ออนไลน์ที่สร้างสรรค์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กาญจนา พงษ์พฤกษ์. “ความสัมพันธ์ระหว่างกันของพฤติกรรมที่เหมาะสมในการแสดงออกความวิตกกังวล และความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.
- กตัญญูลี ณรงค์ราช. “ปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่นชายที่กระทำผิดกฎหมายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนในภาคใต้ของประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543 :10.
- กุลธิดา ธรรมภักษ์. “ความคิดเห็นของบิดามารดาต่อพฤติกรรมอันเป็นผลจากการเปิดรับสื่อวิดีโอเกมของบุตร.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. ผู้ชี้นำด้วยจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์, 2533.
- ไข่มุก มลิตอง. ความรุนแรงในครอบครัว. วารสารการพยาบาล, (2539) : 23-29.
- คณะกรรมการการสตรี เยาวชนและผู้สูงอายุ (วุฒิสภา). ร่างรายงานการพิจารณาเรื่องปัญหาพฤติกรรมรุนแรงในครอบครัว. 2549.
- จรัส มานตรี. “ความสัมพันธ์ของการเปิดรับ ความพึงพอใจในการอ่านนิตยสารประเภทอาชญา กรรมกับทัศนคติต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของวัยรุ่นในชุมชนแออัด : กรณีศึกษานิตยสาร “อาชญากรรม” และ “191” กับวัยรุ่นในชุมชนแออัดคลองเตย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.
- ฉลอง ภิรมย์รัตน์. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร: ประจักษ์การพิมพ์, 2521.
- ชัยพร วิชาวุธ. “วิวัฒนาการศึกษาจิต”. เอกสารประกอบการศึกษาวิชาจิตวิทยาทั่วไป ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ชนิดา สุวรรณศรี. “ผลของกิจกรรมที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนผู้ติดยาเสพติด.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2542.
- ธีระ ชัยยุทธขรรค์. การสร้างเสริมความรู้สึกเห็นคุณค่าในตนเอง. วารสารการศึกษา. (2542) : 9-11.
- ธีระพร อุวรรณโณ. เอกสารการสอนชุดพฤติกรรมวัยรุ่น (หน่วยที่ 7) มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช. กรุงเทพฯ. พิมพ์ครั้งที่ 3, 2532 : 377-387.

นภาพร เอื้ออุปถัมภ์. “ความรู้สึกรู้สึกคุณค่าในตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.

นพดล กรรณิการ์. เอแบคโพล[ออนไลน์]. เข้าถึงเมื่อ 29 เมษายน 2549. เข้าถึงได้จาก

www.abacpole.com

นพมาศ ชีรเวทิน. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534.

นวลละออ สุภาพล. ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ, 2527.

ประธาน วัฒนวาณิชย์. กฎหมายเกี่ยวกับความผิดของเด็กและกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและ
เยาวชน. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์ประกายพริก, 2530.

ประไพพรรณ ภูมิวิศิสาร. “วัยเด็กและวัยรุ่น.” จิตวิทยา, 18. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ศูนย์
ส่งเสริมวิชาการ, 2533.

ประไพรัตน์ วีระพงศ์เศรษฐ์. “พฤติกรรมก้าวร้าวในรายการประเภทละครและภาพยนตร์ทาง
โทรทัศน์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อ
การสื่อสารและการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2542.

ปรารณา ช้อนแก้ว. “การพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของเยาวชนในสถานพินิจคุ้มครองเด็ก
และเยาวชน จังหวัดระยอง โดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายเป็นสื่อ.” วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2546.

ปริญญา จิตมินตรี. “บทบาทของศาลเยาวชนและครอบครัวในการคุ้มครองเด็กจากการทารุณกรรม
โดยบุคคลในครอบครัว.” วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

ปรีชา อุปโยคิน. “แนวการวิเคราะห์ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว”. วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช,
(2538) : 99-107.

พจนารถ สารพัด. “การศึกษาเปรียบเทียบการเห็นคุณค่าในตนเองของเยาวชนในสถานพินิจ
คุ้มครองเด็กและเยาวชนที่มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2546 .

พรเพ็ญ เพชรสุขศิริ. “การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความรุนแรงในครอบครัวและความก้าวร้าว
ของเยาวชนไทย.” รายงานการวิจัยสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2539.

พรฤดี นิธิรัตน์. “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการถูกระงับการกระทำทารุณกรรมของเด็กในครอบครัว : ศึกษาในนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเอกอนามัยครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.

พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุญ. ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

เพชรชมพู เทพพิพิธ. “ความสัมพันธ์ระหว่างความชอบหนังสือการ์ตูน รายการโทรทัศน์ และเกมส์คอมพิวเตอร์กับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

ภูมิพงษ์ ขุนฉนมม่น้า. “การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีผลต่อการกระทำผิดทางอาญาของเด็กและเยาวชน ในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2546.

ภาวिका พิทักษ์อร่ามวงศ์. “การเปรียบเทียบการรับรู้ของบุตรและบิดามารดาต่อการใช้ความรุนแรงในกระบวนการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว.” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2544.

มนตรี สันทวิชัย. “การทารุณกรรมเด็กโดยบิดามารดา”. ข่าวกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง, (2530), 17-21.

มธุรส วงศ์คุณันดร. “พฤติกรรมการเผชิญปัญหาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ราชบุรี เขต 1 อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช. พัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู. (หน่วยที่ 7) พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาการพิมพ์, 2536.

ระจิตรแก้ว เล็กอุทัย. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจตนเองของวัยรุ่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2540.

ริชณิน อินทรทูต. “อิทธิพลตัวละครโทรทัศน์ที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศกับทัศนคติการเลียนแบบพฤติกรรมของนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสตรีสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2545.

รญา ภูไพบูลย์. การพยาบาลครอบครัว แนวคิดทฤษฎีและการนำไปใช้. ขอนแก่น : ขอนแก่นการพิมพ์, 2537.

วิไลวรรณ สวัสดิ์พานิชย์. “ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง สัมพันธภาพในกลุ่มสมรสกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาของสตรีมีบุตรยาก.” วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2536.

วิจิต ปากหวาน. “การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้กระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังเรือนจำกลางสมุทรปราการ.” ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2547.

เวชยันต์ ลูกอินทร์. “ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของคนกระทำผิดซ้ำในคดีอุกฉกรรจ์ : กรณีศึกษาผู้ต้องขังเรือนจำกลางสมุทรปราการ.” ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขานโยบายสาธารณะ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, 2545.

วราภรณ์ ดวงจันทร์. “การศึกษาความคิดเห็นเด็กชายในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลางต่อปัญหาสามีทุพพิกำร้ายร่างกายภรรยา : ศึกษาเฉพาะกรณีเด็กชายในบ้านกรุณา. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530.

วัชรพันธ์ ประดิษฐ์พงษ์. “ศึกษาการทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายของนักเรียน ในเขตพื้นที่กองบังคับการตำรวจนครบาล 7.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.

วันเพ็ญ บุญประกอบ. จิตเวชศาสตร์เด็กและวัยรุ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2534.

วงษ์เดือน สายสุวรรณ. “ประวัติการถูกลงโทษของมารดา พฤติกรรมก้าวร้าวของมารดาและพฤติกรรมก้าวร้าวของบุตร ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมถูกลงโทษบุตรของมารดา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2546.

วิชา มหาคุณ และวัชรินทร์ ปิยะเจริญสกุล. ผลกระทบของเด็กถูกทารุณกรรม มาตรการป้องกันแก้ไข ศึกษาเฉพาะกรณี เด็กและเยาวชนที่เคยต้องคดี. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดเทคนิค 16, 2533.

ศิริวรรณ ปุ่นคอน. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน, 2536.

จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. เล่ม 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2540.

สุภา มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ. “การศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวเป็นกลุ่มของนักเรียนอาชีวศึกษา.”

วารสารกรมการแพทย์ 3,4 (ตุลาคม – ธันวาคม 2521) : 1-7 .

สุภาพ ไชยแท้. “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสถานการณ์และการรับรู้

บทบาทกับการปฏิบัติบทบาทอาจารย์ที่ปรึกษาของอาจารย์พยาบาล.” วารสารพยาบาล

ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 9,1(มกราคม-ธันวาคม 2540) : 35.

สถานิต รัตตัญญู. “การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามการรับรู้

ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและไม่ก้าวร้าวในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัด

กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาพัฒนาการ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2533.

สถาพร ทิวทอง. “ อัตมโนทัศน์กับการใช้ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวศึกษา.” วิทยานิพนธ์

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547 : 55.

สมชาย รัชชนกุล. จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์มโน, 2526 : 171.

สมพร สุทัศนีย์. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนในเขต

กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2549.

สง่า ลีนะสมิต. กฎหมายเกี่ยวกับการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2515.

สวนา พรพัฒน์กุล. อิทธิพลของตัวแบบที่มีต่อการพัฒนาการทางด้านการคิดและการเรียนรู้ทางสังคม

ของเด็กไทย. ม.ป.ท., 2525.

สำหรี จิตตินันท์. ตำราภูมิเวชศาสตร์. เล่ม 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วารสาร, 2539.

สุนันทา กาญจนพงศ์. “การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะการอบรมเลี้ยงดู สภาพครอบครัวและกลุ่ม

เพื่อนระหว่างเยาวชนชายที่ได้และไม่ได้กระทำผิด จังหวัดสุราษฎร์ธานี.” วิทยานิพนธ์

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานามัยครอบครัว บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหิดล, 2540.

สุนีย์ ชีรวีรุฬห์. “การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวในเขตกรุงเทพมหานคร.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2542.

โสภา ชีปลมณัน. บุคลิกภาพและพัฒนาการ: แนวโน้มสู่พฤติกรรมปกติและการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์, 2536.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. สมุดสถิติรายปีแห่งประเทศไทย ปี 2548. สำนักงานสถิติแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี. กรุงเทพมหานคร, 2548.

สำนักพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. รายงานสถิติคดี ประจำปี พ.ศ. 2548. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กระทรวงยุติธรรม, 2548.

สิทธิโชค วรานุสันติกุล. จิตวิทยาสังคม : ทฤษฎีการประยุกต์ ภาคจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาการพิมพ์, 2542.

สิทธิโชค วรานุสันติกุล. จิตวิทยาสังคม:ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเอชั่น, 2547.

สัมฤทธิ์ แก้วพูลศรี.”การเปรียบเทียบการใช้การเสริมแรงทางบวกกับการปรับสินไหมที่มีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดทับกฤชกลางอำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534..

สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาเด็กเกเร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

สุธินดา ใจขาน.”ความสัมพันธ์ของการอบรมเลี้ยงดูกับความก้าวร้าว: ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.

อาภรณ์ ปิยะเวช. “ผลกระทบของเครื่องเล่นอิเล็กทรอนิกส์ต่อพฤติกรรมสื่อสารของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.

อรทัย ชื่นมณุษย์. จิตวิทยาสังคมขั้นสูง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงบ้านปากเกร็ด, 2519.

อรณลิน ไชยวสุ. “พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชายระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ที่อ่านหนังสือการ์ตูนและเล่นเกมคอมพิวเตอร์ที่มีเนื้อหารุนแรง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาพัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.

อัมพวรรณ อิ่มทั่ว. “ผลการใช้โปรแกรมการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมที่มีต่อการพัฒนาการการเห็นคุณค่าในตนเอง : กรณีศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนราชวินิจมัธยม กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

อารยา ด่านพานิช. “การศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับพฤติกรรมการเผชิญปัญหาของเยาวชนผู้กระทำผิดชายและหญิงในสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลาง.” วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2542.

อุษา ศรีนวล. “ผลการจัดโปรแกรมการฝึกการกล้าแสดงออกที่มีต่อการพัฒนาความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กหญิงวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงสระบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.

อุสา ศิริโรตม์สกุล. “การเปรียบเทียบพฤติกรรมกล้าแสดงออก พฤติกรรมไม่กล้าแสดงออก พฤติกรรมก้าวร้าว และพฤติกรรมก้าวร้าวทางอ้อมของเด็กนักเรียนวัยรุ่นตอนปลายที่มีสุขภาพจิตแตกต่างกันที่อยู่อาศัยอยู่หอพักในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527.

อำพล สุอำพัน. การกระทำทารุณและทอดทิ้งเด็ก. จิตเวชสำหรับกุมารแพทย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2538.

อัมพร โอตระกูล. “พฤติกรรมก้าวร้าว”. วารสารสุขภาพศึกษา 7, (2527) : 63-66.

อัจฉรา ทองตัน. “ การกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทย. “วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล , 2536.

อุมาพร ตรังคสมบัติ. จิตบำบัดการให้คำปรึกษาครอบครัว. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์วิจัยและพัฒนาครอบครัว, 2544.

ภาษาต่างประเทศ

- Bandura, A. Aggression: A social learning analysis. New Jersey: Prentice- Hall, 1973.
- _____. Social learning theory. New Jersey : Prentice- Hall Enc., 1977.
- _____. A Social cognitive theory. Englewood Cliffs : Prentice Hall, 1986.
- Bartol Curt R. Criminal Behavior a Psychosocial Approach. 3rd ed. New Jersey : Prentice-Hall, 1991 :118-119.
- Berkowitz, L. Advances in Experimental Social Psychology. New York : Academic Press, 1965.
- Buss, Arnold Herbert . Psychology behavior in perspective. 2nd.ed. New York: John Wiler and Sons, Inc., 1978.
- Coopersmith, S. The Antecedents of Self-Esteem. Palo Alto, CA : Consulting Psychologist Press, 1981.
- _____. SEI : Self-Esteem Inventories. 2nd ed. Palo Alto, CA : Consulting Psychologist press, 1984.
- Engler, A and Schneewin, K.A. “Causes and Consequences of Harsh Parent Punishment.” Child Abuse and Neglect (1982) : 6.
- Lazarus, R., and S. Folkman. Stress Appraisal and Coping. New York : Springer Publishing CO., 1984.
- Yamane, T. Statistics an Introductory Analysis. 3rd ed. New York : Harper and Row International, 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้น เพื่อศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้
  - ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน
  - ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการใช้ความรุนแรงในครอบครัวของเด็กและเยาวชน
  - ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กและเยาวชน
  - ส่วนที่ 4 แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อนของเด็กและเยาวชน
  - ส่วนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมการเล่นแบบสื่อกของเด็กและเยาวชน
  - ส่วนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชน
2. ขอความร่วมมือให้ท่านตอบแบบสอบถามตรงตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุดและกรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำในลักษณะส่วนรวม ไม่เกิดผลเสียต่อตัวท่านแต่ประการใด หากแต่จะเป็นประโยชน์ต่อตัวท่านและสังคมโดยรวมต่อไป
4. ผู้วิจัยขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ด้วยความตั้งใจอย่างครบถ้วน

นางสาวเดิมทิพย์ พานิชพันธุ์

นักศึกษาปริญญาโท สาขาจิตวิทยาชุมชน

ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถาม

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กและเยาวชนชาย
ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต 2 จังหวัดราชบุรี

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย / ลงใน ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของตัวท่านมากที่สุด

ท่านกระทำความผิดในคดี.....

1. ปัจจุบันท่านมีอายุกี่ปี
  - ☐ ต่ำกว่า 18 ปี
  - ☐ 18 ปีขึ้นไป
2. ระดับการศึกษาสูงสุดก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
  - ☐ ไม่เกินประถมศึกษา
  - ☐ มัธยมศึกษาตอนต้น
  - ☐ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า
3. ที่มาของรายได้ก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
  - ☐ รับจากครอบครัว
  - ☐ ทำงานหารายได้ด้วยตัวเอง
4. สถานที่พักอาศัยก่อนถูกส่งตัวเข้าสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
  - ☐ อยู่กับครอบครัว
  - ☐ ไม่ได้อยู่กับครอบครัว
5. สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวท่านเป็นอย่างไร
  - ☐ รายได้ไม่เพียงพอใช้จ่ายหรือมีหนี้สิน
  - ☐ รายได้เพียงพอใช้จ่ายแต่ไม่เหลือเก็บ
  - ☐ รายได้เพียงพอใช้จ่ายและมีเหลือเก็บ

6. ระยะเวลาที่ศาลกำหนดให้อยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

- ☐ ไม่เกิน 1 ปี
- ☐ 1 ปี ขึ้นไป - 3 ปี
- ☐ 3 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม การใช้ความรุนแรงในครอบครัว

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับวิธีการของบิดามารดา หรือผู้ที่ท่านพักอาศัยอยู่ด้วย
ปฏิบัติต่อท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความจริง				
		จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวหิกลั่นแกล้งหรือใช้เล็บข่วนตามร่างกาย					
2	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวทำร้ายโดยการผลัก เหวี่ยง กระชาก โยน					
3	ท่านเคยถูกลงโทษด้วยการตบ ตี เตะ ต่อย					
4	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวกักขัง ผูก ล่ามโซ่ มัดไม่ให้ออกไปไหน					
5	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวขว้างปาสิ่งของใส่ จนบาดเจ็บ					
6	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวกระแทกหรือใช้เท้าเหยียบ					
7	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวจับศีรษะ ดึงผมหรือตัว กระแทกพื้น ฝา					
8	ท่านเคยถูกคนในครอบครัว ดุด่าด้วยคำหยาบ ขู่ ตะคอก ตวาด					
9	ท่านเคยถูกคนในครอบครัว เปรียบเทียบกับคนอื่น ให้เสียใจ					
10	ท่านเคยถูกคนในครอบครัว พุดดูถูกเหยียดหยาม ดำเนินคดีเตียน ประณามว่าเลวทรามต่ำช้า					
11	ท่านเคยถูกคนในครอบครัว ให้อวดอาหารเพื่อเป็นการทำโทษ					
12	ท่านเคยถูกคนในครอบครัว ห้ามออกไปนอกบ้านหรือไม่ให้ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความจริง				
		จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
13	ท่านเคยถูกคนในครอบครัว ว่าจะไม่รัก					
14	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวพา ไล่ออกจากบ้านให้ไปอยู่ที่อื่น					
15	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวมองด้วยสายตาไม่เป็นมิตรเกลียดชัง					
16	เมื่อท่านทำความผิดท่านจะถูกซ้ำเติมจากคนรอบข้าง					
17	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวบังคับให้ทำในสิ่งที่ท่านไม่ชอบ					

ตอนที่ 3 แบบสอบถาม การเห็นคุณค่าในตนเอง

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับความรู้สึกหรือความคิดของท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับความรู้สึกหรือความคิด				
		จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1	ท่านมีความสามารถด้านดนตรี					
2	ท่านมีความสามารถด้านกีฬา					
3	ท่านสามารถทำงานต่างๆ ได้ทัดเทียมผู้อื่น					
4	ท่านรู้สึกว่าไม่มีความสามารถเด่นในเรื่องใด					
5	ท่านรู้สึกว่าตัวเองมีแต่ความล้มเหลว					
6	ท่านไม่สามารถเป็นที่พึ่งของใครได้					
7	ท่านรู้สึกว่าชีวิตท่านสับสนไปหมด					
8	ท่านต้องมีคนคอยบอกว่าท่านต้องทำอะไรบ้าง					
9	ท่านรู้สึกว่าตัวท่านเองมีปมด้อย เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน					
10	บางครั้งท่านรู้สึกว่าตัวท่านเองไม่เป็นที่ต้องการของกลุ่มเพื่อน					
11	เมื่อเพื่อนไม่สบายใจเพื่อนชอบมาปรึกษา กับท่าน					
12	บ่อยครั้งที่ท่านรู้สึกว่าทุกคนในครอบครัว ไม่สนใจท่าน					
13	ครอบครัวภูมิใจในตัวท่าน					
14	ท่านเป็นคนสำคัญของครอบครัว					
15	ครอบครัวรู้สึกว่าท่านจะช่วยเหลือดูแลพวกเขาได้					
16	ครอบครัวฝากความหวังไว้กับท่าน					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามอิทธิพลจากเพื่อน

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติเกี่ยวกับตัวท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ท่านมักแกล้งเพื่อนผู้หญิงตามอย่างเพื่อน					
2	เมื่อเห็นเพื่อนพกอาวุธติดตัว ท่านก็ทำเช่นนั้นบ้าง					
3	ท่านมักจะพนัน ซัดเขียนหรือทำลายสิ่งของสาธารณะตามอย่างเพื่อน					
4	หากเห็นเพื่อนยกพวกตีกันท่านจะเข้าร่วมด้วย					
5	ท่านจะแสดงท่าทีเป็นนักเลงตามอย่างเพื่อน					
6	ท่านพูดจาก้าวร้าวเพราะทำตามกลุ่มเพื่อน					
7	ท่านพูดคำหยาบเหมือนอย่างที่คุณพูดกัน					
8	ท่านมักพูดจาข่มขู่ผู้อื่นตามอย่างเพื่อน					
9	ท่านฝ่าฝืนข้อห้าม กฎระเบียบ เพราะกลัวเพื่อนไม่รับเข้ากลุ่ม					
10	ท่านดื่มของมึนเมาเพื่อให้เพื่อนยอมรับเข้ากลุ่ม					
11	ท่านเสพยาเสพติดเพื่อให้เพื่อนยอมรับ					
12	เมื่อท่านในกลุ่มทำร้ายผู้อื่น ท่านจะได้รับคำชื่นชมจากเพื่อน					
13	ถ้าท่านค่าว่าบุคคลอื่น กลุ่มเพื่อนของท่านจะแสดงความพึงพอใจ ชื่นชม ทั้ง					
14	เมื่อเพื่อนชวนไปต่อว่าบุคคลอื่นที่เพื่อนไปทะเลาะด้วยท่านจะทำตามตามคำชวนนั้น					
15	ท่านจะใช้คำพูดหยาบคายเพื่อให้กลมกลืนกับกลุ่มเพื่อน					

ตอนที่ 5 แบบสอบถาม การเลียนแบบสื่อ

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ท่านนำตัวอย่างการชกต่อยจากโทรทัศน์และ/หรือภาพยนตร์ มาใช้ในชีวิตจริง					
2	ท่านเลียนแบบวิธีการทำความผิดของตัวละครในโทรทัศน์ไปใช้ในชีวิตจริง					
3	ท่านเลียนแบบการใช้อาวุธจากตัวละครในโทรทัศน์และ/หรือภาพยนตร์					
4	ท่านเลียนแบบการใช้อารมณ์รุนแรงจากตัวละครในโทรทัศน์และ/หรือภาพยนตร์					
5	ท่านเลียนแบบการทำลายสิ่งของในบ้านจากตัวละครในโทรทัศน์และ/หรือภาพยนตร์					
6	ท่านมักขีดเขียนหรือทำลายสิ่งสาธารณะเพราะเห็นตัวอย่างจากตัวละครในโทรทัศน์และภาพยนตร์					
7	ท่านนำคำหยาบคายจากตัวละครในโทรทัศน์และ/หรือภาพยนตร์ไปใช้กับบุคคลอื่น					
8	ท่านนำคำดูค่ว่ากล่าวจากตัวละครในโทรทัศน์ไปใช้ในชีวิตจริง					
9	ท่านนำคำพูดเหน็บแนมประชดประชันจากตัวละครในโทรทัศน์และ/หรือภาพยนตร์ไปใช้กับบุคคลอื่น					
10	ท่านลอกเลียนแบบการพูดจาเสียศีลของดีจากการรับฟังวิทยุ					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11	ท่านทำพฤติกรรมรุนแรงตามเนื้อเพลงที่ได้ฟังจากวิทยุ					
12	ท่านนำลักษณะการต่อสู้ในเกมคอมพิวเตอร์มาใช้กับบุคคลอื่น					
13	ท่านเลียนแบบเทคนิคและวิธีการจากเกมคอมพิวเตอร์มาใช้ในชีวิตจริง					
14	ท่านนำตัวอย่างการทำร้ายบุคคลอื่นจากตัวละครในเกมคอมพิวเตอร์ไปใช้กับบุคคลอื่น					
15	ท่านเลียนแบบวิธีการใช้ความรุนแรงกับบุคคลอื่นจากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต					
16	ท่านเลียนแบบการทำร้ายร่างกายจากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ตไปใช้กับบุคคลอื่น					
17	ท่านยกพวกตีกันเพราะได้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์					
18	ท่านเลียนแบบการฝ่าฝืนกฎระเบียบทางสังคมจากการอ่านข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์					

แบบสอบถาม พฤติกรรมก้าวร้าว

คำชี้แจง : ให้ทำเครื่องหมาย / ในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติของท่าน

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	ท่านเคยแกล้งขัดขวางคนอื่นให้ล้ม					
2	ท่านเคยดึง กระชากเสื้อ กางเกงหรือกระโปรงของผู้อื่น					
3	ท่านเคยขว้างปาของใส่ผู้อื่น					
4	ถ้ามีคนอายุน้อยกว่าไม่เชื่อฟังหรือทำให้ท่านไม่พอใจท่านจะทำร้ายร่างกายเขา					
5	เมื่อท่านถูกทำร้ายท่านเลือกที่จะตอบโต้โดยใช้กำลัง					
6	ท่านจะทำให้เขาเจ็บตัว เมื่อเขาทำให้ท่านเจ็บ					
7	ท่านบังคับให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่เขาไม่เต็มใจ					
8	ถ้าใครมาทำร้ายท่าน ท่านจะแกล้งแค้นให้เขาเจ็บปวดยิ่งกว่าที่ท่านได้รับ					
9	ท่านจะไม่พอใจทำลายสมบัติของคนอื่นเมื่อเขาทำในสิ่งที่ท่าน					
10	ท่านเคยใช้ทำทางล้อเลียนความผิดปกติหรือบกพร่องของเพื่อน					
11	ท่านบังคับให้ผู้อื่นทำตามถ้าไม่ทำตามท่านก็จะทำให้เขาได้รับบาดเจ็บทางกาย					
12	ท่านจะใช้กำลังรีดไถเงินของเพื่อน ถ้าท่านไม่มีเงินใช้					
13	ท่านชอบพูดเรื่องที่ไม่ดีของคนอื่น					
14	ท่านเคยพูดเยาะเย้ย เมื่อผู้อื่นทำสิ่งที่ผิดพลาด					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
15	ท่านเคยพูดจายั่วยุให้เพื่อนทะเลาะกัน					
16	ท่านจะหวาดเสียวถึงหากไม่พอใจ					
17	ท่านเคยพูดจามุ่ผู้อื่น เพื่อให้ได้สิ่งที่ท่านต้องการ					
18	ถ้าใครทำสิ่งที่เกินหน้าเกินตา ท่านจะพูดจาประชดประชัน					
19	ท่านจะโต้ตอบทันทีด้วยถ้อยคำหยาบคายเมื่อบุคคลอื่นพูดหรือกระทำในสิ่งที่ท่านไม่ชอบ					
20	ท่านจะเถียงทันทีที่ท่านคิดว่าสิ่งที่บุคคลอื่นบอกไม่ถูกต้อง					
21	ท่านมักจะตะคอกผู้อื่นเพื่อให้ทำในสิ่งที่ท่านต้องการ					

ภาคผนวก ข

ค่าความถี่และค่าร้อยละรายข้อของแบบสอบถาม

ตารางที่ 15 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละในรายชื่อของการใช้ความรุนแรงในครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
		ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)
1	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวหยิกจนเขียวหรือใช้เล็บข่วนตามร่างกาย	13 (5.6)	6 (2.6)	26 (11.1)	19 (8.1)	170 (72.6)
2	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวทำร้ายโดยการผลัก เหวี่ยง กระชาก โยน	1 (0.4)	19 (8.1)	22 (9.4)	17 (7.3)	175 (74.8)
3	ท่านเคยถูกลงโทษด้วยการตบ ตี ตะ ค่อย	14 (6.0)	21 (9.0)	30 (12.8)	40 (17.1)	129 (55.1)
4	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวกักขัง ผูก ล่ามโซ่ มัดไม่ให้ออกไปไหน	4 (1.7)	7 (3.0)	15 (6.4)	16 (6.8)	192 (82.1)
5	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวขว้างปาสิ่งของใส่ จนบาดเจ็บ	6 (2.6)	12 (5.1)	24 (10.3)	26 (11.1)	166 (70.9)
6	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวกระแทกหรือใช้เท้าเหยียบ	8 (3.4)	14 (6.0)	16 (6.8)	10 (4.3)	186 (79.5)
7	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวจับศีรษะ ดึงผมหรือตัว กระแทกพื้น ฝา	6 (2.6)	8 (3.4)	19 (8.1)	12 (5.1)	189 (80.8)
8	ท่านเคยถูกคนในครอบครัว คุดด้วยคำหยาบ ขู่ ตะคอก ตวาด	31 (13.2)	23 (9.8)	45 (19.2)	47 (20.1)	88 (37.6)
9	ท่านเคยถูกคนในครอบครัว เปรียบเทียบกับคนอื่น ให้เสียใจ	29 (12.4)	27 (11.5)	51 (21.8)	52 (22.2)	75 (32.1)
10	ท่านเคยถูกคนในครอบครัว พุดดูถูกเหยียดหยาม ดำหนิเตือน ประณามว่าเลวทรามต่ำช้า	17 (7.3)	24 (10.3)	36 (15.4)	44 (18.8)	113 (48.3)

ตารางที่ 15 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
		ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)
11	ท่านเคยถูกคนในครอบครัว ให้อาหารเพื่อเป็นการทำโทษ	10 (4.3)	7 (3.0)	16 (6.8)	16 (6.8)	185 (79.1)
12	ท่านเคยถูกคนในครอบครัว ห้ามออกไปนอกบ้านหรือไม่ให้ร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อน	22 (9.4)	25 (10.7)	43 (18.4)	52 (22.2)	92 (39.3)
13	ท่านเคยถูกคนในครอบครัว ชู่ว่าจะไม่รัก	10 (4.3)	19 (8.1)	32 (13.7)	33 (14.1)	140 (59.8)
14	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวพา ไปออกจากบ้านให้ไปอยู่ที่อื่น	15 (6.4)	12 (5.1)	27 (11.5)	24 (10.3)	156 (66.7)
15	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวมองด้วยสายตาไม่เป็นมิตรเกลียดชัง	15 (6.4)	10 (4.3)	22 (9.4)	25 (10.7)	162 (69.2)
16	เมื่อท่านทำความผิดท่านจะถูกซ้ำเติมจากญาติจากคนรอบข้าง	19 (8.1)	18 (7.7)	37 (15.8)	42 (17.9)	118 (50.4)
17	ท่านเคยถูกคนในครอบครัวบังคับให้ทำในสิ่งที่ท่านไม่ชอบ	21 (9.0)	13 (5.6)	35 (15.0)	37 (15.8)	128 (54.7)

ตารางที่ 16 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละในรายชื่อของการเห็นคุณค่าในตนเอง
ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
		ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)
1	ท่านมีความสามารถด้านดนตรี	37 (15.8)	29 (12.4)	67 (28.6)	54 (23.1)	47 (20.1)
2	ท่านมีความสามารถด้านกีฬา	63 (26.9)	56 (23.9)	70 (29.9)	27 (11.5)	18 (7.7)
3	ท่านสามารถทำงานต่างๆ ได้ทัดเทียมผู้อื่น	54 (23.1)	68 (29.1)	70 (29.9)	29 (12.4)	13 (5.6)
4	ท่านรู้สึกว่าคุณมีความสามารถเด่นในเรื่องใด	16 (6.8)	24 (10.3)	73 (31.2)	57 (24.4)	64 (27.4)
5	ท่านรู้สึกว่าคุณมีแต่ความล้มเหลว	14 (6.0)	27 (11.5)	60 (25.6)	64 (27.4)	69 (29.5)
6	ท่านไม่สามารถเป็นที่พึ่งของใครได้	15 (6.4)	23 (9.8)	58 (24.8)	49 (20.9)	89 (38.0)
7	ท่านรู้สึกว่าคุณวิตกกังวลเกินไปหมด	26 (11.1)	38 (16.2)	46 (19.7)	51 (21.8)	73 (31.2)
8	ท่านต้องมีคนคอยบอกว่าท่านต้องทำอะไรบ้าง	14 (6.0)	15 (6.4)	44 (18.8)	62 (26.5)	99 (42.3)
9	ท่านรู้สึกว่าคุณมีปมด้อย เมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน	20 (8.5)	25 (10.7)	50 (21.4)	54 (23.1)	85 (36.3)
10	บางครั้งท่านรู้สึกว่าคุณเองไม่เป็นที่ต้องการของกลุ่มเพื่อน	19 (8.1)	22 (9.4)	44 (18.8)	46 (19.7)	103 (44.0)

ตารางที่16 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
		ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)
11	เมื่อเพื่อนไม่สบายใจเพื่อนชอบมาปรึกษา กับท่าน	49 (20.9)	57 (24.4)	84 (35.9)	26 (11.1)	18 (7.7)
12	บ่อยครั้งที่ท่านรู้สึกว่าคุณคนในครอบครัว ไม่สนใจท่าน	10 (4.3)	23 (9.8)	37 (15.8)	55 (23.5)	109 (46.6)
13	ครอบครัวภูมิใจในตัวท่าน	39 (16.7)	46 (19.7)	87 (37.2)	36 (15.4)	26 (11.1)
14	ท่านเป็นคนสำคัญของครอบครัว	56 (23.9)	57 (24.4)	68 (29.1)	36 (15.4)	17 (7.3)
15	ครอบครัวรู้สึกว่าคุณจะช่วยเหลือดูแล พวกเขาได้	41 (17.5)	67 (28.6)	72 (30.8)	36 (15.4)	18 (7.7)
16	ครอบครัวฝากความหวังไว้กับท่าน	59 (25.2)	54 (23.1)	67 (28.6)	31 (13.2)	23 (9.8)

ตารางที่ 17 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละในรายชื่อของอิทธิพลจากเพื่อนของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
		ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)
1	ท่านมักแก้มเพื่อนผู้หญิงตามอย่างเพื่อน	21 (9.0)	15 (6.4)	53 (22.6)	53 (22.6)	92 (39.3)
2	เมื่อเห็นเพื่อนพกอาวุธติดตัว ท่านก็ทำเช่นนั้นบ้าง	28 (12.0)	22 (9.4)	69 (29.5)	50 (21.4)	65 (27.8)
3	ท่านมักจะพนัน จี๊ดเขียนหรือทำลายสิ่งของสาธารณะตามอย่างเพื่อน	21 (9.0)	14 (6.0)	50 (21.4)	38 (16.2)	111 (47.4)
4	หากเห็นเพื่อนยกพวกตีกันท่านจะเข้าร่วมด้วย	41 (17.5)	32 (13.7)	67 (28.6)	49 (20.9)	45 (19.2)
5	ท่านจะแสดงท่าทีเป็นนักเลงตามอย่างเพื่อน	30 (12.8)	25 (10.7)	65 (27.8)	41 (17.5)	73 (31.2)
6	ท่านพูดจาก้าวร้าวเพราะทำตามกลุ่มเพื่อน	16 (6.8)	28 (12.0)	63 (26.9)	49 (20.9)	78 (33.3)
7	ท่านพูดคำหยาบเหมือนอย่างที่คุณพูดกัน	19 (8.1)	43 (18.4)	61 (26.1)	51 (21.8)	60 (25.6)
8	ท่านมักพูดจาข่มขู่ผู้อื่นตามอย่างเพื่อน	23 (9.8)	16 (6.8)	52 (22.2)	57 (24.4)	60 (25.6)
9	ท่านฝ่าฝืนข้อห้าม กฎระเบียบ เพราะกลัวเพื่อนไม่รับเข้ากลุ่ม	24 (10.3)	14 (6.0)	59 (25.2)	47 (20.1)	90 (38.5)
10	ท่านดื่มของมึนเมาเพื่อให้เพื่อนยอมรับเข้ากลุ่ม	25 (10.7)	23 (9.8)	52 (22.2)	47 (20.1)	87 (37.2)

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
		ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)
11	ท่านเสพยาเสพติดเพื่อให้เพื่อนยอมรับ	20 (8.5)	17 (7.3)	50 (21.4)	41 (17.5)	106 (45.3)
12	เมื่อท่านในกลุ่มทำร้ายผู้อื่น ท่านจะได้รับคำชื่นชมจากเพื่อน	19 (8.1)	21 (9.0)	51 (21.8)	49 (20.9)	94 (40.2)
13	ถ้าท่านเชื่อว่าบุคคลอื่น กลุ่มเพื่อนของท่าน จะแสดงความพึงพอใจ ชื่นชม ทั้ง	21 (9.0)	22 (9.4)	52 (22.2)	39 (16.7)	100 (42.7)
14	เมื่อเพื่อนชวนไปต่อว่าบุคคลอื่นที่เพื่อนไปทะเลาะด้วยท่านจะทำตามตามคำชวนนั้น	38 (16.2)	24 (10.3)	56 (23.9)	36 (15.4)	80 (34.2)
15	ท่านจะใช้คำพูดหยาบคายเพื่อให้กลมกลืนกับกลุ่มเพื่อน	19 (8.1)	24 (10.3)	61 (26.1)	54 (23.1)	76 (32.5)

ตารางที่ 18 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละในรายชื่อของการเลียนแบบสื่อของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
		ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)
1	ท่านนำตัวอย่างการชกต่อยจากโทรทัศน์และ/หรือภาพยนตร์ มาใช้ในชีวิตจริง	31 (13.2)	22 (9.4)	73 (31.2)	35 (15.0)	73 (31.2)
2	ท่านเลียนแบบวิธีการทำความผิดของตัวละครในโทรทัศน์ไปใช้ในชีวิตจริง	13 (5.6)	25 (10.7)	61 (26.1)	53 (22.6)	82 (35.0)
3	ท่านเลียนแบบการใช้อาวุธจากตัวละครในโทรทัศน์และ/หรือภาพยนตร์	17 (7.3)	28 (12.0)	58 (24.8)	56 (23.9)	75 (32.1)
4	ท่านเลียนแบบการใช้อารมณ์รุนแรงจากตัวละครในโทรทัศน์และ/หรือภาพยนตร์	21 (9.0)	27 (11.5)	52 (22.2)	51 (21.8)	83 (35.5)
5	ท่านเลียนแบบการทำลายสิ่งของในบ้านจากตัวละครในโทรทัศน์และ/หรือภาพยนตร์	14 (6.0)	15 (6.4)	65 (21.8)	43 (18.4)	97 (41.5)
6	ท่านมักขีดเขียนหรือทำลายสิ่งสาธารณะเพราะเห็นตัวอย่างจากตัวละครในโทรทัศน์และภาพยนตร์	15 (6.4)	20 (8.5)	49 (20.9)	52 (22.2)	98 (41.9)
7	ท่านนำคำหยาบคายจากตัวละครในโทรทัศน์และ/หรือภาพยนตร์ไปใช้กับบุคคลอื่น	17 (7.3)	26 (11.1)	55 (23.5)	43 (18.4)	93 (39.7)
8	ท่านนำคำพูดว่ากล่าวจากตัวละครในโทรทัศน์ไปใช้ในชีวิตจริง	19 (8.1)	17 (7.3)	57 (24.4)	48 (20.5)	93 (39.7)
9	ท่านนำคำพูดเหน็บแนมประชดประชันจากตัวละครในโทรทัศน์และ/หรือภาพยนตร์ไปใช้กับบุคคลอื่น	35 (15.0)	22 (9.4)	47 (20.1)	48 (20.5)	82 (35.0)

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
		ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)
10	ท่านลอกเลียนแบบการพูดจาเสียชื่อเสียงที่ดีจากการรับฟังวิทยุ	22 (9.4)	26 (11.1)	64 (27.4)	39 (16.7)	83 (35.5)
11	ท่านทำพฤติกรรมรุนแรงตามเนื้อเพลงที่ได้ฟังจากวิทยุ	23 (9.8)	20 (8.5)	54 (23.1)	54 (23.1)	83 (35.5)
12	ท่านนำลักษณะการต่อสู้ในเกมคอมพิวเตอร์มาใช้กับบุคคลอื่น	17 (7.3)	18 (7.7)	59 (25.2)	54 (23.1)	86 (36.8)
13	ท่านเลียนแบบเทคนิคและวิธีการจากเกมคอมพิวเตอร์มาใช้ในชีวิตจริง	23 (10.3)	23 (9.8)	52 (22.2)	52 (22.2)	83 (35.5)
14	ท่านนำตัวอย่างการทำร้ายบุคคลอื่นจากตัวละครในเกมคอมพิวเตอร์ไปใช้กับบุคคลอื่น	18 (7.7)	20 (8.5)	57 (24.4)	49 (20.9)	90 (38.5)
15	ท่านเลียนแบบวิธีการใช้ความรุนแรงกับบุคคลอื่นจากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ต	16 (6.8)	20 (8.5)	55 (23.5)	51 (21.8)	92 (39.3)
16	ท่านเลียนแบบการทำร้ายร่างกายจากเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ตไปใช้กับบุคคลอื่น	17 (7.3)	28 (12.0)	49 (20.9)	39 (16.7)	101 (43.2)
17	ท่านยกพวกตีกันเพราะได้อ่านข่าวจากหนังสือพิมพ์	19 (8.1)	15 (6.4)	59 (25.2)	46 (19.7)	95 (40.6)
18	ท่านเลียนแบบการฝ่าฝืนกฎระเบียบทางสังคมจากการอ่านข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์	27 (11.5)	10 (4.3)	55 (23.5)	44 (18.8)	98 (41.9)

ตารางที่ 19 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความถี่และค่าร้อยละในรายชื่อของพฤติกรรมก้าวร้าวของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
		ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)
1	ท่านเคยแกล้งขัดขวางคนอื่นให้ล้ม	42 (17.9)	16 (6.8)	61 (26.1)	47 (20.1)	68 (29.1)
2	ท่านเคยดึง กระจกเสื้อ กางเกงหรือกระโปรงของผู้อื่น	20 (8.5)	29 (12.4)	64 (27.4)	39 (16.7)	82 (35.0)
3	ท่านเคยขว้างปาของใส่ผู้อื่น	28 (12.0)	20 (8.5)	70 (29.9)	44 (18.8)	72 (30.8)
4	ถ้ามีคนอายุน้อยกว่าไม่เชื่อฟังหรือทำให้ท่านไม่พอใจท่านจะทำร้ายร่างกายเขา	16 (6.8)	29 (12.4)	64 (27.4)	50 (21.4)	75 (32.1)
5	เมื่อท่านถูกทำร้ายท่านเลือกที่จะตอบโต้โดยใช้กำลัง	28 (12.0)	25 (10.7)	63 (26.9)	45 (19.2)	73 (31.2)
6	ท่านจะทำให้เขาเจ็บตัว เมื่อเขาทำให้ท่านเจ็บ	27 (11.5)	31 (13.2)	60 (25.6)	41 (17.5)	75 (32.1)
7	ท่านบังคับให้ผู้อื่นทำในสิ่งที่เขาไม่เต็มใจ	21 (9.0)	21 (9.0)	58 (24.8)	44 (18.8)	90 (38.5)
8	ถ้าใครมาทำร้ายท่าน ท่านจะแก้แค้นให้เขาเจ็บปวดยิ่งกว่าที่ท่านได้รับ	37 (15.8)	28 (12.0)	64 (27.4)	43 (18.4)	62 (26.5)
9	ท่านเคยไม่พอใจทำลายสมบัติของคนอื่นเมื่อเขาทำในสิ่งที่ท่าน	25 (10.7)	25 (10.7)	62 (26.5)	47 (20.1)	75 (32.1)
10	ท่านเคยใช้ทำทางล้อเลียนความผิดปกติหรือบกพร่องของเพื่อน	20 (8.5)	25 (10.7)	60 (25.6)	50 (21.4)	79 (33.8)

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อที่	ข้อความ	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
		ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)	ความถี่ (%)
11	ท่านบังคับให้ผู้อื่นทำตามถ้าไม่ทำตามท่านก็จะทำให้เขาได้รับบาดเจ็บทางกาย	16 (6.8)	19 (8.1)	70 (29.9)	42 (17.9)	87 (37.2)
12	ท่านจะใช้กำลังริบไถเงินของเพื่อน ถ้าท่านไม่มีเงินใช้	21 (9.0)	15 (6.4)	52 (22.2)	42 (17.9)	104 (44.4)
13	ท่านชอบพูดเรื่องที่ไม่ดีของคนอื่น	43 (18.4)	15 (6.4)	53 (22.6)	39 (16.7)	84 (35.9)
14	ท่านเคยพูดเยาะเย้ย เมื่อผู้อื่นทำสิ่งที่ผิดพลาด	14 (6.0)	34 (14.5)	58 (24.8)	45 (19.2)	83 (35.5)
15	ท่านเคยพูดจายั่วยุให้เพื่อนทะเลาะกัน	16 (6.8)	23 (9.8)	68 (29.1)	36 (15.4)	91 (38.9)
16	ท่านจะหวาดเสียดังหากไม่พอใจ	25 (10.7)	31 (13.2)	56 (23.9)	50 (21.4)	72 (30.8)
17	ท่านเคยพูดจามขู่ผู้อื่น เพื่อให้ได้สิ่งที่ท่านต้องการ	25 (10.7)	24 (10.3)	48 (20.5)	44 (18.8)	93 (39.7)
18	ถ้าใครทำสิ่งที่เกินหน้าเกินตา ท่านจะพูดจาประชดประชัน	24 (10.3)	20 (8.5)	56 (23.9)	52 (22.2)	82 (35.0)
19	ท่านจะได้ตอบทันทีด้วยถ้อยคำหยาบคาย เมื่อบุคคลอื่นพูดหรือกระทำในสิ่งที่ท่านไม่ชอบ	24 (10.3)	23 (9.8)	68 (29.1)	47 (20.1)	72 (30.8)
20	ท่านจะเถียงทันทีที่ท่านคิดว่าสิ่งที่บุคคลอื่นบอกไม่ถูกต้อง	25 (10.7)	26 (11.1)	66 (28.2)	44 (18.8)	73 (38.9)
21	ท่านมักจะตะคอกผู้อื่นเพื่อให้ทำในสิ่งที่ท่านต้องการ	34 (14.5)	19 (8.1)	51 (21.8)	39 (16.7)	91 (38.9)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวเดิมทิพย์ พานิชพันธุ์
ที่อยู่	7/2 หมู่ 2 ตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม 73110
สถานที่ทำงาน	บริษัท มุนเตอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด อาคารอาร์เอสทาวเวอร์ ถนนรัชดาภิเษก แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชินีบูรณะ
พ.ศ. 2540	สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาพัฒนาการเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2547	ศึกษาต่อระดับปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติการทำงาน	
ปัจจุบัน	ฝ่ายขายในประเทศ บริษัท มุนเตอร์ส (ประเทศไทย) จำกัด อาคารอาร์เอสทาวเวอร์ ถนนรัชดาภิเษก แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400